

25. YILINDA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

*Mustafa ÖCAL**

GİRİŞ

Türkiye’de dini yükseköğretim kurumlarının ilki Tevhid-i Tedrisat Kanununun 4. maddesinin amir hükmü gereğince 1924’te İstanbul Daru’l-Fünun’una bağlı olarak açılan ve öğretim süresi 3 yıl olan İlâhiyat Fakültesidir. Ancak bu Fakülte, 1933’te Daru’l-Fünun adının İstanbul Üniversitesi’ne çevrilmesi ve bünyesinde birtakım düzenlemelerin yapılması esnasında bazı gerekçeler ileri sürülerek kapatılmıştır.

Aradan 16 yıl geçtikten sonra, 9 Mayıs 1949 tarihinde TBMM’den geçen ve 4 Haziran 1949’da Resmi Gazetede 5424 sayı ile yayınlanarak yürürlüğe giren kanun gereği bu defa Ankara Üniversitesine bağlı bir İlâhiyat Fakültesi açılmıştır. Öğretim süresi 4 yıl olarak belirlenen bu Fakülte 21 Haziran 1949’da eğitim ve öğretim faaliyetlerine başlamıştır.

Aradan bir 10 yıl daha geçtikten sonra ise, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak ve yalnızca İmam-Hatip Okulu/Lisesi mezunlarının girip yüksek tahsil yapabilecekleri Yüksek İslâm Enstitüsü adıyla yeni bir dini yüksek öğretim kurumu İstanbul’da açılmıştır. 19.11.1959’da fiilen eğitim ve öğretim faaliyetlerine başlayan bu dini yüksek öğretim kurumunun da öğretim süresi 4 yıl idi.

Sonraki yıllarda Yüksek İslâm Enstitülerinin sayıları artmaya başlamıştır. Sırası ile: 7.8.1962’de Konya’da, 16.12.1965’te Kayseri’de, 25.8.1966’da İzmir’de, 30.7.1969’da Erzurum’da, 28.11.1975’te Bursa’da, 7.9.1976’da Samsun’da ve 4.1.1980’de ise Yozgat’ta açılmışlardır. İşte bu Yüksek İslâm Enstitülerinden 6.sırada ve Bursa’da açılmış olanı 1982’de İlâhiyat Fakültesi adıyla Uludağ Üniversitesine bağlanmıştır.

Bu ön bilgilerden sonra, şimdi bağlandığı üniversite olan Uludağ Üniversitesi ile –ki 1975’te ilk kurulduğunda adı Bursa Üniversitesi idi- yaşıt olan İlâhiyat Fakültesi ile ilgili gelişmelere geçebiliriz. Bu dini yüksek öğretim kurumu ile ilgili gelişmeleri kendi içinde, Yüksek İslâm Enstitüsü dönemi ve İlâhiyat Fakültesi dönemi olarak iki kısım halinde ele alarak tanıtacağız.

* Yrd. Doç. Dr.; Din Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Ayrıca Fakülteye bağlı olarak açılmış olan ve 1999-2000 öğretim yılı sonunda fiilen kapanacak olan İlahiyat Meslek Yüksek Okulu (İMYO) hakkında bilgi vereceğiz.

Keza; Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin öğretim elemanlarının desteği ile açılmış olan Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi hakkında da bilgi vermek durumundayız.

Bu fakülteler ve yüksek okul hakkında bilgi verirken, konunun daha iyi anlaşılabilmesi için elbette ki Türkiye’de yüksek öğretimde görülen ve özellikle yüksek din eğitimi ve öğretimi alanında gözlenen gelişmelerle irtibat kurmamız gerekecektir. Onun için konuya yalnızca kronolojik gelişmeler çerçevesinde yaklaşmayıp, biraz da nedenler, niçinler, gelişmeler ve sonuçları üzerinde durmaya çalışacağız. Özetle, U. Ü. İlahiyat Fakültesinin 25 yıllık mazisinden bahsederken yer yer yüksek din eğitimi ve öğretimi kurumlarında görülen bazı gelişmeleri de özetlemiş olacağız.

A. YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ DÖNEMİ

1 - Kuruluşu ve Öğretim Binaları

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin aslı; 1975 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü adıyla açılan 4 yıllık yüksek okuldur. Bursa Yüksek İslâm Enstitüsünün açılışı Milli Eğitim Bakanlığının 25. 9. 1975 gün ve 9107 sayılı onayı ile kararlaştırılmış, eğitim ve öğretim faaliyetlerine ise 28 Kasım 1975’te başlamıştır.

İlk yıl 75 öğrenci alan Yüksek İslâm Enstitüsüne Bakanlıkça tahsis edilmiş bir bina yoktu. Onun için eğitim-öğretim faaliyetlerine, geçici olarak Mudanya yolu üzerinde Geçit köyündeki Sıfış İlk ve Ortaokulunun (İlköğretim Okulunun) bir kısmında başladı. Bir dönem (bir yarıyıl) burada eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürdü. Sonra, o sırada boşaltılmış olan Bursa’nın İpekçilik semtindeki “İpek Böcekçiliği Araştırma Enstitüsü” binasına taşındı. Sonradan yapılan protokol ile bu bina –o zamanki adıyla- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca “Din eğitimi ve öğretimi yaptıran kurumlara tahsis edilmek şartıyla” Milli Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Din Eğitimi Genel Müdürlüğü de söz konusu yeri Yüksek İslâm Enstitüsüne tahsis etmiştir.

Ancak, zamanla öğrenci sayısı artmış ve tarihi İpek Böcekçiliği Araştırma Enstitüsü binası ihtiyacı karşılayamaz olmuştur. Bunun üzerine, bahçe içerisine devlet-halk işbirliği ile, daha açık bir ifade ile halk arasında “İsmail Hakkı Tekkesi” olarak bilinen ama resmi adı “Bursa İmam-Hatip ve İlahiyat Öğrencilerine Yardım Derneği” olan derneğin katkıları ile 12 derslikli ve 2 katlı bir ek bina yapılmıştır. Bu binalarda 1983 yılına kadar eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir.

Yüksek İslâm Enstitüsü bu binalarda eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ederken, Milli Eğitim Bakanlığınca; o zaman bir köy olan, ancak sonradan Nilüfer ilçesinin bir mahallesi haline gelen Fethiye’de 50 dönüm arsa tahsisi yapılmıştır. Bu arsa üzerine Milli Eğitim Bakanlığının orta dereceli okullar için uyguladığı “tip proje”lerden birine göre, halen İlahiyat Fakültesinin ana öğretim binasını oluşturan

bina yaptırılmıştır. Bu bina, toplam 7 Yüksek İslâm Enstitüsünden Milli Eğitim Bakanlığınca –İstanbul’dakinden sonra- yaptırılan ikinci bina olmuştur. Çünkü diğer 5 Yüksek İslâm Enstitüsünün binalarını halk yaptırmıştır.

İlâhiyat Fakültesi bu yeni binasına taşınırken, yukarıda bahsettiğimiz protokol gereği İpekçilik’teki binalar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir başka din eğitimi ve öğretimi kurumu olan İmam-Hatip Lisesine devredilmiştir.

2 – Kurucu Müdürü

Yüksek İslâm Enstitüsünün kurucu müdürü Halis Ayhan idi. Halis Ayhan, 25. 11.1975 tarihinden Yüksek İslâm Enstitüsünün İlâhiyat Fakültesine dönüştürülüp, 3.9.1982’de ilk Dekan Prof. Yusuf Ziya Binatlı göreve başlayıncaya kadar müdürlük görevini sürdürmüştür.

Halis Ayhan, -müdürlük görevi sona erdikten sonra - Fakülte döneminde de önce öğretim görevlisi, daha sonra öğretim üyesi (Yrd. Doç. Dr.) olarak görevini yapmıştır. Fakat, 1. 9. 1988 tarihinde istifa ederek İstanbul’da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yayınlanmakta olan İslâm Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü görevine başlamıştır. Bu görevi sürdürürken, 6.3.1989 tarihinde Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyelğine atanmıştır. Halen aynı fakültede öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

3 – Öğretim Üyeleri

a) Asaleten Görevlendirilenler:

Bursa Yüksek İslâm Enstitüsünün ilk açılış günlerinde Enstitü Yönetmeliği gereği “öğretim üyesi” sıfatıyla Milli Eğitim Bakanlığınca görevlendirilenler şu isimlerden oluşmakta idi:

Halis Ayhan (Müdür)	: Din Psikolojisi, Felsefe-Mantık Dersleri.
Süleyman Uludağ	: Tasavvuf ve Tarihi.
Mikail Bayram	: Farsça.

Sonraki aylar ve yıllarda ise, şu isimler görevlendirilmiştir:

Hüseyin Algül : Siyer ve İslâm Tarihi, Fahri Erdem^a: İslâm Türk Medeniyeti Tarihi, Dr. Verdi Kankılıç^b : İslâmi Türk Edebiyatı, A. Hayrettin Tınmaz : Tefsir, Taner Şenay : Mesleki Türk Müsikîsi, Erol Ayyıldız : Arap Dili ve Edebiyatı, Dr. Selman Başaran : Hadis, Hamdi Döndüren : Fıkıh, Mahmut Kanık^c : Fransızca (Ayrıca İslâmi Türk Edebiyatı da okuttu).

Bu öğretim üyelerinden Dr. Verdi Kankılıç ile Dr. Selman Başaran “Doktora” yaptıktan sonra göreve atanan ilk öğretim üyeleri idi.. Hamdi Döndüren ise, bu göreve atandıktan sonra Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde Doktora çalışmalarına başlamış ve tamamlamıştır. Adı geçen diğer öğretim üyeleri ise,

^a Fahri Erdem, kısa bir süre sonra görevinden ayrılmıştır.

^b Dr. Verdi Kankılıç, kısa bir süre sonra görevinden ayrılmıştır.

^c Mahmut Kanık, 05.05.1983’te Üniversitenin Fransızca Okutmanlığı kadrosuna geçmiştir.

Enstitü yönetmeliği gereği, bir öğretim elemanının danışmanlığında “yeterlik” veya “öğretim üyeliği” tezleri yapmışlardır.

b)Dışarıdan geçici olarak görevlendirilenler:

Enstitünün açıldığı ilk günlerden başlayarak sonraki aylar ve yıllar içinde asaleten ve kadrolu öğretim elemanı olarak görevlendirilen bu öğretim üyelerinden başka, zaman zaman ihtiyaç duyulan branşlarda ders vermek üzere Enstitü Müdürlüğünce dışarıdan ve geçici olarak görevlendirilenler de olmuştur. O dönemde bu şekilde görevlendirilenlerden isimlerini tespit edebildiklerimiz ve okuttukları dersler şunlardır:

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünden: İsmail Karaçam ve Mehmet Ali Sarı: Kur'an-ı Kerim, Emekli Müftü Halil Aydoğan: Osmanlıca, Emekli öğretmen Hüseyin Ayar: İngilizce, Bursa Eğitim Enstitüsü Müdür Başyardımcısı Mehmet Zeki Şimşek, Öğretmen Emin Şimşek ve Mühendis Ziya Güney: Almanca, Öğretmen Mehmet Erdem: Dinler Tarihi ve Din Sosyolojisi, İl Milli Eğitim Müdürü Yusuf Şahin, İmam-Hatip Lisesi Müdürü Fuat Kavukçu ve aynı okulun Müdür Başyardımcısı Mustafa Göçer ile Bursa İlköğretmen Okulu Müdürü Mustafa Durmuş: Öğretmenlik (Pedagojik Formasyon) Dersleri, Bursa İl Müftüsü Fazlı Can: Kur'an-ı Kerim, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Halil Öztürk: İslâm Medeniyeti Tarihi.

4 – Asistanlar

a) İlk dönem Asistanları

Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü açılıp, ilk atanan öğretim elemanları ile eğitim-öğretim faaliyetlerine devam ederken, o zamana kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan yüksek okullarda pek görülmeyen bir gelişme olmuştur.

Tayyar Altıkulaç'ın Din Eğitimi Genel Müdürü olduğu dönemde mevcut 7 Yüksek İslâm Enstitüsünce paylaşılıp, istihdam edilmek üzere 100 (yüz) Asistanlık (Araştırma Görevliliği) kadrosu ihdas edilmiştir. Bu kadrolar için 1977 yılında üç ayrı zamanda açılan sınavlarla Yüksek İslâm Enstitülerinden her birine yaklaşık 15'er asistan alınmıştır. Bu asistanlar, tıpkı üniversitelerdeki doktora prosedürüne uygun bir sistemle alınmışlardır. Yani, önce bir yabancı dil (Almanca, Fransızca, İngilizce) ve Arapça'dan dil sınavına girmişlerdir. Bu iki dil sınavından başarılı olanlar bilim sınavına tabi tutulmuşlardır. Bu sınavda da başarılı olanlar, kazandıkları Yüksek İslâm Enstitülerinde Asistan (Araştırma Görevlisi) olarak göreve başlamışlardır.

Bu dönemde Bursa Yüksek İslâm Enstitüsüne de 15 asistan alınmıştır. Bu asistanlardan bazıları o dönemdeki Yüksek İslâm Enstitülerinde görevli öğretim üyelerinin, bir kısmı ise, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Erzurum'daki Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi öğretim üyelerinin danışmanlığında “öğretim üyesi” olabilmek için tıpkı doktora tezi gibi tez çalışmaları yapmışlardır. Din Psikolojisi, Felsefe-Mantık ve o dönemdeki adıyla Öğretmenlik Bilgisi(Pedagojik Formasyon) Dersleri, Din Sosyolojisi gibi bazı anabilim dallarında tez hazırlayanlar ise, İlahiyat dışındaki diğer bazı fakültelerin öğretim elemanlarının

rehberlik ve danışmanlıklarında tez yapmışlardır^d. Tez çalışmasını tamamlayanlar, 3 öğretim üyesinden oluşan jüri huzurunda **tez savunmasına** alınmışlardır. Bir de “**örnek ders**” anlatıldıktan sonra “başarılı” bulunanlara “**öğretim üyeliği**” unvanı verilmiştir. İlk savunmada “başarısız” bulunanlara ise, tez tashihi için ek süre verilmiştir. Onlar da ancak, tezlerini tashih ederek ikinci defa yaptıkları tez savunmasından sonra “**öğretim üyesi**” sıfatını almışlardır.

Asistan (Araştırma Görevlisi) olarak alınan ve halen Fakültenin öğretim üyelerinin önemli bir kısmını oluşturan isimler ve o dönemdeki branşları şöyledir:

Yunus Vehbi Yavuz	: Fıkıh,
Ahmet Saim Kılavuz	: Kelâm ve İslâm Düşüncesi,
Mustafa Kara	: Tasavvuf ve Tarihi,
Osman Çetin	: İslâm-Türk Medeniyeti Tarihi,
Mahmut Dernizkuşları ^e	: Hadis,
Akif Köten	: Hadis,
Ahmet Lütü Kazancı	: Arap Dili ve Edebiyatı,
Osman Aşçıoğlu	: Arap Dili ve Edebiyatı,
Hayati Hökelekli	: Din Psikolojisi,
Yusuf Bahri Çağırğan ^f	: İslâm Mezhepleri Tarihi,
Mustafa Öztürk	: Kur’an-ı Kerim,
Abdurrahman Çetin	: Kur’an-ı Kerim,
İbrahim Çelik	: Tefsir,
Mustafa Öcal	: Öğretmenlik Bilgisi (Pedagojik Formasyon) Dersleri,
Hüsrev Şeref ^g	: Dinler Tarihi,
Halil Hayit ^h	: Dinler Tarihi,
Fuat Kavukçu ⁱ	: İslâm mezhepleri Tarihi.

^d Mesela; Yüksek İslâm Enstitüsünün kurucu müdürü olan Halis Ayhan, daha önce Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünde görevli iken, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Doç.Dr. Hasan Ali Koçer’den “**Öğretim Üyeliği Tezi**” yapmıştır. Keza; şu satırların yazarı ile halen U.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanı olan Prof.Dr. İzzet Er ise, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof.Dr Amiran Kurtkan Bilgiseven danışmanlığında **öğretim üyeliği tez çalışması** yapmışlardır.

^e Mahmut Denizkuşları, 15.9.1989’da Selçuk Üniversitesi (Konya) İlahiyat Fakültesine geçmiştir.

^f Yusuf Bahri Çağırğan, 14.04.1978’de vefat etmiştir.

^g Hüsrev Şeref, 1978’de istifa ederek görevinden ayrılmıştır.

^h Halil Hayit, Dinler Tarihi Asistanlığı kadrosuna 23.02.1981’de atanmıştır. Ancak 14.05.1990’da M.E.B Din Öğretimi Genel Müdürlüğünde idari görev alarak Ankara’ya gitmiştir.

ⁱ Fuat Kavukçu, Yüksek İslâm Enstitüsü henüz fakülte haline dönüşmeden 06.05.1981’de Asistan olarak göreve başlamış, fakülte olduktan sonra (1983’te) Öğretim Görevliliği kadrosuna geçmiştir.

O dönemde Yüksek İslâm Enstitülerinde öğretim üyesi sıkıntısı çekildiği için, bu asistanlar alınırken kendilerine -ihtiyaç olduğu takdirde en fazla 6 saatına ücret ödenmek şartıyla- derslere girme hak ve yetkisi de verilmişti. Bu şekilde göreve başlayan asistanlar bir taraftan tez çalışması yaparken, diğer taraftan da öğretim görevliliği yaptılar. İçlerinden bazıları haftada 10-12 saat hatta daha fazla süre ile derslere girdiler. Tezlerini başarı ile tamamlayıp, “Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretim Üyesi” sıfatını kazandıktan sonra ise, tam yetki ve kapasite ile derslere girmeye devam ettiler.

b)İkinci Dönem Asistanları

İlk dönem asistanları “öğretim üyesi” sıfatını alarak tam yetki ve kapasite ile derslere girmeye başladılar ama giderek artan öğrenci ve sınıflara onlar da yetmez oldular. Üstelik o tarihe kadar hiç asistan veya öğretim elemanı alınmamış branşlar vardı. İşte hem mevcut ihtiyacı kapatmak, hem de sonraki yıllarda ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar düşünülerek yeni asistanlık kadroları ihdas edildi. 1982’de yapılan sınavla aşağıda isimleri verilenler asistan (araştırma görevlisi)olarak alındılar:

Mustafa Bilgin	: Tefsir,
Muhammed Bilgin ^j	: Tefsir,
Salih Karacabey	: Hadis,
Ali Kaya	: Fıkıh,
Tevfik Yücedoğru	: Kelâm,
Enver Uysal	: İslâm Ahlâkı
Ahmet Sezikli ^k	: Siyer ve İslâm Tarihi
Murat Yurtsever	: Edebiyat
Zeki Özcan	: Mantık- Felsefe

Bu asistanlar alınıp, göreve başladıktan kısa bir süre sonra, İlahiyat Fakültesi dönemine geçildi. Bu asistanlar, Fakülte döneminde önce yüksek lisans, sonra da doktora tez çalışmaları yaptılar ve Fakültenin ikinci kuşak öğretim elemanlarını oluşturdular.

5 – Öğretim Süresi, Öğrenciler ve Mezunların İstihdam Alanları

Diğer Yüksek İslâm Enstitüleri gibi Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü de 4 yıllık bir yüksek öğretim kurumu olarak açılmıştı. Öğrenci olarak ise, yönetmelik gereği yalnızca İmam-Hatip Lisesi çıkışlı öğrenciler girebiliyorlardı. Öğrenciler bu yüksek öğretim kurumunda öğrenim görebilmek için öncelikle, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)’nce düzenlenen üniversitelere giriş sınavının 1. basamağı olan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)’ndan belli bir taban puan almak zorunda idiler. Taban puanın üzerinde puan alanlar önce Yüksek İslâm Enstitüsüne

^j Muhammet Bilgin, 27.09.1994 tarihinde Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesine geçmiştir.

^k Ahmet Sezikli, 27.09.1994 tarihinde Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesine geçmiştir.

bizzat müracaat edip “ön kayıt” yaptırıyorlardı. Sonra, Enstitü Müdürlüğünce kurulan komisyonların yaptıkları Kur'an-ı Kerim ve Arapça sınavlarına giriyorlardı. Ancak bu ikinci sınavda da başarılı olanlar Yüksek İslâm Enstitüsüne kayıt yaptırıp, okuyabilme hakkına sahip oluyorlardı.

Öğrenciler, 4 yıllık öğrenimlerini tamamlayıp, çıkışlarını aldıktan sonra ise Milli Eğitim Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapabiliyorlardı. Milli Eğitim Bakanlığını tercih edenler; İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri öğretmeni veya İlköğretim (eski; Ortaokul) ile Ortaöğretim kurumlarından (Lise ve Meslek Liselerinde) Din Bilgisi (Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi) dersleri öğretmeni olarak görev yapabiliyorlardı.

Diyanet İşleri Başkanlığını tercih edenler ise, Müezzinlik, İmam ve Hatiplik, Din Görevliliği Murakıplığı, Vaizlik ve Müftülük görevlerini üstleniyorlardı.

6 – Ders (Öğretim) Programları ve Bölümleşme

a) İlk Yıllarda Uygulanan Ders (Öğretim) Programları:

İlk defa 1959'da İstanbul'da açılan Yüksek İslâm Enstitüsü için bir ders programı hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmıştı. 1971'de çıkarılan yeni Yüksek İslâm Enstitüleri Yönetmeliği ile ders programlarında birtakım değişiklikler yapılmıştı. Bu program, zaman zaman yapılan bazı değişikliklerle o dönemdeki Yüksek İslâm Enstitülerinde 1978-1979 öğretim yılına kadar ortaklaşa uygulanmış¹. Söz konusu ders programı şöyle idi: (Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 1)

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜLERİ HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ (1973'ten 1978'e kadar uygulanan program) DAĞITIM ÇİZELGESİ 1.

D E R S L E R	S İ N İ F L A R				T O P L A M
	I.	II.	III.	IV.	
Kur'an-ı Kerim	4	4	-	-	8
Tefsir	-	-	3	4	7
Hadis	-	-	2	3	5
Fıkıh	-	-	3	2	5
Kelâm ve İslâm Düşüncesi	-	2	2	2	6
İslâm ve Ahlâkı	2	-	-	-	2
Siyer ve İslâm Tarihi	3	2	-	-	5
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	3	-	3

¹ Söz konusu program için bk. 13 Aralık 1971 tarih ve 1682 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 255; 13 Mart 1972 tarih ve 1690 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 44; 26 Şubat 1973 tarih ve 1735 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 73.

Tasavvuf ve Tarihi	2	2	-	-	4
İslâmi Türk Edebiyatı	3	2	2	-	7
Hitabet ve İrşad	-	-	-	2	2
Mesleki Türk Mûsikisi	2	1	-	-	3
Arap Dili ve Edebiyatı	5	5	4	4	18
Farsça	3	3	-	-	6
Sistemâtik Felsefe ve Mantık	2	2	-	-	4
Din Psikolojisi	-	-	2	-	2
Din Sosyolojisi	-	-	-	2	2
Dinler Tarihi	-	-	2	-	2
Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması	-	-	-	2	2
Teşkilat ve İdare	-	-	-	2	2
İslâm-Türk Medeniyeti Tarihi	3	-	-	-	3
Medeni Hukuk	-	-	-	2	2
Türk İnkılap Tarihi	-	-	-	2	2
Yabancı Dil(İng. Fr. Alm.)	3	3	3	3	12
Seminer	-	2	2	-	4
<i>TOPLAM</i>	32	28	28	30	118
<i>ÖĞRETMENLİK BİLGİSİ DERSLERİ</i>					
Eğitim Psikolojisi	-	2	-	-	2
Ruh Sağlığı ve Rehberlik	-	2	-	-	2
Ölçme ve Değerlendirme	-	-	2	-	2
Eğitim Sosyolojisi	-	-	2	-	2
Öğretim Bilgisi	-	-	-	2	2
<i>GENEL TOPLAM</i>	32	32	32	32	128

b) Bölümleşme:

1978-1979 öğretim yılından itibaren Yüksek İslâm Enstitülerinde ilk defa bölümleşmeye gidildi. Ancak bu bölümleşme temelden, yani daha öğrenci alımından ve 1. sınıftan itibaren başlamıyordu. İlk iki yıl ortak dersler okuyan öğrenciler, 3.

sınıftan itibaren not ortalamasında belli bir oranı tutturmak şartıyla ve kendi isteklerine göre şu bölümlere ayrılıyorlardı:

- 1)Tefsir-Hadis Bölümü,
- 2)Fıkıh-Kelâm Bölümü,
- 3)İslâm Dini ve Esasları Bölümü.

1982’de Enstitüler İlâhiyat Fakültesi haline dönüştürülünceye kadar bu bölümler devam etmiştir. Mezunlarına, bölümlerini belirten ifadelerle diplomalar verilmiştir. Ancak, mezunlarının bölümleri dikkate alınarak istihdamları (görevlendirilmeleri) söz konusu olmadığı için, önceki dönemlerin mezunları gibi, -hangi bölümden mezun olurlarsa olsunlar- onlar da İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri ile İlköğretim (eski ortaokul) ve Orta Öğretim kurumlarında Din Bilgisi öğretmeni olabiliyorlardı. Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığında muhtelif kademelerde Din Görevlisi olarak görev yapabiliyorlardı. Dolayısıyla görev açısından bölümleşmenin bir esprisi ve cazibesi pek söz konusu olamıyordu. Ancak şurası bir gerçektir ki, Tefsir-Hadis Bölümü ile Fıkıh-Kelâm Bölümü mezunları mesleki/dinî bilgiler bakımından daha iyi yetişip mezun olurken, İslâm Dini ve Esasları Bölümü mezunları ise, yoğun bir İslâm kültürü ve genel kültür edinerek mezun oluyorlardı.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunca 1978 yılında Yüksek İslâm Enstitülerinin bölümlerine göre bir ders dağıtım çizelgesi hazırlanarak yayınlanmıştır². Ancak bir yıl sonra çizelge gözden geçirilerek yeniden yayınlanmıştır³. Bu son çizelgeye göre, Yüksek İslâm Enstitülerinin programları, bir başka ifade ile ders dağıtım çizelgesi şöyle idi:(Bk.DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 2)

² Bk. 6 Mart 1978 tarih ve 1975 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 69.

³ 19 Şubat 1979 tarih ve 2021 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi Dergisi, s. 159.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜLERİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ
(1979-1980'de bölümleşmeye göre uygulamaya konulan program)

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 2

DERSİN ADI	SINIFLAR											
	Genel Sınıf			Tefsir-Hadis Bölümü			Fıkıh-Kelâm Bölümü			İslâm Dini ve Esasları Bölümü		
	1	2	TOP.	3	4	TOP.	3	4	TOP.	3	4	TOP.
GENEL KÜLTÜR DERSLERİ												
Türkçe-Kompozisyon	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Edebiyat	-	2	2	2	-	2	2	-	2	2	2	4
Osmanlıca	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İslâm Türk MedeniyetiTarihi	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mantık-Felsefe	1	2	3	-	-	-	-	2	2	2	-	2
Türk Devrim Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	2	2
Yabancı Dil	3	3	6	3	3	6	3	3	6	3	3	6
Seçmeli Dersler*	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	13	11	24	5	5	10	5	7	12	7	7	14
ÖZEL ALAN (MESLEK) DERSLERİ												
Kur'an-ı Kerim	3	3	6	2	2	4	2	2	4	-	-	-
Arap Dili ve Edebiyatı	8	7	15	4	4	8	4	4	8	-	-	-
Tefsir	-	-	-	5	6	11	2	-	2	2	2	4
Hadis	-	-	-	6	5	11	-	2	2	2	2	4
Fıkıh	-	-	-	-	2	2	5	5	10	-	-	-
Kelâm	-	-	-	2	-	2	4	4	8	-	-	-
İslâm Dini ve Esasları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	6	11
Siyer ve İslâm Tarihi.	2	2	4	-	-	-	-	-	-	3	-	3
İslâm Ahlakı	-	2	2	-	-	-	-	-	-	3	2	5
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3

Seçmeli Derslerden öğrenci Mesleki Türk Müsikisi, Hüsn-i Hat, Kütüphanecilik, Paleografi ve Mezhepler Tarihi derslerinden birini seçecektir.

Tasavvuf ve İrşad	-	-	-	2	-	2	2	-	2	2	-	2
Din Psikolojisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Din Sosyolojisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
TOPLAM	13	14	27	21	19	40	21	17	38	19	17	36
PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ												
Eğitim Giriş	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi												
a)Gelişim Psikolojisi	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b)Öğrenme Psikolojisi												
c)Ruh Sağlığı)												
Genel Öğretim Metodları	-	-	-	-	3	3	-	3	3	-	3	3
Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Eğitim İdareciliği	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1
Eğitim Sosyolojisi	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Araştırma Teknikleri	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1
TOPLAM	2	3	5	2	4	6	2	4	6	2	4	6
GENEL TOPLAM	28	28	56	28	28	56	28	28	56	28	28	56

7- Pedagojik Formasyon Dersleri

Yüksek İslâm Enstitüleri hem İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri ve Din Bilgisi öğretmeni yetiştirmek ve hem de Diyanet İşleri Başkanlığına Din Görevlisi olacak elemanları hazırlamak amacıyla kurulmuştu. Ancak buna rağmen ilk yıllara ait programlarında 3. ve 4. sınıflarda ve haftada 1'er saatlik Dini Pedagoji adlı bir dersin dışında Pedagojik Formasyon derslerine yer verilmemişti.

Pedagojik Formasyon dersleri, önce 13 Aralık 1971'de M.E.B. Tebliğler Dergisinde⁴, sonra da 19 Ocak 1972'de Resmi Gazete'de⁵ yayınlanarak yürürlüğe konulan Yüksek İslâm Enstitüleri Yönetmeliği ile birlikte verilen ders programları arasında yer almıştı. Sonradan zaman zaman yapılan program değişikliklerinde bu dersler de gözden geçirilmişti. (Söz konusu dersler yukarıda verilen ders dağıtım çizelgelerinde yer almaktadır.) Onun için bu dersleri tekrar vermek istemiyoruz.

1980 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun aldığı bir kararla ise, Pedagojik Formasyon derslerinin, -Yüksek İslâm Enstitüleri dahil- öğretmen yetiştiren bütün yükseköğretim kurumlarında ortaklaşa uygulanacağı belirtilmiş ve yeni bir ders isimleri listesi yayınlanmıştır. 1981-1982 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanacağı da ilgili kararda belirtildikten sonra, Pedagojik Formasyon dersleri, "zorunlu" ve "seçmeli" dersler olarak iki grupta ve şu şekilde belirlenmiştir:⁶ (Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 3)

1981-1982 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULAMAYA KONULAN PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 3

ZORUNLU DERSLER	KREDİ / SAAT
Eğitime Giriş	3
Eğitim Psikolojisi	3
Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemleri	3
Ölçme ve Değerlendirme	3
Özel Öğretim Yöntemleri*	3
Rehberlik	2
Seçmeli ders	2
Seçmeli ders	2
TOPLAM	21

⁴ 13 Aralık Ocak 1971 tarih ve 1682 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 255.

⁵ Bk. 19 Ocak 1972 tarih ve 14077 sayılı Resmi Gazete.

⁶ 30 Haziran 1980 tarih ve 2064 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi Dergisi, s. 81.

* Özel Öğretim Yöntemleri, genel bir ad olup, ortaöğretim kurumları ders dağıtım çizelgelerinde yer alan derslerden her birinin öğretim yöntemleri dersi anlamındadır.

SEÇMELİ DERSLER**:

- 1-Psikolojiye Giriş,
- 2-Eğitimin Psikolojik Temelleri,
- 3-Eğitimin Sosyal Temelleri,
- 4-Eğitim Felsefesi,
- 5-Çocuk Gelişimi,
- 6-Eğitim Felsefesi ve Sistemler,
- 7-Gelişim Psikolojisi,
- 8-Öğrenme Psikolojisi,
- 9-Eğitim Sosyolojisi,
- 10-Program Geliştirme,
- 11-Program Geliştirme ve Öğretim,
- 12-Didaktik,
- 13-Karakter Formasyonu,
- 14-Eğitim ve Kalkınma,
- 15-Öğretim İlke ve Yöntemleri,
- 16-Ruh Sağlığı,
- 17-Eğitimde İstatistiksel Yöntemler,
- 18-Türk Maarif Tarihi ve Problemleri,
- 19-Türk Eğitim Tarihi,
- 20-Türk Milli Eğitim Tarihi,
- 21-Eğitim Tarihi,
- 22-Türk Milli Eğitim Örgütü,
- 23-Eğitim Yönetimi ve İdarecilik,
- 24-Eğitim Yöneticiliği,
- 25-Eğitim Teknolojisi,
- 26-Öğretim Araçları,
- 27-Gör-İşit Araç ve Yöntemleri,
- 28-Eğitim Teknolojisi Uygulaması,
- 29-Karşılaştırmalı Eğitim,
- 30-Mukayeseli Eğitim Bilimi,
- 31-Özel Eğitime Giriş,
- 32-Özel Eğitim,
- 33-Yetişkin Eğitimi,
- 34-Mesleki ve Teknik Öğretimin İlkeleri,
- 35-Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları,
- 36- Yüksek Öğretim,
- 37-Eğitim Semineri.

** Tebliğler Dergisi'nde şu şekilde bir dipnot açıklamasına yer verilmiştir: Seçmeli dersler listesine; (Talim ve Terbiye) Kurul Kararının hazırlandığı tarihte öğretmenlik belgesi veren üniversite kuruluşlarının konu alanındaki dersleri alınmıştır.

B. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DÖNEMİ

1-Yüksek İslâm Enstitülerinin İlâhiyat Fakültesi Haline Dönüştürülmesi

12 Eylül 1980 askeri harekâtından sonra kurulan “Danışma Meclisi”nce 20 Temmuz 1982 tarihinde 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) çıkarıldı. 30. 3. 1983’te ise, bu KHK’ yi değiştiren 2809 sayılı kanun yürürlüğe konuldu. İşte bu kararname ve kanunla yeni bazı üniversiteler kuruldu ve o dönemde mevcut yüksek okullar ile akademiler birer fakülte haline dönüştürülerek üniversitelere bağlandılar. Meselâ: Eğitim Enstitüleri, Eğitim Fakültesi; Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Teknik Eğitim Fakültesi; İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, İktisat Fakültesi; Devlet Mimarlık Mühendislik Akademileri, Mühendislik Fakülteleri haline dönüştürüldüler. Yüksek İslâm Enstitüleri ise, “İlâhiyat Fakültesi”ne dönüştürülerek bulundukları illerdeki üniversitelere bağlandılar. İşte bu aşamada Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü de, 1975’te Bursa Üniversitesi adıyla kurulan ve son düzenleme ile Uludağ Üniversitesi adını alan üniversiteye bağlandı.

2 – Dekanlar

Yüksek İslâm Enstitüsü, İlâhiyat Fakültesine dönüştürüldükten sonra dönemin Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Nihat Balkır’ın teklifi üzerine Yüksek Öğretim Kurumunca (YÖK’çe) İktisat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Hukukçu Prof. Yusuf Ziya Binatlı¹ Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinin ilk Dekanı olarak atanmış ve 3. 9. 1982’de görevine başlamıştır. Fakat yaşı bir hayli ileri olan Prof. Yusuf Ziya Binatlı 10 (on) aylık bir süre ile Dekanlık yaptıktan sonra, 5.7.1983’te “yaş haddini” doldurarak emekli olmuştur.

Prof. Yusuf Ziya Binatlı’nın emekli olmasından hemen sonra asaleten yeni bir Dekan ataması yapılmamıştır. O yıllarda Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde ve Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesinde Prof. lük unvanını kazanmış yani kanunen Dekan olabilecek konumda bazı öğretim üyeleri, diğer bazı illerdeki İlâhiyat Fakültelerine Dekan olarak atandıkları halde Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü bu yolu denememiştir. Rektör Prof. Dr. Nihat Balkır, Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Turgut Özgüden’i “Dekan Vekili” olarak görevlendirmiştir. Özgüden, 5.7.1983’ten 24.7.1984’e kadar İlâhiyat Fakültesi Dekanlığına Vekalet etmiştir.

25.7.1984 tarihinden itibaren ise, Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Emir Tekin Altınbaş Dekan olarak görevlendirilmiştir. Altınbaş, 3’er yıllık üst-üste iki dönem halinde 3.9.1990 tarihine kadar İlâhiyat Fakültesi Dekanlığını yapmıştır.

¹ Prof.Yusuf Ziya Binatlı, daha önce 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ve 2803 sayılı kanunla İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi ile birleştirilerek İktisat Fakültesine dönüştürülen İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Başkan’lığını da yapmıştı. Kendisi daha önce bir kanunla doktora yapmadan “Prof.” ünvanını alanlardandı. Dolayısıyla ünvanı (Dr.sız) yalnızca Prof idi. Binatlı, 1997 yılında vefat etmiştir.

4.9.1990 tarihinden itibaren ise, o sırada Uludağ Üniversitesi'ne bağlı olan Balıkesir Necati Bey Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi olan Prof.Dr. Coşkun Ak' a Dekanlık görevi verilmiştir. Ancak Ak, 3 yıllık görev süresini tamamlamadan (yaklaşık 5.5 ay önce) 19.4.1993 tarihinde Dekanlık görevinden istifa ederek ayrılmış ve Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine dönmüştür. Bunun üzerine, İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mehmet Ali Sönmez yaklaşık bir ay kadar (19.4.1993-14.5.1993) Dekanlığa vekalet etmiştir. Bu Vekalet devam ederken, İlahiyat kökenli ve branşı İslâm Felsefesi olan Prof.Dr. Hüseyin Aydın'ın Dekanlık atanması gerçekleştirilmiştir. Prof.Dr. Hüseyin Aydın 14.5.1993'ten itibaren Dekan olarak görevine başlamıştır. Böylelikle ilk defa bir İlahiyatçı Fakülteye Dekan olmuştur. İlk 3 yılını doldurduktan sonra Prof.Dr. Hüseyin Aydın ikinci defa Dekanlığa atanmıştır. Fakat ilk görev süresinin dolmasıyla ikinci defa atanması arasında (14.5.1996 ile 5.9.1996 tarihleri arasında) bir bekleme süresi oluşmuştur. Bu süre zarfında Dekanlığa Prof.Dr. Nasuhi Ünal Karaarslan vekalet etmiştir. Hüseyin Aydın ise, ikinci Dekanlık dönemini tamamlayamadan 7.7.1997 tarihinde görevinden ayrılmıştır.

Bu tarihten itibaren Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Ahmet Hamdi Aytekin 5 aydan fazla bir süre ile (7.7.1997-16.12.1997) Dekanlığa Vekalet etmiştir.

16.12.1997 tarihinden itibaren ise, branşı Din Sosyolojisi olan Prof. Dr.İzzet Er, Dekan olarak görevlendirilmiştir. Böylelikle ikinci defa bir İlahiyatçı Dekan olmuştur.

Yüksek İslâm Enstitüsü dönemi Müdürü ile İlahiyat Fakültesi dönemi Dekanı ve Dekan Vekillerini branşları ile birlikte toplu olarak şöyle verebiliriz: (Bk. TABLO 1.)

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ DÖNEMİ MÜDÜRÜ İLE İLAHİYAT FAKÜLTESİ DÖNEMİ DEKANLARI VE DEKAN VEKİLLERİ

TABLO 1.

ADI SOYADI	GÖREVİ	BRANŞI / İHTİSASI	GÖREV SÜRESİ
Halis AYHAN	Müdür	İlahiyat	28. 1. 1975 – 20. 7. 1982
Prof. Yusuf Ziya BİNATLI	Dekan	Hukukçu	3. 9. 1982 - 5. 7. 1983
Prof. Dr. Turgut ÖZGÜDEN	Dekan V.	Veteriner	5. 7. 1983 – 24. 7. 1984
Prof. Dr. Emir Tekin ALTINBAŞ	Dekan (I. Defa)	Ziraat	25. 7. 1984 - 6. 9. 1987
Prof. Dr. Emir Tekin ALTINBAŞ	Dekan (II. Defa)	Ziraat	7. 9. 1987 - 3. 9. 1990
Prof. Dr. Coşkun AK	Dekan	Edebiyat	4. 9. 1990 – 19. 4. 1993
Prof. Dr. Mehmet Ali SÖNMEZ	Dekan V.	İlahiyat	19. 4. 1993 - 14. 5. 1993
Prof. Dr. Hüseyin AYDIN	Dekan (I. Defa)	İlahiyat	14. 5. 1993 - 14. 5. 1996

Prof. Dr. Nasuhi Ünal KARAASLAN	Dekan V.	İlahiyat	14. 5. 1996 - 5. 9. 1996
Prof. Dr. Hüseyin AYDIN	Dekan (II. Defa)	İlahiyat	5. 9. 1996 - 7. 7. 1997
Prof. Dr. Ahmet Hamdi AYTEKİN	Dekan V.	Tıp	7. 7. 1997 - 16. 12. 1997
Prof. Dr. İzzet ER	Dekan	İlahiyat	16. 12. 1997 -

Halen fakültenin dekan yardımcılıklarını ise Prof.Dr. Osman Çetin ve Prof.Dr. A. Saim Kılavuz yürütmektedir.

3 – Öğretim Elemanları

a)Öğretim Elemanlarının “Dr. ”Unvanını Almaları:

Yüksek İslam Enstitüsü’nün İlahiyat Fakültesine dönüştürülmesinden sonra öğretim elemanlarının Enstitü döneminde yaptıkları tez çalışmalarının yeniden değerlendirilmesi gündeme geldi. Söz konusu tez çalışmalarının bilimsel açıdan değerlendirilmesi amacıyla yapılan müracaat üzerine Üniversitelerarası Kurul’ dan şöyle bir karar çıktı:

T. C. ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞI KURUL KARARLARI

OTURUM TARİHİ : 29 Aralık 1982

OTURUM NO : 7

KARAR : 30.

İlahiyat Fakülteleri öğretim elemanlarından, 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İlahiyat Fakültesi haline dönüştürülmeden önceki dönemde Yüksek İslam Enstitüleri yönetmeliğine göre lisans üstü çalışma yapanların durumu görüşüldü ve bu konuda gerekli incelemeyi yapan komisyonun raporundaki “İlahiyat Fakültelerine dönüştürülen Yüksek İslam Enstitülerinde eski yönetmeliklerine göre yaptırılan lisans sonrası öğretim üyeliği çalışmalarının 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bağlanmış oldukları üniversitelerin senatolarınca kurulacak jüriler tarafından eşdeğerliliği tespit edilerek Üniversitelerarası Kurul’un onayına sunulması” teklifinin kabulüne karar verildi.

Üniversitelerarası Kurulun nakledilen kararı gereğince, ilgili üniversitelerin senatolarınca çoğunluğu Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin öğretim üyelerinden olmak üzere jüriler kurulmuş, yeni İlahiyat Fakültelerinin öğretim elemanlarının tezleri yeniden değerlendirilmeye alınmıştır. Yapılan

değerlendirmeler sonucunda “yeterlik” veya asistan olarak öğretim üyeliğine geçiş için hazırlanan tezlerin çoğunluğu “doktora eşdeğer” bulunarak onaylanmıştır.

Ancak bu kararı takiben yeni bazı gelişmeler olmuştur. Şöyle ki: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 18 öğretim elemanı Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde yaptıkları tezlerin “doktora tezleri” olarak değerlendirilmesi için Rektörlükleri kanalıyla Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına müracaatta bulunmuşlardır. Üniversitelerarası Kurul ise, hem bu müracaatı, hem de önceki karara karşı yapılan birtakım itirazları topluca değerlendirdikten sonra, 28 Nisan 1983 tarih ve 9 No.’ lu oturumunda aldığı 44 sayılı kararı ile konuyu kesin bir çözüme bağlamıştır. Söz konusu karar aynen şöyledir:

T. C.
ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞI
KURUL KARARLARI

OTURUM TARİHİ : 28 Nisan 1983

OTURUM NO : 9.

KARAR : 44.

Marmara Üniversitesi Rektörlüğünce gönderilen Üniversitelerarası Kurul’un 29.12.1982 ve 30 sayılı kararına göre İlahiyat Fakültesi elemanlarından lisans sonrası çalışmalarının eşdeğerliğini isteyen 18 kişiye ait başvurunun ve bu konuda itiraz mahiyetindeki çeşitli başvuruları ileten Yüksek Öğretim Kurulu’nun. Nisan 1983 tarih ve 350-04/3093 sayılı yazısı ile eki karar uyarınca konu görüşüldü ve lisans üstü öğretim yönetmeliğinde aşağıdaki değişiklik yapılarak ona göre işlem yapılmasına karar verildi.

Geçici Madde:

“2809 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden önce bu kanun ile üniversitelere bağlanan yüksek öğretim kurumlarında en az 5 yıl öğretim elemanı olarak çalışmış bulunanlar ve en az lisans düzeyinde bir öğrenim görmüş olanlar bu kanunun yürürlüğü girdiği tarihten önce hazırlamış bulundukları bir çalışma ile Doktor unvan ve yetkisini almak üzere Üniversite Rektörlüklerine başvurabilirler ve Senatoların seçeceği üç kişilik bir jürinin çalışma üzerindeki olumlu raporuna dayanarak Senatolar kendilerine Doktor unvan ve yetkisini verebilir. ”

Üniversitelerarası Kurul’un bu kararı üzerine yeni İlahiyat Fakültelerinin öğretim elemanlarından, durumu belirlenen şartlara uyanlar Rektörlüklere başvuruda bulunmuşlardır. Başvurular üzerine Üniversite Senatolarınca kurulan 3’er kişilik jüriler tarafından tezler yeniden incelenmiştir. Onlardan büyük bir çoğunluk tezleri üzerinde yapılan ilk inceleme ve yaptıkları savunmada yeterli ve başarılı bulundukları için kendilerine “Doktora unvan ve yetkisi” verilmesi kararlaştırılmıştır. Yetersiz ve başarısız bulunan az sayıdaki öğretim elemanına ise, tezlerini tashih ederek yeniden müracaat edebilmeleri için ek süreler tanınmıştır.

Onlar da gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra yeniden müracaatta bulunmuşlar ve ikinci defa yaptıkları tez savunması neticesinde kendilerine, doktora unvanı ve yetkisi verilmiştir. Böylelikle, söz konusu öğretim elemanlarının tezleri, biri Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde, ikisi de İlahiyat Fakültesi döneminde olmak üzere toplam üç defa jüriden geçtikten sonra kendilerine “Dr.” verilmesinin uygunluğuna karar verilmiş oldu.

Jüri tarafından tezleri “Doktora” seviyesinde kabul edilenlere, önce Üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerince –o zaman henüz anabilim dalları belirlenmediği için- geçici olarak “İlahiyat Doktoru” unvanı verilmiştir. Bir müddet sonra ise, İlahiyat Fakültesinde yeni belirlenmiş Anabilim Dalları esas alınarak her birinin branşlarına göre asıl “Doktora diplomaları” hazırlanarak kendilerine verilmiştir.

Bu gelişmeden sonra da –Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde olduğu gibi- her öğretim elemanı kendi branşındaki dersleri okutmaya devam etmiştir. Ancak, branştan öğretim elemanı olmayan derslere ise branş öğretim elemanları yetişinceye kadar yakın branş öğretim elemanları girmişlerdir.

b) Öğretim Elemanlarında Sayısal ve Akademik Bakımdan Görülen Gelişmeler

Bir yandan Yüksek İslâm Enstitüsünden İlahiyat Fakültesine dönüş ve bahsedilen gelişmeler devam ederken, diğer yandan da öğretim elemanlarının sayılarında artış ve akademik unvanlarında gelişmeler başladı. Kısa kısa sayısal ve akademik gelişmeleri şu şekilde özetleyebiliriz:

1) Sayısal gelişmeler:

- “Öğretim Üyesi” Sıfatıyla Fakülteye Atananlar

Yüksek İslâm Enstitüsü, İlahiyat Fakültesi adıyla Uludağ Üniversitesine bağlandıktan sonra ilk defa 1.2.1983’te Felsefe dersleri (İslâm Felsefesi) Öğretim Üyesi olarak Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Doç. Dr. Hüseyin Aydın’ın ataması gerçekleşti. Bu atama ile Fakülte ilk defa Doç. unvanlı bir öğretim elemanı kazanmış oldu.

13.9.1984 tarihinde Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Doç. Dr. Sakıp Yıldız Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak göreve başladı.^m

Dinler Tarihi Anabilim Dalı kadrosuna ise, A. Ü. İlahiyat Fakültesinden Prof. Dr. Günay Tümer 18.02.1986 tarihinde atandı. Günay Tümer’in göreve başlamasıyla Fakülte bu sefer de Prof. unvanlı ilk öğretim elemanına kavuşmuş oldu.ⁿ

Selçuk Üniversitesi (Konya) İlahiyat Fakültesinden Mehmet Ali Sönmez ise, 23.9.1988 tarihinde Hadis Anabilim Dalından Yrd. Doç. Dr. luk kadrosuna dışarıdan atanan ilk isim oldu.

^m Sakıp Yıldız, daha sonra Prof.Dr. ünvanını aldı. Fakat 26.11.1995 tarihinde vefat etti.

ⁿ Prof.Dr. Günay Tümer, 22.08. 1995’te bir trafik kazasında vefat etti.

Son olarak da, bir müddet Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde çalıştıktan sonra aynı üniversitenin Fen-Edebiyat Fakültesine geçmiş olan Prof. Dr. Nasuhi Ünal Karaarslan'ın Arap Dili ve Belağati Anabilim Dalına ataması yapıldı. Karaarslan'ın atanma tarihi ise, 29. 6. 1995'tir

-“Öğretim Görevlisi” veya “Okutman” Sıfatıyla Fakülteye Atananlar

Öğretim Görevlisi sıfatıyla U.Ü.İlahiyat Fakültesine atananlar ve atandıkları tarihler,ise şöyledir:

Ondokuz Mayıs (Samsun) İlahiyat Fakültesinden İzzet Er, 31.1.1984'te önce Pedagojik Formasyon Dersleri Öğretim Görevlisi olarak atandı. Ancak, bir müddet sonra kendi isteğiyle Din Sosyolojisi kadrosuna geçti. Dr. Ahmet Bulut, önce 07.03.1984'te U.Ü.Yabancı Diller Bölümünün Arapça Okutmanlığı kadrosuna atandı. 20.11.1990 tarihinde ise İlahiyat Fakültesi Arapça Öğretim Görevliliği kadrosuna geçti.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim elemanlarından Hulusi Kılıç, 18. 7. 1984'te Arapça Öğretim Görevliliğine atandı. °

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Ömer Özyılmaz 8. 5. 1984'te Pedagojik Formasyon Dersleri öğretim görevliliğine atanırken°, aynı Fakülteden Davut Yaylalı ise, 14.5.1984 tarihinde İlahiyat Fakültesinde görev yapmak üzere U.Ü. Yabancı Diller Bölümünün Arapça Okutmanlığı kadrosuna atandı. Ancak Davut Yaylalı sonradan, hem Doktora tez çalışmasını ve hem de Doçentliği İslâm Hukuku Anabilim Dalında yaptı. Bunun doğal neticesi olarak, 30.1.1992 tarihinde İlahiyat Fakültesine İslâm Hukuku Anabilim Dalı Doçentlik kadrosuna atandı. °

Remzi Kaya, 1.2.1984'te, Nurettin Başyigit 14.12.1987'de Kur'an-ı Kerim Öğretim Görevlisi olarak göreve başladılar.

Mehmet Hakkı Aksu, 7. 10. 1985'te Arapça Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı. Mehmet Yalar 15. 4. 1993'te, Hasan Taşdelen 31. 7. 1997'de Arapça dersleri için Öğretim Görevliliği kadrosuna atanan diğer isimler oldular. Öte yandan, Mehmet Yılmaz ise, U. Ü. Yabancı Diller Bölüm Başkanlığı kadrosunda İlahiyat Fakültesi Arapça Okutmanı olarak 18.10.1994 tarihinde göreve başladı.

İsmail Çetin, 10. 9. 1993'te Mantık Anabilim Dalına, İbrahim Benlioğlu 9. 2. 1995'te Türk Din Müsikisi Anabilim Dalına, Mehmet Şanver 27. 8. 1996'da Din Eğitimi Anabilim Dalına, Hicabi Gülgen 1. 3. 1999'da, Ahmet Eren ise, 20. 8. 1999'da Türk İslâm Sanatları Anabilim Dalının Öğretim Görevlisi olarak atanan isimler oldular.

Son olarak da, Akif Hayta, 15. 2. 2000 tarihinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü için, Sosyal Bilimler Metodolojisi ve Din Psikolojisi dersleri Öğretim Görevlisi olarak atandı ve göreve başladı.

° Hulusi Kılıç, 30.07. 1997 tarihinde Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) İlahiyat Fakültesine geçiş yaptı.

° Ömer Özyılmaz, 01.11.1995'te Yard. Doç.Dr. iken istifa etti. 1996 seçimlerinde Refah Partisinden Erzurum Milletvekili seçildi.

° Davut Yaylalı, 05.02.1997'de Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesine geçiş yaptı.

- "Araştırma Görevlisi" olarak atananlar

Fakülte döneminde Araştırma Görevlisi sıfatıyla öğretim elemanları arasına katılan ilk isimler şunlardır:

Mehmet Emin Ay, 8. 10. 1984'te, Mehmet Akif Kılavuz ise, 19. 2. 1985'te Din Eğitimi Anabilim Dalı, Mefail Hızlı, 1. 10. 1984'te İslâm Tarihi Anabilim Dalı, Ahmet Güç, 29. 11. 1984'te, Süleyman Sayar, 8. 3. 1985'te Dinler Tarihi Anabilim Dalı, Yaşar Aydın, 21. 11. 1984'te İslâm Felsefesi Anabilim Dalı ve Abdurrahman Kurt ise, 25. 1. 1985'te Din Sosyolojisi Anabilim Dalı Araştırma Görevliliğine atandılar. Böylelikle bu araştırma görevlileri de 1982'de göreve başlayan asistanlarla birlikte fakültenin ikinci kuşak öğretim elemanları arasına katılmış oldular.

Daha sonraki dönemlerde ise, ihtiyaç olan ve kadro bulunan anabilim dallarına araştırma görevlileri atanmaya devam edilegildi.

Araştırma görevlisi olarak alınanlardan bir kısmı, -öğretim görevlisine ihtiyaç olduğu için- bu sıfatlarını devam ettirirlerken, kendi kadrolarında öğretim görevlisi olarak görevlendirildiler ve derslere girmeye başladılar. Bu şekilde onlar, hem Doktora tez çalışmasını yürüttüler ve hem de öğretim görevlisi olarak derslere girdiler.

Araştırma görevlisi olarak göreve başlayıp, halen bu sıfatlarını devam ettirenlerin isimlerinin tamamı aşağıda verilmiştir. Onun için onların da isim ve branşlarını burada tek tek vermeye gerek görmedik. Yalnız belirtmek istediğimiz üzücü bir husus şudur:

U. Ü. İlâhiyat Fakültesi Araştırma Görevlisi sıfatıyla yalnızca Kemal Ataman, Din Sosyolojisi Anabilim Dalından Doktora yapmak üzere Yüksek Öğretim Kurumu'nun Uludağ Üniversitesine tahsis ettiği kontenjandan Amerika Birleşik Devletlerine gitmiştir. O'nun dışında resmi yollarla ve uzun süreli yurt dışına çıkıp, Yüksek Lisans, Doktora veya bağımsız olarak araştırma yapma şansına sahip olabilen henüz hiçbir öğretim elemanı olmamıştır.

2) Akademik Unvanlar Bakımından Gelişmeler

Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü, İlâhiyat Fakültesi adıyla Uludağ Üniversitesine bağlandığı ilk yıl, "Dr. " unvanlı yalnız Selman Başaran vardı. "Yrd. Doç. ", "Doç. " ve "Prof. " ünvanlı hiçbir öğretim elemanı yoktu. Bu unvanlara sahip olarak Ankara ve Erzurum İlâhiyat Fakültelerinden gelen öğretim üyeleri yukarıda zikredilmişti. Yüksek İslâm Enstitüsünden intikal eden öğretim elemanlarının nasıl "Dr. " Unvanını aldıkları da anlatılmıştı. Ondan sonraki yıllarda alınan öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri ise zaman içerisinde yüksek lisans, doktora tezleri ile ve ayrıca yaptıkları bilimsel çalışmaları ile akademik unvanlarını geliştirdiler. Kuruluşunun 25. yılında artık fakülte kadrolu: 16 Prof., 6 Doç., 21 Yrd. Doç. unvanlı öğretim üyesi, 5 Dr. unvanlı Öğretim Görevlisi, 9 Öğretim Görevlisi, 1 Okutman, 16'sı Fakülte kadrosunda, 6'sı ise, U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosunda olmak üzere 22 Araştırma Görevlisine sahiptir. Bu öğretim elemanları ile İlâhiyat Fakültesi, hem Üniversite içinde, hem de Türkiye genelinde önemli yer işgal eden bir yüksek din eğitimi ve öğretimi kurumu olarak

şimdiye kadar olduğu gibi, 2000'li yıllarda da memleketimize ve milletimize büyük hizmetler sunmaya devam edecektir.

Bu öğretim elemanlarından bazıları, -aşağıda verilecek listede belirtileceği gibi- İlahiyat Meslek Yüksek Okulu (İMYO) kadrosuna geçirilmişlerdir. Ancak, kadrosu fakültede olanlar İMYO'da ders vermeye devam ettikleri gibi İMYO kadrosuna geçirilenler de fakültede ders vermeye devam etmişlerdir.

Yüksek İslâm Enstitüsü döneminden başlayarak Öğretim Üyesi, Öğretim Görevlisi, Okutman veya Araştırma Görevlisi olarak Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Elemanları kadrosuna katılanlar ile, zaman zaman başka bazı Üniversitelere/İlahiyat Fakültelerine geçen, emekli olan, istifa eden veya vefat eden öğretim elemanlarının tam listesi ise şöyledir: (Bk. TABLO 2. 3.)

**1999-2000 ÖĞRETİM YILINDA
U. Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ AKADEMİK PERSONEL LİSTESİ**

TABLO 2.

ADI VE SOYADI	İLK GÖREVİNE BAŞLAMA TARİHİ	YÜK. İSL. ENS. FAKÜLTE VEYA SOS.BİL.ENST.DEKİ GÖREVİNE BAŞ. TAR.	YÜK. İSL. ENS. FAKÜLTE VEYA SOS.BİL.ENST.DEKİ GÖREVİNE BAŞ. ÜNVANI
Prof. Dr. İzzet ER	10. 07. 1973	31. 01. 1984	Öğr. Gör.
Prof. Dr. Hüseyin AYDIN	29. 04. 1961	01. 02. 1983	Doçent
Prof. Dr. Nasuhi Ünal KARAARSLAN	29. 07. 1967	29. 06. 1995	Profesör
Prof. Dr. Erol AYYILDIZ	29. 09. 1969	05. 06. 1978	Arş. Gör.
Prof. Dr. M. Ali SÖNMEZ	30. 07. 1960	23. 09. 1988	Yard. Doç.
Prof. Dr. Yunus Vehbi YAVUZ	23. 11. 1962	23. 02. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. Mustafa KARA	31. 07. 1974	21. 01. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. A. Saim KILAVUZ	17. 10. 1975	23. 02. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ	29. 07. 1967	28. 11. 1975	Arş. Gör.
Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLI	31. 07. 1975	21. 01. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. Hamdi DÖNDÜREN	22. 08. 1966	06. 11. 1978	Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL	19. 07. 1968	12. 01. 1976	Öğr. Gör.
Prof. Dr. Ahmet BULUT	24. 02. 1972	20. 11. 1990	Öğr. Gör.
Prof. Dr. Osman ÇETİN	30. 07. 1968	01. 03. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. Abdurrahman ÇETİN	28. 04. 1971	13. 06. 1977	Arş. Gör.
Prof. Dr. A. Lütfi KAZANCI	01. 06. 1960	01. 03. 1977	Arş. Gör.

Doç. Dr. İbrahim ÇELİK	23. 11. 1971	01. 07. 1976	Arş. Gör.
Doç. Dr. Mefail HIZLI	****	01. 10. 1984	Arş. Gör.
Doç. Dr. M. Emin AY	****	08. 10. 1984	Arş. Gör.
Doç. Dr. Ahmet GÜÇ	26. 08. 1976	29. 11. 1984	Arş. Gör.
Doç. Dr. Zeki ÖZCAN	23. 05. 1975	29. 07. 1982	Arş. Gör.
Doç. Dr. Yaşar AYDINLI	****	21. 11. 1984	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Mustafa ÖCAL	14. 03. 1974	03. 10. 1977	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Enver UYSAL	02. 02. 1981	07. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Akif KÖTEN	22. 08. 1970	07. 04. 1977	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Tevfik YÜCEDOĞRU	18. 03. 1976	07. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Murat YURTSEVER	02. 03. 1979	05. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK	01. 04. 1964	01. 03. 1977	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Osman AŞÇIOĞLU	20. 03. 1959	01. 03. 1977	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Mustafa BİLGİN	27. 10. 1980	19. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Salih KARACABEY	20. 09. 1976	05. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Ali KAYA	31. 07. 1977	13. 07. 1982	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Remzi KAYA	16. 08. 1977	01. 02. 1984	Öğr. Gör.
Yard. Doç. Dr. M. Akif KILAVUZ	07. 11. 1979	19. 02. 1985	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. İsmail ÇETİN	04. 03. 1987	10. 09. 1993	Öğr. Gör.
Yard. Doç. Dr. Abdurrahman KURT	27. 10. 1982	25. 01. 1985	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. M. Asım YEDİYILDIZ	31. 07. 1980	26. 03. 1987	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Recep CİCİ	06. 10. 1981	11. 01. 1994	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Süleyman SAYAR	19. 11. 1981	08. 03. 1985	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Salih PAY	21. 12. 1982	18. 04. 1984	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Cağfer KARADAŞ	****	03. 12. 1993	Arş. Gör.
Yard. Doç. Dr. Mehmet YALAR	07. 09. 1970	15. 04. 1993	Öğr. Gör.
Yrd. Doç. Dr. Bülent ŞENAY	 1. 1990	15.08.2000	Yrd.Doç.Dr.
Dr. Fuat KAVUKÇU	28. 11. 1964	06. 05. 1981	Arş. Gör.
Dr. İsmail GÜLER	05. 01. 1990	16. 09. 1991	Arş. Gör.
Dr. Mehmet ŞANVER	13. 10. 1987	27. 08. 1996	Öğr. Gör.
Dr. İbrahim GÜRSES	26. 12. 1980	29. 07. 1998	Arş. Gör.

Dr. Adem APAK	08. 02. 1993	29. 07. 1998	Arş. Gör.
Öğr. Gör. M. Hakkı AKSU	30. 07. 1964	07. 10. 1985	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. Nurettin BAŞYİĞİT	30. 07. 1969	14. 12. 1987	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. İbrahim BENLİOĞLU	14. 02. 1983	09. 02. 1995	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. Hüseyin GÜNDAĞ	20. 04. 1990	05. 10. 1994	Arş. Gör.
Öğr. Gör. M. Emin MAŞALI	07. 10. 1988	03. 08. 1994	Arş. Gör.
Öğr. Gör. Hasan TAŞDELEN	30. 07. 1992	31. 07. 1997	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. Hicabi GÜLGEN	08. 09. 1994	01. 03. 1999	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. Ahmet EREN	08. 03. 1974	20. 08. 1999	Öğr. Gör.
Öğr. Gör. Akif HAYTA	10. 02. 1992	15. 02. 2000	Öğr. Gör.
Okt. Mehmet YILMAZ	****	18. 10. 1994	Okutman
Arş. Gör. Kemal ATAMAN	02. 05. 1988	20. 12. 1993	Arş. Gör.
Araş. Gör. Dr. Hidayet PEKER	09. 04. 1990	21. 01. 1997	Arş. Gör.
Araş. Gör. Abdullah KARTAL	12. 09. 1994	14. 07. 1995	Arş. Gör.
Araş. Gör. Hüseyin KAHRAMAN	22. 12. 1992	06. 03. 1998	Arş. Gör.
Araş. Gör. Turgay GÜNDÜZ	02. 11. 1987	27. 09. 1996	Arş. Gör.
Araş. Gör. Abdurrahim KOZALI	****	14. 11. 1996	Arş. Gör.
Araş. Gör. Cüneyt M. ŞİMŞEK	****	26. 11. 1996	Arş. Gör.
Araş. Gör. Mehmet ÇELENK	16. 09. 1996	12. 12. 1996	Arş. Gör.
Arş. Gör. Nebile ASLAN	23.01.1981	24.09.1997	Sos. Bil. Ens. Araş. Gör.
Araş. Gör. İsmail SAĞLAM	16.03.1989	23.10.1996	Sos. Bil. Ens. Araş. Gör.
Araş. Gör. Şener ŞAHİN	12.12.1995	21.10.1999	Sos. Bil. Ens. Araş. Gör.
Araş. Gör. Muhammet TARAKÇI	17. 09. 1996	07. 04. 1997	Arş. Gör.
Araş. Gör. Orhan Şener KOLOĞLU	****	26. 10. 1998	Arş. Gör.
Araş. Gör. Vejdi BİLGİN	1989	18. 11. 1998	Arş. Gör.
Araş. Gör. Abdurrezzak TEK	****	13.10.1998	Sos. Bil. Ens. Araş. Gör.
Araş. Gör. A. İhsan KARATAŞ	03. 12. 1992	01. 12. 1998	Arş. Gör.
Arş. Gör. Aliye ÇINAR	30. 09. 1991	15. 12. 1998	Arş. Gör.

Arş. Gör. Salih ÇİFT	08. 12. 1992	18. 12. 1998	İMYO Arş. Gör.
Arş. Gör. Abdullah KARAHAH	****	31. 12. 1998	İMYO Arş. Gör.
Araş. Gör. İlhami ORUÇOĞLU	****	21.11.1998	Sos. Bil. Ens.Araş. Gör.
Araş. Gör. Ulvi Murat KILAVUZ	****	21.10.1999	Sos. Bil. Ens.Araş. Gör.
Arş. Gör. Celil KİRAZ	15. 10. 1999	16. 02. 2000	Arş. Gör.

****Bu öğretim elemanları başka herhangi bir kurumda görev yapmadan ilk defa fakülte kadrosuna atanmışlardır.

- İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu Kadrosuna Geçirilen Öğretim Elemanları

Yukarıdaki listede verilen isimlerden bazıları sonradan, bazıları ise doğrudan İlâhiyat Meslek Yüksekokulu (İMYO) kadrosuna geçirilmişlerdir. İlk defa Yard.Doç.Dr. Mustafa Öztürk, 15.05.1997'de İMYO kadrosuna geçirilmiştir. 29.07.1998 tarihinde ise, Dr. İbrahim Gürses ile Dr. Adem Apak İMYO kadrosuna aktarılmışlardır.

Doğrudan İMYO kadrosuna alınan iki de araştırma görevlisi vardır. Bunlardan Salih Çift 18.12.1998'de İMYO kadrosunda göreve başlarken, Abdullah Karahan ise, 31.12.1998'de başlamıştır.

**ÇEŞİTLİ SEBEPLERLE FAKÜLTEDEN AYRILAN
ÖĞRETİM ELEMANLARI**

TABLO 3.

ADI SOYADI	İLK GÖREVİNE BAŞLAMA TARİHİ	YÜK.İSLENS. FAKÜLTE VEYA SOS.BİL.ENST .DEKİ GÖREVİNE BAŞ.TAR.	YÜK.İSLENS. FAKÜLTE VEYA SOS.BİL.ENST T.DEKİ GÖREVİNE BAŞ.ÜNVANI	GÖREVDEN AYRILIŞ TARİHİ VE SEBEBİ
Yusuf Bahri ÇAĞIRGAN	1974	Mart 1978	Arş.Gör.	15.04.1978 'te vefat etti.
A.Hayrettin TINMAZ	01.12.1954	07.09.1976	Öğr.Gör.	28.07.1983'te emekli oldu.
Selman BAŞARAN	17.11.1976	10.01.1978	Öğretmen	09.10.1993 vefat etti.
Halis AYHAN	30.06.1966	28.01.1976	Müdür	01.09.1988 tarihinde kendi isteği ile ayrıldı.
Mahmut DENİZKUŞLARI	15.08.1966	03.03.1977	Arş.Gör.	15.09.1989 tarihinde S.Ü. (Konya)İlâhiyat Fakültesine geçti.
Hulusi KILIÇ	12.01.1962	18.07.1984	Öğr.Gör.	30.07.1997 tarihinde Dicle Ü.(Diyarbakır) İl.Fak.'ne geçti.

Taner ŞENAY	30.06.1960	06.06.1977	Öğretmen	30.05.1994 tarihinde emekli.14.05.1999'da vefat etti.
Halil HAYIT	29.06.1967	23.02.1981	Arş.Gör.	14.05.1990 tarihinde M.E.Bakanlığına geçti.
Ömer ÖZYILMAZ	11.09.1974	08.05.1984	Öğr.Gör.	01.11.1995 tarihinde kendi isteği ile ayrıldı.
H.Ahmet SEZİKLİ	08.10.1973	05.07.1982	Arş.Gör.	27.09.1994 tarihinde G.Ü..Çorum İl.Fak.'ne geçti.
Muhammet BİLGİN	15.08.1978	02.08.1982	Arş.Gör.	27.09.1994 tarihinde G.Ü. Çorum İl.Fak.'ne geçti.
Günay TÜMER	30.06.1961	18.02.1986	Profesör	22.08.1995'te vefat etti.
Sakıp YILDIZ	06.11.1961	13.09.1984	Doçent	26.11.1995'te vefat etti.
Nizamettin İBRAHİMOĞLU	01.09.1987	02.01.1989	Öğr.Gör.	02.07.1992'de ayrıldı.
Davut YAYLALI	31.07.1975	14.05.1984	Arapça Okutmanı	05.02.1997 tarihinde A.Ü.(Erzurum) İlahiyat Fak.'ne geçti.
Galip YAVUZ	24.09.1990	10.02.1993	Öğr.Gör.	20.10.1994 tarihinde C.Ü.Sivas İlahiyat Fak.'ne geçti.
Muhammet ABAY	15.06.1996	24.07.1998	Arş.Gör.	23.12.1998'de M.Ü.İlahiyat Fakültesine geçti
M.Naci KULA	29.05.1985	09.06.1993	Arş.Gör.	29.03.1995 tarihinde G.Ü.Çorum İl.Fak.'ne nakil
Süleyman KOÇAK		16.02.1994	Arapça Okutmanı	20.10.1994'te C.Ü.Sivas İlahiyat Fak.'ne geçti.

d) Öğretim Elemanlarının Bilimsel Çalışmaları,
Dini ve Sosyo-Kültürel Hayata Katkıları

İlâhiyat Fakültesi öğretim elemanlarının akademik unvanları ne olursa olsun, her biri kendi alanlarında çok ciddi çalışmalar yapmışlar ve yapmaya da devam etmektedirler. Onların zorunlu olarak yaptıkları Yüksek Lisans ve Doktora tezleri mevcuttur. Bunların dışında özel olarak yaptıkları araştırmaları vardır. Hemen her öğretim elemanının en az bir, bazılarının 3-5, bazılarının ise 20-30 civarında ve hatta daha fazla kitabı yayınlanmıştır. Ayrıca katıldıkları Ulusal ve Uluslar arası Sempozyumlarda sundukları bilimsel bildirileri, yayınlanmış on'ları, bazılarının yüz'leri bulan makaleleri mevcuttur.

Yüksek İslâm Enstitüsünün İlâhiyat Fakültesine dönüşmesinden (1982'den) sonra başlatılan ve öğretim elemanlarının ortak yayınları konumunda olan "U.Ü. İlâhiyat Fakültesi Dergisi"nin (bu sayı ile) 9. sayısı yayınlanmış olmaktadır.

Öğretim elemanlarından bazıları Fakülte adına, bazıları ise Bursa ve İstanbul'da faaliyet gösteren birtakım Vakıflar adına bilimsel sempozyumlar düzenlemişlerdir.

Onlardan bazıları, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından finanse edilen ve yayınlanan İslâm Ansiklopedisine maddeler yazarak katkılarda bulunmuşlardır ve bulunmaya da devam etmektedirler. Ayrıca özel bazı yayınevlerince hazırlanan Ansiklopedilerin yazarlığını yapmışlardır.

Ayrıca, bazıları günlük gazetelere, aylık, üç aylık veya yıllık dergilere yazılar göndererek, resmi ve özel TV. lerle radyoların düzenledikleri bazı programlara konuk olarak katılmak suretiyle, dinî, ilmi, fikri ve aktüel konularda görüşlerini açıklayarak kamuoyunu bilgilendirmişlerdir. Bu görevlerini de yeri ve zamanı geldikçe sürdürmektedirler.

Fakülte adına zaman zaman dışarıdan öğretim elemanları ve araştırmacılar davet edilerek konferanslar verdirilmiştir.

Öğretim elemanları kendi aralarında sık sık seminerler düzenlemekte ve bilgi alış-verişinde bulunmaktadırlar.

Her yıl Ramazan ayında öğretim elemanlarının bazıları camilerde vaaz ederek halkı dini konularda aydınlatmaktadırlar.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından her yıl, Peygamber Efendimizin doğum yıldönümü vesilesiyle (20-21 Nisanın içinde olduğu haftada) organize edilen "**Kutlu Doğum Haftası**"na katılarak Bursa başta olmak üzere, Balıkesir, Çanakkale, Kütahya, Bilecik ve Yalova illeri ile bu illerin ilçelerinde konferanslar vermişler, paneller düzenlemişlerdir. Bu tür faaliyetlerini bundan sonraki yıllarda da devam ettireceklerdir.

e) Uluslararası, Üniversitelerarası ve Üniversite İçi Dekan ve Öğretim Elemanı Alış-verişi (Dayanışması)

- *Malezya'da Misafir Öğretim Üyeliği Yapanlar*

Fakülte İslâm Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Yunus Vehbi Yavuz, 1994-1995 ve 1995-1996 öğretim yıllarında Malezya International Islamic University'de, Mukayeseli İslâm Hukuku, Usul-i Fıkıh ve Fıkhü'l-Muamele dersleri okutmuştur.

- *Türkmenistan'da Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde:*

Aşağıda isimleri ayrıca belirtileceği gibi U.Ü. İlâhiyat Fakültesinin ilmi desteği ile Türkmenistan'da açılan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde, bu fakültenin açılış yılı olan 1994-1995 öğretim yılından 2000 yılına kadar bazı öğretim elemanları muhtelif dersler okutmuşlar ve okutmaya da devam etmektedirler.

- *Diğer bazı fakültelerden İlâhiyat Fakültesinde Dekanlık yapanlar*

Dekanlarla ilgili kısımda bilgi verildiği gibi, şimdiye kadar Uludağ Üniversitesinin bazı fakültelerinde görevli öğretim üyelerinden 5 tanesi, toplam 11 yıl boyunca İlâhiyat Fakültesi Dekanlığını asaleten veya vekaleten yürütmüşlerdir. Bu isimler ilgili kısımda belirtildiği için burada tekrar etmeyeceğiz.

- *İlâhiyat Fakültesi Öğretim Üyelerinden Diğer Üniversitelerde (İlâhiyat Fakültelerinde) Dekanlık Yapanlar*

U.Ü.İlâhiyat Fakültesinden bir başka Üniversiteye Dekan olarak görevlendirilen ilk isim, Prof. Dr. Hüseyin Algül olmuştur. Prof. Dr. Hüseyin Algül, kadrosu kendi fakültesinde kalmak şartıyla Gazi Üniversitesi Çorum İlâhiyat Fakültesinde 8. 4. 1996-15. 8. 1999 tarihleri arasında Dekanlık yapmıştır.

İkinci olarak, Prof. Dr. Nasuhi Ünal Karaarslan ise, -kadrosu kendi fakültesinde kalmak şartıyla- Onsekiz Mart (Çanakkale) Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dekanlığına atanmış ve 1 Mayıs 2000'de görevine başlamıştır.

Öte yandan, aşağıda ve ilgili kısımda ayrıca belirtileceği gibi Doç.Dr. Yaşar Aydın, Şubat 1999-Eylül 1999 tarihleri arasında Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde dekanlık yapmıştır. Yard. Doç. Dr. Asım Yediyıldız ise, Yaşar Aydın'dan Eylül 1999'de devraldığı dekanlık görevini sürdürmektedir.

- *U. Ü. İlâhiyat Fakültesinden Diğer Bazı Üniversitelere Geçen Öğretim Elemanları*

U.Ü. İlâhiyat Fakültesinde Doktora yaptıktan sonra başka bazı üniversitelere öğretim elemanı olarak geçenler de olmuştur. Bu isimler yukarıda "çeşitli sebeplerle fakülteden ayrılan öğretim elemanları" başlığı altında TABLO 3.'te belirtildiği için burada tekrar etmeyeceğiz.

- Başka Bazı Üniversitelerde Ders Veren İlahiyat Fakültesi Öğretim Elemanları

Prof.Dr. İzzet Er, Dumlupınar Üniversitesi (Kütahya) Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünde 1995-1996 ve 1996-1997 öğretim yıllarında; Eğitim Sosyolojisi, Sosyoloji Tarihi, Din Sosyolojisi ve Din Bilimlerine Giriş dersleri okutmuştur.

Öğretim Görevlisi Dr. Adem Apak; 18 Mart Üniversitesi (Çanakkale) İlahiyat Fakültesinde 1999-2000 öğretim yılının 2. yarısında İslâm Tarihi ve İslâm Kurumları Tarihi dersleri okutmaya başlamıştır.

İlahiyat Fakültesi Öğretim Elemanlarından Üniversitemizin Diğer Fakültelerinde Ders Verenler:

- U. Ü. Eğitim Fakültesinde Ders Verenler

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal; U. Ü. Eğitim Fakültesinde 1983-1984 öğretim yılından başlayarak (önce Eğitim Yüksek Okulu iken, sonra da bu yüksek okulun "Sınıf Öğretmenliği Bölümü" adıyla Fakülte ile birleştirilmesinden sonra da bu bölümde) 1996-1997 öğretim yılına kadar Din Kültürü ve Ahlâk Öğretimi Dersleri okutmuştur.

Prof. Dr. Hüseyin Aydın ile Doç. Dr. Ahmet Güç; 1996-1997 öğretim yılında, Dr. Mehmet Şanver ise, 1997-1998 öğretim yılında aynı Fakültenin aynı bölümünde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersleri okutmuşlardır.

- U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesinde

Prof. Dr. Mustafa Kara, Prof. Dr. Osman Çetin, Prof. Dr. Hüseyin Algül, Prof. Dr. Süleyman Uludağ, Prof. Dr. Erol Ayyıldız, Prof. Dr. Hüseyin Aydın, Doç. Dr. Mefail Hızlı, Yrd. Doç. Dr. Akif Köten ve Yrd. Doç. Dr. Asım Yediyıldız, 1990'lı yıllarda U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesinde İslâm Tarihi, İslâm Medeniyeti Tarihi, Farsça, Osmanlıca, Arapça ve Felsefe dersleri vermişlerdir.

- U. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına Ders Verenler

Prof. Dr. Mustafa Kara, U. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü adına Fen-Edebiyat Fakültesinde Yüksek Lisans öğrencilerine 1990'lı yıllarda Farsça dersleri okutmuştur.

İlahiyat Fakültesinde Ders Veren Uludağ Üniversitesi Öğretim Elemanları

- Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarından

Süreyya Beyzadeoğlu, Yüksek İslâm Enstitüsünün İlahiyat Fakültesine dönüştürülmesinden sonraki ilk yıllarda Türk İslâm Edebiyatı dersleri vermiştir.

Yrd. Doç. Dr. Reşat Peker, Yrd. Doç. Dr. Ersin Altıntaş, Yrd. Doç. Dr. Zahit Dirik, Öğretim Görevlisi Deniz Özalp, Mualla Ulutaş ve Nermin Çelen ise, 1989 - 1990 ile 1992-1993 öğretim yıllarında Pedagojik Formasyon Dersleri okutmuşlardır.

- *U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına Ders Verenler*

U. Ü. İktisat Fakültesinden Doç. Dr. Mustafa Sevüktekin, 1997-1998 ve 1998-1999 öğretim yıllarında U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü adına İlahiyat Fakültesi Yüksek Lisans öğrencilerine Bilgisayarlı İstatistik dersleri vermiştir.

4 - Okutmanlar

1982-1983 öğretim yılından itibaren muhtelif yıllarda "5/İ dersleri" olarak bilinen dersleri okutmak üzere İlahiyat Fakültesinde görevlendirilen Uludağ Üniversitesi okutmanlarından tespit edebildiklerimiz:

-Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Okutmanları:

Ahmet Yerebasmaz, Hasan Ünlü.

-Türk Dili Okutmanları

Kadir Atlansoy, Nilüfer İncemen, Saadettin Eğri, İbrahim Özahtalı, Şükrü Baştürk, İsmail Taş, Halit Eken, Harun Bilhan, Semra Hendem.

-Yabancı Dil Okutmanları

Almanca: Gündüz Akman, Sebahattin Akman, Zuhal Gülcan, Hikmet Süzgün.

Fransızca: Mahmut Kanık.

İngilizce: Yüksel Aroma, M. Sinan Yanar, Oya İzmirli, Neslihan Ertürk, Haydar Kılıç, Salih Akdemir, Şengül Tuğral, H. Hüseyin Erdem, Deniz Kırmacı.

-Beden Eğitimi:

İsmail Beleş, Erdoğan Limon, Ziya Suer, Faruk Korkmaz,

5 – Öğrenci Kaynağı ve Öğrencilerin Fakülteye Karşı İlgileri/Tercihleri

Türkiye’de bütün İlahiyat Fakültelerinin olduğu gibi, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin de kuruluşundan itibaren öğrenci kaynağını büyük çoğunlukla İmam-Hatip Lisesi mezunları oluşturmuştur. Ancak, her dönemde yasal haklarını kullanarak tercih yapan ve sınava girerek kazanan genel, mesleki ve teknik lise mezunları da bu fakülteye girip öğrenim görmüşlerdir ve görmeğe de devam etmektedirler. İlahiyat Fakültelerine giren İmam-Hatip Lisesi çıkışlı öğrencilerle diğer liselerden mezun olan öğrencilerin oranlaması konusunda yapılmış ve kesin tespitlere dayalı rakamlar yoktur. Ancak, yıldan yıla, fakülteden fakülteye oranlar değişmekle birlikte İlahiyat Fakültelerini kazanan İmam-Hatip Lisesi çıkışlılar % 70 ile % 85-90 arasında değişmiştir. Diğer liselerden mezun olarak kazananların oranı ise %10 ile % 30 arasındadır.

Ancak, yıllardan beri Üniversitelere giriş için düzenlenen iki aşamalı sınav sisteminden 1999-2000 öğretim yılından itibaren vazgeçilip, tek sınavla öğrenci alımına başlanması ve İmam-Hatip Liseleri dahil bütün mesleki ve teknik lise çıkışlıların, kendi branşları dışındaki fakülteleri ve bölümleri tercih etmeleri halinde puanlarının düşürülmesi bu durumu değiştirmiştir. Meselâ; İmam-Hatip Lisesi çıkışlı öğrencilerin İlahiyat Fakültesi dışındaki fakülteleri veya bölümleri tercih etmeleri halinde 25-30 puan civarında kayba uğramaları, onları ister istemez öncelikle İlahiyat Fakültelerini tercihe zorlamıştır. Bu uygulama neticesinde ise, hem bu fakültelere giren İmam-Hatip Lisesi çıkışlı öğrencilerin oranı artmış, hem de puanlarında genel bir yükselme olmuştur. Üstelik 1998-1999 öğretim yılında, yapılan bir düzenleme ve programlarındaki köklü değişiklik nedeniyle İmam-Hatip Liselerinin hem lise 3. ve hem de 4. sınıflarını mezun etmeleri ve mezunlarının da belirtilen sebepler dolayısıyla başka fakülte ve bölümlere girememeleri, İlahiyat Fakülteleri için bir şans olmuştur. Çünkü, her ne kadar öğrencilerin büyük bir kısmı başka fakültelere girememekten dolayı üzülmüşlerse de, 1999-2000 öğretim yılında İlahiyat Fakültelerini kazananlar, belki de bu fakültelerin tarihlerinde en başarılı dönemi oluşturmuşlardır.

İlahiyat Fakültelerine giren öğrencilere bir de tercihleri bakımından baktığımızda, bu fakültelere giderek ilginin arttığını görüyoruz. 1983, 1984 ve 1985 yıllarında İlahiyat Fakülteleri ile –onlar da öğretmen yetiştirdikleri için– akranları sayılabilecek fakülteler olan- Eğitim, Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerine giren öğrencilerin tercih sıralamaları ve puan durumlarını mukayeseli olarak incelemiştik. Elde ettiğimiz sonuçlara göre; bütün İlahiyat Fakültelerine ve tabii U. Ü. İlahiyat Fakültesine ilk sıralarda tercih yaparak kayıt hakkı kazanan öğrenciler, diğer fakülteleri veya bölümlerini tercih edenlere oranla daha fazla idi.

Ayrıca, İlahiyat Fakültelerine kayıt hakkı kazanan öğrencilerin aldıkları puanlar da, öğretmen yetiştiren ve yukarıda zikredilen fakülteler ve bölümlerine kayıt hakkı kazananların puanlarına göre genellikle daha yüksek çıkmıştı.⁷ Sonraki yıllarda da aynı durumun devam edegeldiği kanaatindeyiz. Bilhassa 1999-2000 öğretim yılında ise, -bahsedilen sebepler dolayısıyla- bu fakültelerin tarihinde belki de en başarılı öğrencilerin girmiş olduklarını da ifade etmiştik.

6 – Öğrencilerin Fakülteye Giriş Biçimi

İlahiyat Fakültelerine öğrenciler, 1982-1983 öğretim yılından beri, tıpkı diğer fakültelerin ve bölümlerinin öğrencileri gibi iki aşamalı sınavdan geçerek girmişlerdir. Yani, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezince (ÖSYM), merkezi sistemle düzenlenen Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'nda önceden belirlenen taban puanı alabilenler, "ikinci aşama sınavı" olarak da bilinen ve yine ÖSYM'ce düzenlenen Öğrenci Yerleştirme Sınavlarına (ÖYS) girmişlerdir. Ancak bu sınavdan da belli puanları alabilenler, önceden tercih yapıp da kazanabildikleri fakülte veya bölümlere kayıt hakkı kazanmışlardır.

⁷ Bk. Öcal, Mustafa; Öğrencilerin Tercihleri Bakımından (ve Tercih Gerekçeleri Bakımından) Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumları Arasında İlahiyat Fakültelerinin Yeri, U.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Bursa sayı: 2, 1987, sayı: 3, 1991, sayı: 4, 1992.

Ancak yapılan yeni bir düzenleme ile 1999-2000 öğretim yılından itibaren Üniversitelere girebilmek için iki aşamalı sınav sisteminden vazgeçilmiştir. Bu öğretim yılından itibaren, yalnızca Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'nden gerekli puan alınması yeterli görülmüş ve ilk uygulaması gerçekleştirilmiştir. Artık bundan sonraki yıllarda –yeni bir değişikliğe gidilinceye kadar- bütün üniversitelerin fakülte ve bölümlerine olduğu gibi, İlahiyat Fakültelerine ve bölümlerine de tek sınavla (ÖSS ile) girilebilecektir.

7 – “İkinci Öğretim”

1992-1993 öğretim yılından itibaren, diğer bazı fakültelerde olduğu gibi – U.Ü.İlahiyat Fakültesi dahil- İlahiyat Fakültelerinin 9'unda “İkinci Öğretim” (akşam/gece öğretimi) programı açılmıştır. Bu programa giren öğrenciler, 1. öğretim (gündüz öğretimi) öğrencilerinin ödedikleri öğrenim harcına göre yaklaşık 4 misli fazla harç (para) ödeyerek okumaya başlamışlardır.

1. öğretimle aynı ders programının uygulandığı ikinci öğretim öğrencilerinin dersleri en erken saat 15. 00'te başlayıp, saat 20. 30'a kadar devam etmiştir. Bu haliyle ikinci öğretim, paralı ve akşam veya gece öğretimi olmakta idi.

Ancak ikinci öğretimi açanlardan Atatürk Üniversitesi ile Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültelerinin bu kısmına öğrenci alımı 1998-1999 öğretim yılından itibaren Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) kararıyla durdurulmuştur. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dahil diğer 7 üniversiteye bağlı İlahiyat Fakültesinin ikinci öğretimine ise, yine Yüksek Öğretim Kurulunun 20. 5. 1999 tarih ve 932/11468 sayılı ve Başkanvekili Prof. Dr. Uğur Buget imzalı yazısının (b) bendindeki ifade ile 1999-2000 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmayacağı belirtilmiş ve karar yazısı ilgili Fakültelere gönderilmiştir. Karar metni aynen şöyledir:

“(b) Dokuz Eylül, Marmara, Ondokuz Mayıs, Sakarya, Selçuk, Süleyman Demirel, Uludağ Üniversiteleri İlahiyat Fakültelerinin ikinci öğretim programlarına mevcut öğrencilerin statülerinin korunması şartıyla 1999-2000 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmamasına karar verilmiştir.”

Üniversitelerin diğer bazı fakülte ve bölümlerinde ikinci öğretim giderek yaygınlaştırılırken, İlahiyat Fakültelerindeki ikinci öğretime bu kararla son verilmiştir.

8 - Öğretim Süresi ve Ders Programları

Türkiye’de ilk defa açılan A. Ü. İlahiyat Fakültesi ile Erzurum’daki Atatürk Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesinin öğretim süresi 1982 yılına kadar 5 yıl idi. Yüksek İslâm Enstitüleri ise, 4 yıllık öğretim yaptırmakta idiler.

1982’de bütün bu dini yüksek öğretim kurumları İlahiyat Fakültesi adını alıp, ortak program uygulamaya başladıklarında ise, bir “Hazırlık Sınıfı” ihdas edilmiştir. Normal derslerin görüldüğü sınıflar ise 4 yıl (8 yarıyıl) olmuştur. Böylelikle bu fakülteler Hazırlık (1)+4=5 yıllık olarak öğretim yaptırmaya başlamışlardır.

Yeni kayıt yaptıran öğrencileri için, öğretim yılı başında Kur'an-ı Kerim ve Arapça'dan "Muafiyet Sınavı" yapılıyordu. Bu sınava girip başarılı olanlar Hazırlık Sınıfı okumadan doğrudan 1. sınıf öğrencisi olmakta ve fakülte (lisans) öğrenimlerini 4 yılda tamamlayabilmekte idiler. Muafiyet Sınavına girmeyenlerle, girip de başarısız olanlar ise, önce bir yıl Hazırlık Sınıfı okuyup, başarılı olduktan sonra 4 yıllık lisans öğrenimine başlamakta idiler.

Hazırlık Sınıflarında öğrenciler ilk yıllar haftada 5 saat Kur'an-ı Kerim, 20 saat Arapça okumakta idiler. Ancak, özellikle lise çıkışlı öğrencilerde dini bilgi noksanlıkları dikkat çektiği için, 1993-1994 öğretim yılından itibaren Fakülte Kurulunun teklifi ve Üniversite Senatosunun onayıyla bir üçüncü ders olarak haftada 2 saatlik İslâm Dini Esasları dersi ilave edilmiştir.

Fakülte (Lisans) sınıflarında ise, meslekî (=dini) dersler ağırlıklı bir program uygulanmıştır. Ayrıca, İlahiyat Fakültesi de öğretmen yetiştiren bir yüksek öğretim kurumu olduğu için, tıpkı Eğitim Fakülteleri, Teknik Eğitim veya Mesleki Eğitim Fakülteleri gibi ve onlarla ortak olarak 9 çeşit ve toplam 27 kredilik Pedagojik Formasyon Dersleri de programlarındaki yerini almıştır.

Bunlardan başka öğrenciler, 2547 sayılı kanunun 5. maddesinin (i) bendinde söz konusu edildikleri için "5/İ dersleri" olarak ifadelendirilen: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Türk Dili dersleri ile birlikte Yabancı Dillerden (Almanca, Fransızca, İngilizce'den) birini zorunlu, Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar derslerinden birini ise "seçmeli" olarak almak zorunda idiler. (Bkz. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 4.)

İLÂHİYAT FAKÜLTELERİNDE 1983-1984 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULAMAYA KONULAN DERSLER VE YARIYILLARA GÖRE DAĞILIMI

HAZIRLIK SINIFI: Kur'an-ı Kerim 5 saat/kredi
Arapça 20 saat/kredi

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 4.

DERSLER	SINIFLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	V. YY	VI. YY	VII. YY	VIII. YY
ZORUNLU 5/İ DERSLERİ								
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1	1	1	1	1	1	1
Türk Dili	1	1	1	1	1	1	1	1
Yabancı Dil	6	6	4	4	4	4	2	2
Beden Eğitimi veya Güzel Sanat Dallarından biri	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	9	9	7	7	7	7	5	5
ZORUNLU ORTAK DERSLER								
Kur'an-ı Kerim	4	4	-	-	-	-	-	-
Arapça	6	4	4	4	-	-	-	-

İslâm Tarihi	4	4	3	-	-	-	-	-
İslâm Dini Esasları	4	-	-	-	-	-	-	-
Tefsir Usûlü	-	3	-	-	-	-	-	-
Hadis Usûlü	-	3	-	-	-	-	-	-
Tefsir	-	-	5	4	4	-	-	-
Hadis	-	-	5	4	4	-	-	-
Mantık	-	-	3	-	-	-	-	-
İslâm Kurumları Tarihi	-	-	-	3	-	-	-	-
Türk-İslâm Edebiyatı	-	-	-	3	-	-	-	-
Seçmeli Ders(Türk Din Mûsikîsi, Paleografi veya Farsça	-	-	-	2	-	-	-	-
İslâm Hukuk Usûlü	-	-	-	-	2	-	-	-
Türk ve İslâm Sanatları Tarihi	-	-	-	-	3	-	-	-
Araştırma Teknikleri	-	-	-	-	2	-	-	-
İslâm Hukuku	-	-	-	-	5	6	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	-	4	-	-
Din Sosyolojisi	-	-	-	-	-	4	-	-
Din Psikolojisi	-	-	-	-	-	4	-	-
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	-	-	-	-	6	-
İlk Çağ Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	-	3	-
Din Eğitimi	-	-	-	-	-	-	6	-
Kelâm	-	-	-	-	-	-	7	5
İslâm Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	5
Tasavvuf Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	5
Yeni Çağ Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	3
Din Felsefesi	-	-	-	-	-	-	-	4
T O P L A M	18	18	20	20	20	20	22	22
ÖĞRETMENLİK FORMASYONU DERSLERİ								
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	3	-	-
Din ve Ahlâk Dersleri Özel Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Din ve Ahlâk Dersleri Özel Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir Ay
T O P L A M	3	3	3	3	3	6	3	3
GENEL TOPLAM	30	30	30	30	30	31	30	30

Bu program 3 yıl süre ile değişiklik yapılmadan aynen uygulanmıştır. Ancak, 1996-1997 öğretim yılında program Fakülte Kurulu tarafından yeni baştan gözden geçirilmiştir. Esas itibarıyla dersler ismen aynen kalmakla birlikte kredilerinde ve okutuldukları yarıyıllarda değişiklikler yapılarak yeni bir program uygulanmaya başlanmıştır. Bu şekilde ders programı her yıl Fakülte Kurulu tarafından yeniden

gözden geçirilerek ve Üniversite Senatosunca onaylanarak 1991-1992 öğretim yılına kadar gelinmiştir.

1991-1992 öğretim yılının ikinci yarısından (Şubat 1992'den) itibaren ise, Akademik seviyede gerçekleştirilen yeni bölümleşme ile birlikte, lisans seviyesindeki derslerde de birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu yeni program 1992-1993 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Ancak 1993-1994 öğretim yılında Fakülte Kurulu Kararıyla derslerin yarıyıllarında bazı yer değişiklikleri yapılmıştır. Bu haliyle uygulamaya konulan program şöyledir: (Bk. Ders Dağıtım Çizelgesi 5.)

U. Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİNDE 1993-1994 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULAMAYA KONULAN DERSLER VE YARIYILLARA GÖRE DAĞILIMI

HAZIRLIK SINIFI : Kur'an-ı Kerim : 5 saat/kredi.

Arapça : 20 saat/kredi.

İslâm Dini Esasları : 2 kredi/saat.

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 5.

D E R S L E R	ZORUNLU DERSLERİN SINIF VE YARIYILLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	V. YY	VI. YY	VII. YY	VIII. YY
ZORUNLU DERSLER								
Kur'an-ı Kerim	2	2	2	2	-	-	-	-
Arapça	4	4	2	2	-	-	-	-
Tefsir Usûlü ve Tarihi	3	-	-	-	-	-	-	-
Tefsir	-	4	4	2	-	-	-	-
Hadis Usûlü ve Tarihi	3	-	-	-	-	-	-	-
Hadis	-	4	4	2	-	-	-	-
İslâm Hukuk Usûlü	-	-	-	-	-	4	-	-
İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	-	4	4
Kelâm	-	-	-	4	4	2	-	-
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	4
Tasavvuf Tarihi	-	-	-	-	-	-	4	-
İslâm Tarihi	4	4	2	-	-	-	-	-
İslâm Kurumları Tarihi	-	-	-	-	2	-	-	-
Türk-İslâm Sanatları Tarihi	-	2	-	-	-	-	-	-
Türk-İslâm Edebiyatı	2	-	-	-	-	-	-	-
İlkçağ Felsefe Tarihi	-	-	-	2	-	-	-	-
Yeniçağ Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	4	-	-

İslâm Ahlakı	-	-	-	-	-	-	-	2
Din Felsefesi	-	-	-	-	-	-	-	4
Mantık	2	-	-	-	-	-	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	4	-	-	-
Din Sosyolojisi	-	-	-	-	-	4	-	-
Din Psikolojisi	-	-	-	-	4	-	-	-
Din Eğitimi	-	-	-	-	-	-	4	-
TOPLAM	20	20	14	14	14	14	14	14
SEÇMELİ DERSLER								
SEÇMELİ	-	-	2	2	2	2	2	2
SEÇMELİ	-	-	2	2	2	2	2	2
SEÇMELİ	-	-	2	2	2	2	2	2
TOPLAM	-	-	6	6	6	6	6	6
PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ								
Eğitim Bilimlerine Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	-	2	-	-	-	-	-
Öğretim İlke ve Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	2	-	-
Özel Öğretim Metodları	-	-	-	-	-	-	3	-
Türk Eğitim Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	2
Staj (Öğretmenlik Uygulaması)	-	-	-	-	-	-	-	2
TOPLAM	3	3	2	3	3	2	3	4
Bitirme Ödevi	-	-	-	-	-	-	2	2
ZORUNLU 5/İ DERSLERİ								
Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	-	-	-	-	-	-
Beden Eğitimi (Seçmeli)								
TOPLAM	6	6	-	-	-	-	-	-
GENEL TOPLAM	29	29	22	23	23	22	25	26

Seçmeli dersler:

1993-1994 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan bu programda, önceki programdan farklı olarak çok sayıda ve öğrenciler tarafından seçmeli olarak okunacak dersler de konulmuştur. Şimdi bu derslere bir göz atalım:

**1993-1994 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULAMAYA KONULAN
SEÇMELİ DERSLERİN SINIF VE YARIYILLARA GÖRE DAĞILIMI**

D E R S L E R		SEÇMELİ DERSLERİN SINIF VE YARIYILLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
		1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
		I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	V. YY	VI. YY	VII. YY	VIII. YY
		SEÇMELİ DERSLER							
I	Kur'an'da Ana Konular	-	-	2	2	-	-	-	-
	Kur'an-ı Kerim	-	-	-	-	2	2	2	2
	Hitabet	-	-	-	-	-	-	2	2
	Arapça	-	-	-	-	2	2	2	2
	Günümüz Tefsir Problemleri	-	-	2	2	-	-	-	-
	Günümüz Hadis Problemleri	-	-	2	2	2	2	-	-
II	Kur'an'da Ana Konular	-	-	2	2	-	-	-	-
	Günümüz Fıkıh Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	2
	Mukayeseli İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	-	2	2
	Din ve İktisat	-	-	2	2	-	-	-	-
	Günümüz Kelam Problemleri	-	-	-	-	2	2	-	-
	Arapça	-	-	-	-	2	2	-	-
	Günümüz İslâm Dünyasında Dini Akımlar	-	-	2	2	-	-	-	-
	Tasavvufun Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	2
III	Günümüz Tasavvuf Hareketleri	-	-	-	-	2	2	-	-
	Osmanlıca	-	-	2	2	-	-	-	-
	Paleografi	-	-	-	-	2	2	-	-
	Epigrafi	-	-	-	-	-	-	2	2
	Türk İslâm Devletleri Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
	Türk Kültür Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
	Türk Din Musikisi	-	-	2	2	2	2	-	-
	Siyer ve Kaynakları	-	-	2	2	-	-	-	-
	Türk-İslâm Ülkeleri Coğrafyası	-	-	-	-	-	-	2	2
	Osmanlıca	-	-	2	2	-	-	-	-

Günümüz Kelam Problemleri	-	-	-	-	2	2	-	-
Beşeri Münasebetler ve İrşad	-	-	-	-	-	-	2	2
Din ve İktisat	-	-	2	2	-	-	-	-
Sosyal Psikoloji	-	-	-	-	2	2	-	-
Günümüz İslâm Dünyasında Dini Akımlar	-	-	2	2	-	-	-	-
Đin ve Devlet	-	-	-	-	2	2	-	-
Günümüz Dinler Arası İlişkiler	-	-	-	-	-	-	2	2
Günümüz Felsefe Akımları	-	-	-	-	-	-	2	2

Not:

1. Öğrenciler yukarıdaki gruplardan bir tanesini seçmek durumundadır.
2. Her grup için öğrenci kontenjanı 30'dur.
3. İkinci sınıfta seçilen ders grubu son sınıfa kadar devam eder.

9 –Fakültedeki Akademik ve Lisans Seviyesinde Bölümleşme

a) Akademik Seviyede bölümleşme

-İlk Defa(1982'de) Gerçekleştirilen Bölümleşme

İlâhiyat Fakültesinde, akademik seviyedeki personel (öğretim elemanları) için ilk bölümleşme, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'unun 16 Kasım 1982 tarih ve 220/5526 sayılı yazıları ile gerçekleştirilmiştir. Bu bölümleşme, lisans seviyesindeki eğitim ve öğretime yansımayan ve sadece idari bakımdan ve kanuni mevzuat gereği yapılmıştır. Yalnızca, Akademik Personel (öğretim elemanları) bu bölümleşmeye tabi olmuş ve daha bu yıldan itibaren yüksek lisan ve doktora seviyesindeki eğitim öğretim faaliyetleri bu bölüm, ana bilim ve bilim dalları esas alınarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bölüm isimleri şöyle belirlenmiştir:

I. Kelâm ve İslâm Felsefesi Bölümü,

II. Tefsir ve Hadis Bölümü,

III.İslâm Medeniyeti ve Sosyal Bilimler Bölümü.

Bölümlerin her birinin Anabilim Dalları ve Bilim Dalları ise şöyle belirlenmiştir:

I. KELÂM VE İSLÂM FELSEFESİ BÖLÜMÜ

1 – Kelâm Anabilim Dalı:

- a)Kelâm Bilim Dalı,
- b)İslâm Ahlâkı Bilim Dalı,

- c)İslâm Mezhepleri Tarihi Bilim Dalı,
- d)İslâm Dini Esasları.

2 – İslâm Felsefesi Anabilim Dalı:

- a)İslâm Felsefesi Bilim Dalı,
- b)Tasavvuf Tarihi Bilim Dalı.

II. TEFSİR VE HADİS BÖLÜMÜ

1 – Tefsir Anabilim Dalı:

- a)Tefsir Usûlü,
- b)Tefsir

2 – Hadis Anabilim Dalı:

- a) Hadis Usûlü,
- b)Hadis.

3 – İslâm Hukuku Anabilim Dalı:

- a)İslâm Hukuku,
- b)İslâm Hukuku Metodolojisi.

III. İSLÂM MEDENİYETİ VE SOSYAL BİLİMLER BÖLÜMÜ

1 – İslâm Tarihi Anabilim Dalı:

- a)İslâm Tarihi,
- b)Paleografi,
- c)İslâm Kurumları Bilim Dalı.

2 - Dinler Tarihi Anabilim Dalı

- Dinler Tarihi.

3 – Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

(Bu Anabilim Dalı, bir sonraki yıl: “Din Eğitimi Anabilim Dalı” olarak isim değiştirmiştir.)

4 – Din Sosyolojisi ve Psikolojisi Anabilim Dalı:

- a)Din Sosyolojisi,
- b)Din Psikolojisi.

5 – Din Felsefesi ve Mantık Anabilim Dalı:

- a)Felsefe Tarihi,
- b)Din Felsefesi,
- c)Sistematik Felsefe ve Mantık.

6 – İslâm Sanatları ve Mimarisi Anabilim Dalı:

- a)Türk-İslâm Sanatları Tarihi,

- b)Türk Din Mûsikîsi,
- c)Türk-İslâm Edebiyatı.

-İkinci Defa (1991’de) Gerçekleştirilen Bölümleşme

İlâhiyat Fakültelerinin tamamını kapsayan ikinci bölümleşme ise, Yüksek Öğretim Kurulu’nun 25. 10. 1991 tarih ve 18498 sayılı kararı ile gerçekleştirilmiştir. Bu ikinci bölümleşmede ise, bölüm adları ile Ana bilim ve bilim dalları şöyle belirlenmiştir:

I. Temel İslâm Bilimleri Bölümü,

II. Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü,

III. İslâm Tarihi ve Sanatları Bölümü.

Bu bölümleşme, 1991-1992 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Halen bu bölümleşmeye göre akademik personel görevini sürdürmektedir.

Bu yeni bölümlerin Ana Bilim ve Bilim Dalları ise şöyle belirlenmiştir:

I. TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

1 – Tefsir Anabilim Dalı:

- a)Tefsir Usûlü ve Tarihi Bilim Dalı,
- b)Tefsir Bilim Dalı,
- c)Kıraat Bilim Dalı.

2 – Hadis Anabilim Dalı:

- a)Hadis Usûlü ve Tarihi Bilim Dalı,
- b)Hadis Bilim Dalı.

3 - İslâm Hukuku Anabilim Dalı:

- a)İslâm Hukuku Usûlü ve Tarihi Bilim Dalı,
- b)İslâm Hukuku Bilim Dalı,
- c)Mukayeseli İslâm Hukuku Bilim Dalı.

4 – Kelâm Anabilim Dalı:

- a)Sistematik Kelâm Bilim Dalı,
- b)Kelâm Tarihi Bilim Dalı.

5 – İslâm Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalı:

- a)Klasik İslâm Mezhepleri Bilim Dalı,
- b)Çağdaş İslâm Akımları Bilim Dalı.

6 – Tasavvuf Anabilim Dalı:

- a)Sistematik Tasavvuf Bilim Dalı,

b)Tasavvuf Tarihi Bilim Dalı.

7 – Arap Dili ve Belağati Anabilim Dalı.

II. FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

1 – Felsefe Tarihi Anabilim Dalı:

- a)İlkçağ Felsefesi Bilim Dalı,
- b)Yeniçağ Felsefesi Tarihi Bilim Dalı.

2 – İslâm Felsefesi Anabilim Dalı:

- a)İslâm Felsefesi Tarihi Bilim Dalı,
- b)Türk Düşünce Tarihi Bilim Dalı,
- c)İslâm Ahlâkı Bilim Dalı.

3 – Din Felsefesi Anabilim Dalı.

4 – Mantık Ana Bilim Dalı.

5 – Dinler Tarihi Anabilim Dalı:

- a)Dinler Tarihi Bilim Dalı,
- b)Mukayeseli Dinler Bilim Dalı,
- c)Din Fenomenolojisi Bilim Dalı.

6 – Din Sosyolojisi Anabilim Dalı.

7 – Din Psikolojisi Anabilim Dalı.

8 – Din Eğitimi Anabilim Dalı:

- a)Din Eğitimi Tarihi Bilim Dalı,
- b)Din Eğitimi Bilim Dalı.

III. İSLÂM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ

1 – İslâm Tarihi Anabilim Dalı:

- a)İslâm Tarihi Bilim Dalı,
- b)Türk İslâm Tarihi Bilim Dalı,
- c)İslâm Kurumları Tarihi Bilim Dalı.

2 – Türk İslâm Sanatları Tarihi Anabilim Dalı:

- a)Türk İslâm Mimarisi Bilim Dalı,
- b)Türk Süsleme ve Hat Sanatları Bilim Dalı.

3 – Türk İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı.

4 – Türk Din Mûsikîsi Anabilim Dalı.

**BÖLÜMLERE GÖRE
BÖLÜM VE ANABİLİM DALI BAŞKANLARI İLE
ÖĞRETİM ELEMANLARI**

I. TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

Bölüm Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Ali SÖNMEZ

ANABİLİM DALI BAŞKANLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI:

1 - Tefsir Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Abdurrahman Çetin
Öğretim elemanları: Doç. Dr. İbrahim Çelik, Yard.Doç.Dr. Mustafa Öztürk, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bilgin, Yrd. Doç. Dr. Remzi Kaya, Öğr. Gör. Nurettin Başyigit, Öğr. Gör. M. Emin Maşalı, Arş. Gör. Celil Kiraz.

2 - Hadis Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Ali Sönmez
Öğretim elemanları: Yrd. Doç. Dr. Akif Köten, Yrd. Doç. Dr. Salih Karacabey, Arş. Gör. Hüseyin Kahraman, Arş. Gör. Abdullah Karahan.

3 - İslâm Hukuku Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Hamdi Döndüren.
Öğretim elemanları: Prof. Dr. Yunus Vehbi Yavuz, Yrd. Doç. Dr. Ali Kaya, Yrd. Doç. Dr. Recep Cici, Arş. Gör. Abdurrahim Kozalı.

4 - Kelâm Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Saim Kılavuz.
Öğretim elemanları: Yrd. Doç. Dr. Tevfik Yücedoğru, Yrd. Doç. Dr. Çağfer Karadaş, Arş. Gör. Orhan Ş. Koloğlu, Arş. Gör. Ulvi Murat Kılavuz.

5 - İslâm Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalı Başkanı: Dr. Fuat Kavukçu.
Öğretim elemanları: Arş. Gör. Mehmet Çelenk.

6 - Tasavvuf Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Süleyman Uludağ.
Öğretim elemanları: Prof. Dr. Mustafa Kara, Arş. Gör. Abdullah Kartal, Arş. Gör. Abdürrezzak Tek, Arş. Gör. Salih Çift.

7 - Arap Dili ve Belağatı Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Erol Ayyıldız.
Öğretim elemanları: Prof. Dr. Nasuhi Ünal Karaarslan, Prof. Dr. Ahmet Bulut, Yrd. Doç. Dr. Osman Aşçıoğlu, Yrd.Doç.Dr. Mehmet Yalar, Öğr. Gör. Dr. İsmail Güler, Öğr. Gör. M. Hakkı Aksu, Öğr. Gör. Hüseyin Günday, Öğr. Gör. Hasan Taşdelen, Okutman Mehmet Yılmaz, Arş. Gör. Şener Şahin, Arş. Gör. Cüneyt M. Şimşek.

II. FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

Bölüm Başkanı: Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLİ

ANABİLİM DALI BAŞKANLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI:

1 - Felsefe Tarihi Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Hayati Hökelekli
(Vekil)

Öğretim elemanları: (Bu anabilim dalında öğretim elemanı bulunmamaktadır).

2 - İslâm Felsefesi Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Hüseyin Aydın.
Öğretim elemanları: Doç. Dr. Yaşar Aydın, Yrd. Doç. Dr. Enver Uysal, Arş. Gör. Dr. Hidayet Peker.

3 - Din Felsefesi Anabilim Dalı Başkanı: Doç. Dr. Zeki Özcan.
Öğretim elemanları: Arş. Gör. Aliye Çınar.

4 - Mantık Anabilim Dalı Başkanı: Yrd. Doç. Dr. İsmail Çetin.
Öğretim elemanları: (Bu anabilim dalında öğretim elemanı bulunmamaktadır).

5 - Dinler Tarihi Anabilim Dalı Başkanı: Doç. Dr. Ahmet Güç.
Öğretim elemanları: Yrd. Doç. Dr. Süleyman Sayar, Arş. Gör. Muhammed Tarakçı.

6 - Din Sosyolojisi Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. İzzet Er.
Öğretim elemanları: Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Kurt, Arş. Gör. Kemal Ataman, Arş. Gör. Vejdi Bilgin.

7 - Din Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı: Prof. Dr. Hayati Hökelekli.
Öğretim elemanları: Öğr. Gör. Dr. İbrahim Gürses.

8 - Din Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal.
Öğretim elemanları: Doç. Dr. Mehmet Emin Ay, Yard. Doç. Dr. M. Akif Kılavuz, Öğr. Gör. Dr. Mehmet Şanver, Arş. Gör. Turgay Gündüz, Arş. Gör. İsmail Sağlam.

(Not: Doç. Dr. Mehmet Emin Ay, Yard. Doç. Dr. Mehmet Akif Kılavuz, Dr. Mehmet Şanver ve Arş. Gör. Turgay Gündüz fakülte'deki görevlerine Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanı olarak başlamış ve yıllarca burada görevlerini sürdürmüşlerdir. Ancak aşağıda belirtileceği gibi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü açıldıktan sonra 11.10.1999 tarihinde kadrolarıyla birlikte bu bölüme geçmişlerdir. Arş. Gör. İsmail Sağlam ise, U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosunda Din Eğitimi Anabilim Dalında doktora yapmaktadır.)

III. İSLÂM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ

Bölüm Başkanı: Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL

ANABİLİM DALI BAŞKANLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARI

1 – **İslâm Tarihi Anabilim Dalı** Başkanı: Prof. Dr. Osman Çetin.
Öğretim elemanları: Prof.Dr. Hüseyin Algül, Prof. Dr. Ahmet Lütfi Kazancı, Doç. Dr. Mefail Hızlı, Yrd. Doç. Dr. M. Asım Yediyıldız, Yrd. Doç. Dr. Salih Pay, Öğr.Gör. Dr. Adem Apak, Öğr. Gör. Ahmet Eren, Arş. Gör. Ali İhsan Karataş, Arş. Gör. İlhami Oruçoglu.

2 – **Türk İslâm Sanatları Tarihi Anabilim Dalı** Başkanı: Öğr.Gör.Hicabi Gülgen.

Öğretim elemanları: (Bu anabilim dalında öğretim elemanı bulunmamaktadır).

3 – **Türk İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı** Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Murat Yurtsever.

Öğretim elemanları: (Bu anabilim dalında öğretim elemanı bulunmamaktadır).

4 – **Türk Din Musıkısı Anabilim Dalı** Başkanı: Öğr. Gör. İbrahim Benlioğlu

Öğretim elemanları: (Bu anabilim dalında öğretim elemanı bulunmamaktadır).

b) Lisans Seviyesinde Bölümleşme

Kuruldukları ilk yıldan bu zamana kadar İlahiyat Fakültelerinde lisans seviyesinde, mezunların istihdam alanları dikkate alınarak gerçek anlamda bir bölümleşmeye gidilmemiştir. Üstelik zaman zaman bölümleşme konusunda yapılan teklifler de gündeme alınıp ciddi olarak tartışılmamıştır.

Bölümleşme konusunda ilk adım ancak 1998-1999 öğretim yılında atılmıştır. Halen eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren toplam 22 İlahiyat Fakültesinin tamamında “İlahiyat Lisans Programı” uygulamaya devam edilirken, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından 11’inin “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü” adıyla yeni bir bölüm açmasına imkan tanınmıştır. Bunun neticesinde 11 İlahiyat Fakültesi:

1) İlahiyat Lisans Programı

2) İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü

olmak üzere fiilen iki bölüm oluşturma imkanına kavuşmuştur.

Ancak bu yeni bölümün açılmasına izin ve imkan verilen 11 Fakülteden 9’unda – ki bunlar; Ankara, Atatürk, Çukurova, Dokuz Eylül, Erciyes, Marmara,

Ondokuz Mayıs, Selçuk ve Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakülteleridir- daha ilk yıl (1998-1999'da) bölüm faaliyete geçirilmiş ve öğrenci alınmaya başlanmıştır. Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) İlahiyat Fakültesi ise 1999-2000 öğretim yılında öğrenci almaya başlamıştır. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, bu bölüme henüz öğrenci alımına başlamamıştır.

Sözkonusu bölümleşme kesinleştikten sonra, Öğrenci Yerleştirme Sınavları (ÖYS) ile her iki bölüme ayrı ayrı öğrenci alınmaya başlanmıştır. Bölümleşmenin başlamasıyla birlikte, bütün İlahiyat Fakültelerinde uygulanmakta olan Hazırlık Sınıfları kaldırılmıştır. Her iki bölüm de, 4'er yıllık ve kendilerine mahsus programları uygulamaya başlamışlardır. Bölümler hakkında biraz daha bilgi vermemiz gerekirse, şunları söyleyebiliriz:

1)İlahiyat Lisans Programı

Halen eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren 22 İlahiyat Fakültesinin tamamı "İlahiyat Lisans Programı"nı uygulamaktadır. Esasen yeni düzenlemeye göre bu bölüm veya program, İlahiyat Fakültelerinin esasını teşkil etmektedir.

Bu bölümde (Programda) öğretim süresi 4 yıl (8 yarıyıl)dır. Programları arasından, İlahiyat Fakültelerinin kurulduğu yıllardan beri uygulanagelen Pedagojik Formasyon dersleri çıkarılmıştır. Bu programı tamamlayan öğrencilerin öğretmenlik hakları kaldırılmıştır. Ancak, onlardan öğretmen olmak isteyenler, birbuçuk yıl (3 yarıyıl) daha öğrenim görmek zorundadırlar. Bu öğrenimi de aldıkları takdirde, İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri veya liselerde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersleri öğretmeni olabileceklerdir. Bunun için ise, mezunlar merkezi sistemle açılacak bir sınava girmek ve başarmak zorundadırlar. Bu sınavı kazandıktan sonra, -şimdilik yalnızca Ankara'da yapılması düşünülen- 1,5 (birbuçuk) yıllık "Tezsiz Yüksek Lisans" programına katılacaklardır. Burada Pedagojik Formasyon ağırlıklı bir programa tabi tutulacaklardır. İşte, ancak bu programı da başarı ile tamamladıktan sonra, İmam-Hatip Liselerine Meslek Dersleri Öğretmeni veya liselere Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni olarak atanabileceklerdir.

İlahiyat Lisans Programından mezun olanlardan Tezsiz Yüksek Lisans Programına katılmayanlar öğretmenlik yapabilme hakkına sahip olamayacaklardır. Onlardan arzu edenler Diyanet İşleri Başkanlığında çalışabileceklerdir. (İlahiyat Lisans Programı Dersleri için Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 7.)

2)İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde de öğretim süresi 4 yıl (8 yarıyıl)dır. Programları arasında, teorik ve uygulamalı olmak üzere toplam 36 kredilik Pedagojik Formasyon Dersleri yer almıştır. Bu bölümden mezun olanlar, doğrudan 8 yıllık İlköğretim Okullarına Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni olarak atanabileceklerdir. (İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersleri Bölümü dersleri için Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 8.)

- Bölüm Öğretim Elemanları

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Bölümünün fiilen uygulamaya konulmasından bir müddet sonra Fakülte Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim

elemanlarından Doç.Dr. Mehmet Emin Ay, 18.03.1998 tarihinde ilk Bölüm Başkanı olarak atanmıştır.

Daha sonra, yine Fakülte Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanlarından Yard.Doç.Dr. Mehmet Akif Kılavuz, Dr. Mehmet Şanver ile Arş.Gör.Turgay Gündüz 11.10.1999 tarihinde bu bölümün kadrosuna aktarılmışlardır.

Akif Hayta, bu bölüme 15.02.2000 tarihinde öğretim görevlisi olarak dışarıdan atanan ilk eleman olurken, Yrd. Doç. Dr. Bülent Şenay ise, 15.08.2000 tarihinde dışarıdan atanan ikinci öğretim elemanı olmuştur.

Bölümleşmeye gidilmesinin neticesinde Fakültede ortaya çıkan durum:

İki bölüm halinde yeni uygulamanın başlaması ile 1998-1999 öğretim yılı itibariyle Fakültede; biri Hazırlık Sınıfı okuyarak 1. sınıfa geçenler, diğeri ise yeni bölümlere kayıt yaptıranlar olmak üzere iki ayrı 1. sınıf oluşmuştur. Yeni kayıt yaptıranlar da bahsedildiği gibi iki ayrı bölüm halindedirler. Dolayısıyla bu öğretim yılından itibaren Fakültede üç ayrı program uygulanmaya başlamıştır. Bu programlar şöyledir:

1997-1998 ÖĞRETİM YILI VE DAHA ÖNCEKİ YILLARDA KAYIT YAPTIRIP, ÖĞRETMEN OLABİLME HAKLARINI KORUYARAK ÖĞRETİME DEVAM EDENLERİN YARIYILLARA GÖRE DERS DAĞILIMI

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 6.

DERSLER	SINIFLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I.YY	II.YY	III.YY	IV.YY	V.YY	VI.YY	VII.YY	VIII.YY
ZORUNLU DERSLER								
Kur'an-ı Kerim	2	2	2	2	-	-	-	-
Arapça	4	4	2	2	-	-	-	-
Tefsir Usûlü ve Tarihi	3	-	-	-	-	-	-	-
Tefsir	-	4	4	2	-	-	-	-
Hadis Usûlü ve Tarihi	3	-	-	-	-	-	-	-
Hadis	-	4	4	2	-	-	-	-
İslâm Hukuk Usûlü	-	-	-	-	-	4	-	-
İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	-	4	4
Kelâm	-	-	-	4	4	2	-	-
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	4

Tasavvuf Tarihi	-	-	-	-	-	-	4	-
İlkçağ Felsefe Tarihi	-	-	-	2	-	-	-	-
Yeniçağ Felsefe Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	4	-	-
Din Felsefesi	-	-	-	-	-	-	-	4
Mantık	2	-	-	-	-	-	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	4	-	-	-
Din Sosyolojisi	-	-	-	-	-	4	-	-
Din Psikolojisi	-	-	-	-	4	-	-	-
Din Eğitimi	-	-	-	-	-	-	4	-
İslâm Ahlâkı	-	-	-	-	-	-	-	2
İslâm Tarihi	4	4	2	-	-	-	-	-
İslâm Kurumları Tarihi	-	-	-	-	2	-	-	-
Türk İslâm Edebiyatı	2	-	-	-	-	-	-	-
Türk İslâm Sanatları Tarihi	-	2	-	-	-	-	-	-
Seçmeli Ders	-	-	2	2	2	2	2	2
Seçmeli Ders	-	-	2	2	2	2	2	2
Seçmeli Ders	-	-	2	2	2	2	2	2
Toplam	20	20	20	20	20	20	20	20

ORTAK ZORUNLU DERSLER (5/İ DERSLERİ)

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	-	-	-	-	-	-
Toplam	6	6	-	-	-	-	-	-

PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ

Dersin Adı	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Eğitim Bilimlerine Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	-	2	-	-	-	-	-
Öğretim İlke ve Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	2	-	-

Özel Öğretim Metodları	-	-	-	-	-	-	3	-
Türk Eğitim Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	2
Staj (Öğretmenlik Uygulaması)	-	-	-	-	-	-	-	2
Toplam	3	3	2	3	3	2	3	4

SEÇMELİ DERSLER

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Osmanlıca	-	-	2	2	-	-	-	-
Günümüz Tefsir Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	2
Günümüz Hadis Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	2
Günümüz Fıkıh Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	2
Din ve İktisat	-	-	2	2	-	-	-	-
Günümüz Kelâm Problemleri	-	-	-	-	2	2	-	-
Günümüz İslâm Dünyasında Dini Akımlar	-	-	2	2	-	-	-	-
Günümüz Tasavvuf Hareketleri	-	-	-	-	-	-	2	2
Tefsir	-	-	-	-	2	2	-	-
Hadis	-	-	-	-	2	2	-	-
Kur'an'da Ana Konular	-	-	-	-	2	2	-	-
Kelâm	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Hukuk Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Din ve Devlet	-	-	-	-	2	2	-	-
Mukayeseli İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	-	2	2
Beşeri Münasebetler ve İrşad	-	-	-	-	2	2	-	-
Günümüz Felsefe Akımları	-	-	-	-	-	-	2	2
Din-Bilim İlişkileri	-	-	-	2	-	-	-	-
Günümüzde Dinlerarası İlişkiler	-	-	-	-	-	-	2	2
Sosyal Psikoloji	-	-	2	2	-	-	-	-
Araştırma Teknikleri	-	-	-	-	-	2	-	-
Türkiye'de Din Eğitiminin Sorunları	-	-	-	-	-	-	2	2
Paleografi	-	-	-	-	2	2	-	-
Epigrafi	-	-	-	-	-	-	2	2
Farsça	-	-	2	2	-	-	-	-

Arapça	-	-	-	-	2	2	2	2
Türk Kültür Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	2
Siyer ve Kaynakları	-	-	2	2	-	-	-	-
Türk-İslâm Ülkeleri Coğrafyası	-	-	-	-	-	-	2	2
Türk-İslâm Devletleri Tarihi	-	-	-	-	2	2	-	-
Tezhip	-	-	2	2	2	2	2	2
Ebru	-	-	2	2	2	2	2	2
Hüsn-i Hat	-	-	2	2	2	2	2	2
Türk Din Mûsikîsi	-	-	2	2	2	2	2	2
Felsefeye Giriş	-	-	2	-	-	-	-	-

**1998-1999 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULAMAYA KONULAN
İLÂHİYAT LİSANS PROGRAMININ YARIYILLARA GÖRE DERS
DAĞILIMI**

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 7.

DERSLER	SINIFLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I.YY	II.YY	III.YY	IV.YY	V.YY	VI.YY	VII.YY	VIII.YY
ZORUNLU DERSLER								
Kur'an Okuma ve Tecvid	4	4	2	2	-	-	-	-
Arapça	10	10	6	6	4	4	-	-
İslâm Tarihi	2	2	2	-	-	-	-	-
Psikolojiye Giriş	2	-	-	-	-	-	-	-
Sosyolojiye Giriş	2	-	-	-	-	-	-	-
Tefsir Tarihi ve Usûlü	-	-	4	-	-	-	-	-
Hadis Tarihi ve Usûlü	-	-	4	-	-	-	-	-
Din Sosyolojisi	-	-	-	2	-	-	-	-
Din Psikolojisi	-	-	2	-	-	-	-	-
Mantık	-	-	-	-	-	-	-	2
İslâm Medeniveti	-	-	-	2	-	-	-	-

Tarihi								
Kur'an Tefsiri ve Terceme Teknikleri	-	-	-	4	-	-	-	-
Hadis	-	-	-	4	-	-	-	-
İlkçağ Felsefe Tarihi	-	-	-	-	2	-	-	-
İslâm Felsefesi Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-
Yeniçağ Felsefe Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
Din Felsefesi	-	-	-	-	-	-	-	4
Kelâm Tarihi ve Ekolleri	-	-	-	-	4	-	-	-
SistematiK Kelâm	-	-	-	-	-	4	-	-
İslâm Hukuk Usûlü	-	-	-	-	4	-	-	-
İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	4	-	-
Türk İslâm Sanatları Tarihi	-	2	-	-	-	-	-	-
Dinler Tarihi	-	-	-	-	-	-	4	-
Tasavvuf Tarihi ve Felsefesi	-	-	-	-	-	-	4	-
İslâm Mezhepleri Tarihi	-	-	-	-	-	-	-	2
Türk İslâm Edebiyatı	2	-	-	-	-	-	-	-
İslâm Ahlâk Felsefesi	-	-	-	-	-	-	-	2
Dini Hitabet	-	-	-	-	-	-	-	2
Din Eğitimi	-	-	-	-	-	-	2	-
Seçmeli	-	-	-	-	-	-	2	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Toplam	20	20	20	20	20	20	20	20

ORTAK ZORUNLU DERSLER (5/İ DERSLERİ)								
Türk Dili	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	-	-	-	-	-	-
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Toplam	6	6	-	-	-	-	-	-

İLÂHİYAT LİSANS PROGRAMI SEÇMELİ DERSLERİ

Dersin Adı	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Osmanlı Türkçesi	-	-	-	-	2	2	-	-
Farsça	-	-	-	-	2	2	-	-
Güzel Kur'an Okuma	-	-	-	-	2	2	2	2
Dini Mûsikî	-	-	-	-	2	2	2	2
Hüsn-i Hat	-	-	-	-	2	2	2	2
Ebru	-	-	-	-	2	2	2	2
Paleografi	-	-	-	-	-	-	2	-
Epigrafi	-	-	-	-	-	-	-	2
Tarih Usul ve Tenkidi	-	-	-	-	2	-	-	-
İslâm Kurumlar Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-
Yabancı Dilde Dini Metinler	-	-	-	-	2	2	2	2
Hadis Tenkidi	-	-	-	-	2	-	-	-
Sosyal İlimler Metodolojisi	-	-	-	-	2	-	-	-
Kur'anın Ana Konuları	-	-	-	-	2	-	-	-
Günümüz Tefsir Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm'da Bilim Tarihi	-	-	-	-	2	-	-	-
İslâm Hukuk Metinleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Mukayaseli İslâm Hukuku	-	-	-	-	-	-	2	-
Günümüz Tasavvuf Akımları	-	-	-	-	-	-	-	2
Çağdaş İslâm Düşünürleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Halkla İlişkiler	-	-	-	-	-	-	2	-
Klasik Kelâm Metinleri	-	-	-	-	-	-	2	-
Seçme Hadis Metinleri	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Tarihi Metinleri	-	-	-	-	2	-	-	-

Günümüz İslâm Dünyasında Dini Akımlar	-	-	-	-	-	-	2	-
Günümüz Felsefe Akımları	-	-	-	-	-	-	-	2
Günümüz Kelâm Problemleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Türk Cumhuriyetleri Tarihi	-	-	-	-	2	-	-	-
Tefsir Metinleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Bilgisayar ve İnternet	-	-	-	-	-	2	-	-
Sosyal Psikoloji	-	-	-	-	-	2	-	-
İslâm Hukuku Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-
Günümüz Fıkıh Problemleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Din ve İktisat	-	-	-	-	2	-	-	-
Din ve Devlet	-	-	-	-	-	2	-	-
Dinler Arası Diyalog	-	-	-	-	-	-	-	2
Kur'an Semantiği	-	-	-	-	-	2	-	-
Tarih Felsefesi	-	-	-	-	-	2	-	-
İslâm Eğitim Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-
Türk Düşünce Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
Arap Dili Belağatı	-	-	-	-	-	-	2	-
Din Felsefesinin Problemleri	-	-	-	-	-	-	2	-
Çevre ve Din	-	-	-	-	-	-	2	-
Çağdaş Eğitim Akımları	-	-	-	-	-	-	-	2
Felsefeye Giriş	-	-	-	-	2	-	-	-
Türkiye'de Din Eğitiminin Sorunları	-	-	-	-	-	-	-	2

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ
BÖLÜMÜ DERS DAĞILIMI (1998-1999)**

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 8.

DERSLER	SINIFLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I.YY	II. YY	III. YY	IV.Y Y	V.YY	VI. YY	VII. YY	VIII. YY
ZORUNLU DERSLER								
<i>Öğretmenlik Mesleğine Giriş</i>	3	-	-	-	-	-	-	-
Arapça	5	5	4	4	-	-	-	-
Kur'an Okuma ve Tecvid	2	4	4	-	-	-	-	-
İslâm Dini Esasları (İman, İbadet, Ahlâk)	2	2	-	-	-	-	-	-
Hz. Muhammed'in Hayatı (Siyer)	2	-	-	-	-	-	-	-
Kur'an'ın Ana Konuları	2	-	-	-	-	-	-	-
Bilgisayar ve İnternet	2	-	-	-	-	-	-	-
Din Psikolojisi	2	-	-	-	-	-	-	-
<i>Gelişim ve Öğrenme</i>	-	3	-	-	-	-	-	-
İslâm Tarihi	-	2	2	-	-	-	-	-
Din Sosyolojisi	-	2	-	-	-	-	-	-
Sosyal Bilimler Metodolojisi(S. B. Y. A) *	-	2	-	-	-	-	-	-
<i>Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme</i>	-	-	3	-	-	-	-	-
Hadis	-	-	3	-	-	-	-	-
Türkiye Türkçesi (T. Y. A) veya Sosyal Bilimlere Giriş(S. B. Y. A)	-	-	2	-	-	-	-	-
Mezhepler Tarihi	-	-	2	-	-	-	-	-
<i>Öğretimde Planlama ve Değerlendirme</i>	-	-	-	4	-	-	-	-

Türk Tarih ve Kültürü (S. B. Y. A)*	-	-	-	2	-	-	-	-
Vatandaşlık Bilgisi(S. B. Y. A) veya Yazılı ve Sözlü Anlatım (T.Y.A)	-	-	-	2	-	-	-	-
Felsefe Tarihi (S. B. Y. A)*	-	-	-	2	-	-	-	-
Tefsir	-	-	-	3	-	-	-	-
İslâm Hukuku	-	-	-	3	-	-	-	-
Okul Deneyimi I	-	-	-	-	3	-	-	-
Kelâm	-	-	-	-	3	-	-	-
Güzel Konuşma	-	-	-	-	2	-	-	-
Osmanlı Türkçesi(T. Y. A)*	-	-	-	-	2	-	-	-
Türk Edebiyatı (T. Y. A) veya Uygarlık Tarihi(S. B. Y. A)	-	-	-	-	2	-	-	-
İslâm Felsefesi	-	-	-	-	-	2	-	-
Okul Deneyimi II	-	-	-	-	-	3	-	-
Özel Öğretim Yöntemleri I	-	-	-	-	-	3	-	-
Türk Din Mûsikîsi	-	-	-	-	-	2	-	-
Çocuk Edebiyatı (T. Y. A) veya Osmanlı Tarihi (S. B. Y. A)	-	-	-	-	-	2	-	-
Tasavvuf	-	-	-	-	-	2	-	-
Sınıf Yönetimi	-	-	-	-	-	-	3	-
Özel Öğretim Yöntemleri II	-	-	-	-	-	-	3	-
Din Felsefesi	-	-	-	-	-	-	2	-
Ahlâk Felsefesi (S. B. Y. A)*	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Sanatları ve Estetiği	-	-	-	-	-	-	2	-
Türkçe Öğretimi (T. Y. A) veya Sosyal Bilimler Alanı ve Öğr. (S. B. Y. A)	-	-	-	-	-	-	2	-
Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	-	-	-	-	5
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	-	3
Dinler Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-

Din Eğitimi	-	-	-	-	-	-	-	2
Dil ve Kültür(T. Y. A) veya Siyasi Coğrafya (S. B. Y. A)	-	-	-	-	-	-	-	2
Çocuk ve Ergen Psikolojisi	-	-	-	-	-	-	-	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Seçmeli	-	-	-	-	2	2	2	2
Toplam	20	20	20	20	20	20	20	20
ORTAK ZORUNLU DERSLER (5/İ DERSLERİ)								
Türk Dili (T. Y. A)*	2	2	-	-	-	-	-	-
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	-	-	-	-	-	-
Toplam	26	26	20	20	20	20	20	20

İtalik Yazılanlar

S. B. Y. A.

T. Y. A.

*

Öğretmenlik (Pedagojik) Formasyon Dersleri

Sosyal Bilimler Yan Alan Dersi

Türkçe Yan Alan Dersi

Ortak Genel Kültür ve Yan Alan Dersi

NOT: *Okul Deneyimi I* ve *Okul Deneyimi II* Dersleri 1 saat teorik , 4 saat uygulama olmak üzere toplam 3 kredi /saat ; *Öğretmenlik Uygulaması* dersi de 2 saat teorik , 6 saat uygulama olmak üzere toplam 5 kredi /saat okutulacaktır.

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ

DERSLER	SINIFLARA GÖRE HAFTALIK DERS SAATLERİ							
	1. SINIF		2. SINIF		3. SINIF		4. SINIF	
	I.YY	II.YY	III.YY	IV.YY	V.YY	VI.YY	VII.YY	VIII.YY
ZORUNLU DERSLER								
Türk İslâm Edebiyatı	-	-	-	-	2	-	-	-
Sosyal Psikoloji	-	-	-	-	2	-	-	-
Sosyal Değişme ve Din	-	-	-	-	2	-	-	-
Hadis Tenkidi	-	-	-	-	2	-	-	-
Tarih Usûl ve Tenkidi	-	-	-	-	2	-	-	-
Astronomi ve Uzay Bilimleri	-	-	-	-	2	-	-	-
Ebru	-	-	-	-	2	2	-	-
Mantık	-	-	-	-	-	2	-	-
İslâm'da Bilim Tarihi	-	-	-	-	-	2	-	-
Din Öğretiminde Ayet ve Hadislerle Çalışma Yöntemleri	-	-	-	-	-	2	-	-
Fıkıh Okulları	-	-	-	-	-	2	-	-
Kelâm Okulları	-	-	-	-	-	2	-	-
Araştırma Teknikleri	-	-	-	-	-	2	-	-
Çağdaş İslâm Akımları	-	-	-	-	-	-	2	-
Çevre ve Din	-	-	-	-	-	-	2	-
İslâm Eğitim Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
Türk Düşünce Tarihi	-	-	-	-	-	-	2	-
Türk Lehçeleri	-	-	-	-	-	-	2	-
Hadis ve Sünnette Çağdaş Yorumlar	-	-	-	-	-	-	2	-
Kur'an'a Çağdaş Yaklaşımlar	-	-	-	-	-	-	2	-
Günümüz Türk İslâm Devletleri	-	-	-	-	-	-	2	-

Halkla İlişkiler	-	-	-	-	-	-	-	2
Dinlerarası Diyalog	-	-	-	-	-	-	-	2
Çağdaş Eğitim Akımları	-	-	-	-	-	-	-	2
Günümüz Kelâm Problemleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Günümüz Tasavvuf Hareketleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Çağdaş İslâm Düşünürleri	-	-	-	-	-	-	-	2
Bilgi Toplumu ve Din	-	-	-	-	-	-	-	2
Günümüz Fıkıh Problemleri	-	-	-	-	-	-	-	2

YAN ALAN DERSLERİ

TÜRKÇE	Kredi	Yarıyılı	SOSYAL BİLİMLER	Kredi	Yarıyılı
Türk Dili	2+2=4	I-II	Sosyal Bil. Metodolojisi	2	II
Türkiye Türkçesi	2	III	Sosyal Bilimlere Giriş	2	III
Yazılı ve Sözlü Anlatım	2	IV	Vatandaşlık Bilgisi	2	IV
Osmanlı Türkçesi	2	V	Felsefe Tarihi	2	IV
Türk Edebiyatı	2	V	Uygarlık Tarihi	2	V
Çocuk Edebiyatı	2	VI	Osmanlı Tarihi	2	VI
Türkçe Öğretimi	2	VII	Sosyal Bil. Alanı ve Öğr.	2	VII
Dil ve Kültür	2	VIII	Ahlâk Felsefesi	2	VII
			Siyasi Coğrafya	2	VIII
Toplam	18		Toplam	18	

-T.Y.A. (Türkçe Yan Alanı) ve S.B.Y.A. (Sosyal Bilimler Yan Alanı) İle

İlgili Açıklama:

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Bölümü ders programı arasında 8 ayrı dersten ve toplam 18 krediden oluşan T.Y.A (Türkçe Yan Alanı) Dersleri ile, 9 ayrı dersten ve toplam 18 krediden oluşan S.B.Y.A. (Sosyal Bilimler Yan Alanı) Dersleri mevcuttur. Öğrenciler zorunlu ve ortak olarak aldıkları derslerden ayrı bir de bu iki Yan Alan'dan birini seçmek ve seçtikleri alanın derslerini de almak zorundadırlar. Mezuniyetlerinde diplomalarında (veya ayrıca düzenlenecek bir belgede) öğrenimleri esnasında tercih ettikleri Yan Alan'lar da belirtilecektir. Bu durum onlar için ikinci bir (ek) branş demektir. Görev yapacakları ilköğretim okullarında Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenliği yaparken, şayet Türkçe Yan Alan mezunu ise ve Türkçe öğretmenine de ihtiyaç varsa, başka branş

öğretmenlerine göre bu derse öncelikle girebilme hakkına sahip olabileceklerdir. Kezâ; Sosyal Bilimler Yan Alan mezunu bir Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmeni de ihtiyaç halinde, başka branş öğretmenlerine göre bu derslere öncelikle girebilme hakkına sahip olabilecektir.

10 – Sınavlar, Sınıf veya Ders Geçme Sistemi

-Sınıf Geçme Sisteminde

İlk Yüksek İslâm Enstitüsünün açıldığı 1959'dan itibaren 13 Aralık 1971'de yeni Yüksek İslâm Enstitüleri Yönetmeliği⁸ yayınlanıncaya kadar öğretim yılı boyunca ders işleniyor fakat hiç vize (ara sınavı) yapılmıyordu. Öğretim yılının sonunda (Haziran ayında) tek sınav yapılmıyordu. Derslerin tamamından başarılı olanlar bir üst sınıfa geçiyorlar, son sınıftakiler ise mezun oluyorlardı. Bazı derslerden başarısız olanlar ise, Eylül ayında ikmal/bütünleme sınavlarına giriyorlardı. Bu dönemde girdiği sınavların tamamından başarılı olanlar da sınıf geçiyorlardı. Eğer bütün derslerden başarılı olduğu halde, tek dersten başarısız olan olursa, o öğrenci de tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam hakkını elde edebiliyordu. Şayet, bir üst sınıfa devam ederken, Şubat döneminde veya öğretim yılı sonunda sorumlu olduğu dersi veremezse, tüm derslerden başarısız gibi addediliyor ve okuldan atılıyordu. Diğer taraftan, bütünlemeye kaldığı derslerden iki veya daha fazla dersten başarısız olmuşa, sınıfta kalmış oluyor ve o sınıfı ikinci defa tekrar ediyordu.

1972'den sonra ise, yeni Yüksek İslâm Enstitüleri yönetmeliği ile sistem değiştirildi. Bu yeni sistemle, her dönem (her yarıyıl) her dersten her öğrenci için bir uygulama ve seminer mecburiyeti getirildi. Bunların değerlendirilmesi ise sözlü, yazılı ve pratik yoklamalarla yapılacaktı. Yani bu sistemle bir anlamda ara sınavlar "vizeler" devreye girmiş oluyordu⁹. Ayrıca, bir de sene sonu sınavı yapılmıyordu. Sene sonu sınavından 100 (yüz) tam puandan en az 50 puan almış olmak şartıyla, ara sınavlarla sene sonu sınav notu ortalamasının en az 50 olması halinde sınıf geçiliyordu. 50'nin altında not alanlar ise, bütünlemeye kalıyorlardı. Onlar da, tıpkı önceki dönemde olduğu gibi, Eylül ayındaki bütünleme sınav sonuçlarına göre bir üst sınıfa geçiyor veya sınıfta kalıyorlardı. Sınıfta kalanlar bütün dersleri yeni baştan almak zorunda idiler.

Yarıyıl Sisteminde

1982'de İlahiyat Fakültesi haline dönüştükten sonra ise, "öğretim yılı" veya "sınıf" yerine, "yarıyıl" kavramı geldi. Ayrıca sınıf geçmek veya sınıfta kalmak yerine, "dersten geçmek" ve "dersten kalmak" esası geldi. Her yarıyıl aldığı bütün derslerden en az 1'er defa "vize"ye (ara sınava) girmek zorunda olan öğrenci, ayrıca bir de "yarıyıl sonu" (dönem sonu) sınavına girmekte idi. Yarıyıl sonu sınavı notu, en az 50 olmak şartıyla, vizeden aldığı notun % 40'ı ile, yarıyıl sonu (final) sınavı notunun % 60'ının toplamı 50 ve daha yukarı olursa o dersten başarılı sayılıyordu. 50'den aşağı olursa, bütünlemeye kalıyordu. Bütünlemede ise, vize notu sabit

⁸ 13 Aralık 1971 tarih ve 1682 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 247-258.

⁹ Bk. Yüksek İslâm Enstitüsü Yönetmeliği, 13 Aralık 1971 tarih ve 1682 sayılı M.E.B. Tebliğler Dergisi, s. 252, madde: 59-60.

kalmak ve % 40'ı hesap edilmek şartıyla, bu sefer yarıyıl sonu (final) sınavı notu yerine, bütünülemeden aldığı notun % 60'ı hesaplanıyordu. İkisinin toplamı 50 veya daha yukarı ediyorsa, dersten başarılı sayılıyordu. Notu, 50'nin altında kalıyorsa, o dersten başarısız sayılıyor ve tekrar etmek zorunda kalıyordu. Bu sisteme göre, öğrencilerden başarılı olanlar hiç takılmadan normal süresinde, yani 4 yılda (8 yarıyılda) fakülte (lisans) öğrenimlerini tamamlamakta idiler. Başarısız olanlar ise, öncelikle alt sınıflardan borçlu oldukları dersler olmak üzere, hem alt ve hem de üst sınıflardan, haftada almak zorunda oldukları kredi/saat miktarınca dersleri alabiliyorlardı. Bu durumda bazan bir dersten 4. sınıfta (7. veya 8. yarıyılda) gözüken öğrenci, bir başka dersten 1. sınıfta (1. veya 2. yarıyılda) gözükebiliyordu. Fakat her şeye rağmen öğrenciler 4 yıllık lisans öğrenimlerini en geç 6 yılda başarıp, mezun olmak zorunda idiler.

Birkaç yıl da bu sistem uygulandıktan sonra, 1993-1994'te sınıf geçme yönergesinde değişiklik yapılarak başarı notu 60'a yükseltildi. Yani bir dersten başarılı olabilmek için, vize notunun % 40'ı ile yarıyıl sonu (final) sınav notunun % 60'ının toplamı en az 60 olmak zorunda idi.

Kredili Sistemde

1995-1996 öğretim yılından itibaren ise, "kredili sistem" denilen yeni bir sisteme geçildi. Bu sistemle öğrencinin derslerden başarılı sayılması ve sınıf geçebilmesi için en az 70 not barajı getirilmiştir. Bunun için öğrencinin vizeden aldığı notun % 40'ı ile final sınavından aldığı notun % 60'ının toplamının en az 70 olması gerekiyordu. Ancak yapılan bir değişiklikle 1998-1999 öğretim yılından itibaren vize notu ile final sınav notuna eşit oranda katılım sağlanmıştır. Yani artık bu tarihten itibaren vizenin % 50'si ile final sınav notunun % 50'sinin en az 70 olması gerekmektedir. Ayrıca bu sistemle birlikte bütünleme sınavları da kaldırılmıştır.

İlk bakışta, kredili sistemle başarı notunun 70'e çıkması ve bütünleme sınavının kaldırılmış olması öğrencileri çok zor durumda bırakan bir sistem gibi anlaşılsa da, aslında onları daha çok çalışmaya sevketmesi bakımından faydasından bahsedilebilir.

Ayrıca, yeterince çalışmasına ve gayret etmesine rağmen bir dersten kendisini zayıf hisseden veya vize notu düşük olan öğrenci, öğretim elemanından özel bir konu alarak "ödev çalışması" yapabilmekte ve bu çalışmanın vize ve final notunun ortalamasına belli oranda (+) puan olarak yansımını sağlayabilmektedirler.

Buna rağmen başarısız olan öğrenci, o dersi veya dersleri bir sonraki yıl tekrar almak zorundadır.

11 – Öğretmenlik ve Din Görevliliği Uygulamaları

Yüksek İslâm Enstitüsü döneminden beri öğrenciler, son (4.) sınıfta iken, hem öğretmenlik, hem de din görevliliği için tatbikat/uygulama yapmak zorunda olmuşlardır. Şimdi kısa kısa bu uygulamalarla ilgili bilgiler vermek istiyoruz:

a)Öğretmenlik Uygulamaları

Öğretmenlik uygulamaları, Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü olarak ilk mezunların verildiği 1978-1979 öğretim yılında başlatılmıştır. O yıldan itibaren Valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğünden onay alınmak suretiyle her yıl uygulamalar İmam-Hatip Lisesi ile (eski adıyla ortaokul ve yeni adıyla) İlköğretim Okullarında ve liselerde yapılagelmıştır. 1990'lı yılların başına kadar 2. dönemin (yarıyılın) başında 3 hafta süre ile Fakültede derslere ara verilmek suretiyle söz konusu okullarda yoğun bir şekilde öğretmenlik uygulama faaliyetleri sürdürülmüştür. 3 haftanın, 1. haftasında öğrenciler, idari/yönetimle ilgili bilgiler edinmişler, 2. hafta ders dinlemişler, 3. hafta ise ders anlatmışlardır.

1990'lı yılların başından itibaren ise, haftada birer gün olmak üzere öğretmenlik uygulama faaliyetleri bütün yarıyıla yaygınlaştırılmıştır. Öğrencilere, uygulama boyunca ilgili okul yöneticilerinden yöneticilik ve mevzuatla ilgili bilgiler vermeleri talep edilmektedir. Ayrıca öğrenciler, **“Rehber Öğretmen”** olarak nitelendirilen okullardaki ders öğretmenlerinin derslerini dinlemekte, belli aralıklarla kendileri de ders anlatmaktadırlar. Uygulama boyunca, her okul için Fakülteden görevlendirilen bir **“Danışman Öğretim Elemanı”** da okullara giderek onların faaliyetlerini denetlemektedirler.

Uygulama faaliyetlerinin son haftalarında ise, öğrencilerin uygulama okullarında bağımsız olarak anlattıkları dersleri, en az bir (bazan 2-3 defa) Rehber Öğretmen ile Danışman Öğretim Elemanı birlikte dinlemektedirler. Hem Rehber Öğretmen, hem de Danışman Öğretim Elemanı, öğrencinin başarısını/başarısızlığını, kılık-kıyafetinden, derse hazırlığı, sunuş/anlatış biçimi, dile, konuya ve sınıfa hakimiyeti, öğrencilerle diyalogu, zamanı iyi kullanıp-kullanamama ... vb. gibi 10 (on) ayrı açıdan **“Değerlendirme Formu”na** göre puanlayarak belirlemektedirler. (Bk. ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARI DEĞERLENDİRME FORMU).

Rehber öğretmen ve Danışman Öğretim Elemanının, birbirinden bağımsız olarak yaptıkları değerlendirmelere göre, (birinden veya her ikisinden) 50'nin altında puan alanlara, -ki, 2000-2001 öğretim yılından itibaren, kredili sistemdeki başarı notuna paralel olarak bu puan 70'e yükseltilecektir- son hafta içerisinde, bu sefer Fakültenin Pedagojik Formasyon Dersleri öğretim elemanlarından birinin nezaretinde bir kere daha ders anlatma imkanı ve fırsatı verilmektedir. Bu son anlatmada hatalarını düzelterenlere **“Başarılı”** raporu düzenlenmektedir. Pedagojik Formasyon Dersleri öğretim elemanlarınca da **“Başarısız”** bulunanlar ise, bir sonraki öğretim yılına bırakılmaktadır. Halen bu usûlle öğretmenlik uygulama faaliyetleri her yıl sürdürülmektedir.

Öğretmenlik Uygulamaları Özel Yönergesi'ne göre uygulamalara % 80 devam mecburiyeti vardır. Ayrıca uygulamalara katılmak için, Özel Öğretim Metodları (Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar) dersi, baraj dersi kabul edilmiştir. 4. sınıfın 1. yarıyılında (7. yarıyılıda) okutulan bu dersi almayan veya alıp da başarısız olanlar, öğretmenlik uygulamalarına katılamamaktadırlar.

Öğretmenlik uygulama faaliyetlerinden başarısız olanlara **“Fakülte Çıkış Belgesi”** verilmemektedir.

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARI DEĞERLENDİRME FORMU

(GİZLİDİR)

ÖĞRETMEN ADAYI ÖĞRENCİNİN : UYGULAMANIN YAPILDIĞI :
ADI :..... OKUL :.....
SOYADI :..... SINIF :.....
SINIFI :..... DERS :.....
NO'SU :..... KONU :.....
TARİH :.....

SAAT:SABAH.... /arası. ÖĞLE.... /....arası

DEĞERLENDİRMEDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR	TAKDİR EDİLECEK EN YÜKSEK PUAN	TAKDİR EDİLEN PUAN
Dış görünüşü, öğretmene yakışır tavır ve davranışları	10	
Dersin planını, konusunu, yardımcı ders malzemelerini hazırlama ve kullanmadaki başarısı	10	
Öğrencilere hitap tarzı, derse girişi ve takdimdeki başarısı	10	
Dile hakimiyeti ve sınıf seviyesinde dil kullanabilmekteki başarısı	10	
Konuya hakimiyeti, uygun metod ve tekniklerle sunma başarısı	10	
(Gerekli durumlarda) Konu ile ilgili aktüaliteyi dikkate alma veya konuyu pratiğe indirgemedeki başarısı	10	
Öğrencilerin dikkat ve ilgilerini derse çekebilme, sınıfı topluca faaliyete geçirebilmekteki başarısı	10	
Sınıf disipliniyi sağlama ve otorite kurmadaki başarısı	10	
Öğrencilere soru yöneltebilme, onların sorularına cevap verebilme ve sınıf içerisinde görülen başarıları değerlendirmedeki başarısı	10	
Önceden hazırlamış olduğu ders planını normal süre içerisinde uygulayabilme (zamanı iyi kullanabilme) başarısı	10	
TOPLAM	100	

NOT : Değerlendirmede toplam olarak en az 70(Yetmiş) puan alan başarılı sayılır.

Yukarıda açık kimliği ve ders anlatmadaki durumu belirtilen öğrenci, öğretmenlik uygulamalarında **BAŞARILI / BAŞARISIZ** olmuştur.

...../.....2000

Değerlendirme Yapanın
(Adı, Soyadı ve İmzası)

b) Din Görevliliği/Din Hizmetleri Uygulamaları

Yüksek İslâm Enstitüsü döneminin ilk dönem mezunlarından başlayarak, 4. sınıfa gelmiş her öğrenciye öğretmenlik uygulamasından ayrı bir de “Din Görevliliği/Din Hizmetleri Uygulaması” yapma mecburiyeti getirilmiştir. Din Görevliliği Uygulamasına katılabilmek için öğrenciler, alt sınıflarda aldıkları Kur’an-ı Kerim dersinden başarılı olmak durumundadırlar. Bu dersin herhangi bir döneminden başarısız olan ve bekleyen bir öğrenci, Din Hizmetleri Uygulamasına katılamamaktadır.

Din Görevliliği/Hizmetleri uygulaması, erkekler için genellikle camilerde Cuma Hutbesi okumak ve namaz kıldırmak şeklinde yaptırılmaktadır. Öğrencinin hutbe okuması ve namaz kıldırması, hem Fakülteden görevlendirilmiş öğretim elemanı, hem de cami görevlisi (İmam ve Hatip) tarafından özel olarak hazırlanmış formlara göre ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Başarısız olanlara, ikinci defa Hutbe okuma şansı verilmektedir. (Bk. DİN HİZMETLERİ UYGULAMA RAPORU)

Kız öğrenciler ise, genellikle Kız Kur’an Kurslarında, Kur’an-ı Kerim Öğretmenliği uygulaması yaparak bu konudaki mecburiyetlerini yerine getirmektedirler. Öğrencileri Kur’an Kurslarında öncelikle Fakültenin Kur’an-ı Kerim öğretim elemanları denetlemekte ve dinlemektedirler. Burada ise, öğrencilerin başarılı veya başarısız olduklarını formlara göre Kur’an Kursu Öğreticileri (Hocaları)ile Fakülteden görevlendirilmiş öğretim elemanları belirlemektedirler.

Din Hizmetleri Uygulamasından başarısız olanlara da, “Fakülte Çıkış Belgesi” verilmemektedir.

Din Hizmetleri uygulamasında görevli olup, öğrenciler hakkında rapor tanzim edecek öğretim elemanları ile din görevlileri adına hazırlanmış “Din Hizmetleri Uygulama Raporu” adlı değerlendirme formu örnekleri şöyledir:

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

DİN HİZMETLERİ UYGULAMA RAPORU

.....sınıfındannumaralı.

....../....../2000 tarihindeCamiinde yaptığı
Din Hizmetleri Uygulamasında BAŞARILI/BAŞARISIZ olmuştur.

...../...../2000

(İmza)
Danışman Öğretim Elemanı

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

DİN HİZMETLERİ UYGULAMA RAPORU

.....sınıfındannumaralı.

...../...../2000 tarihinde
Camiinde yaptığı Din Hizmetleri Uygulamasında BAŞARILI/BAŞARISIZ
olmuştur.

...../...../2000

(İmza)
Din Görevlisi

.....Camii İmam ve Hatibi.

12 – Mezuniyet Tezleri/Bitirme Ödevleri

Yüksek İslâm Enstitüsünden beri öğrencilerin sorumlu oldukları bir de bilimsel araştırma çalışması vardır ki bu çalışmaya önceleri “**Mezuniyet Tezi**” denilmekte idi. Ancak, 1990 yılında dönemin Dekanı Emir Tekin Altınbaş’a öğrencilerden bir kısmı tarafından yapılan müracaatlar ve Dekanın da onlara destek vermesi neticesinde uygulamadan kaldırılan Mezuniyet Tezleri, 1993-1994 öğretim yılından itibaren “**Bitirme Ödevi**” adıyla yeniden konulmuştur.

Her öğrenci, 4. sınıfta kendisinin arzu ettiği ve ilgi duyduğu Anabilim Dalının öğretim elemanlarından biri ile görüşerek, küçük çaplı bir araştırma yapmak zorundadır. Öğrenci isterse, öğretim elemanı ile görüşerek Bitirme Ödevine 3. sınıftan da başlayabilmektedir. Araştırma konusunu ise, öğrenci ile öğretim elemanı birlikte belirleyip, kararlaştırmaktadırlar.

Öğrenci tarafından hazırlanan Bitirme Ödevi, öğretim elemanı tarafından tetkik edilip, hataları belirlendikten sonra öğrenciye iade edilmektedir. Öğrenci de, gerekli düzeltmeleri yapıp, son şeklini verdikten sonra 3 nüsha halinde çoğalttırıp, ciltleterek Danışman Öğretim Elemanına teslim etmektedir. Danışman Öğretim Elemanı ise, Bitirme Ödevinin uygun bir yerine “Ödev çalışmasının başarılı. . .” olduğuna dair notunu düşüp, imzalayarak, bir nüshasını kendisi için alıkoymakta, birini Öğrenci İşleri kanalıyla Fakülte Kütüphanesine göndermektedir. Birini ise, öğrenciye iade etmektedir.

Bitirme Ödevinin, Fakülte Öğrenci İşleri aracılığı ile kütüphaneye gönderilmesinin sebebi, öğrencinin yaptığı çalışmayı teslim ettiğine ve başarılı olduğuna dair kendi karteksine not düşülmesini sağlamaktır. Çünkü, tıpkı öğretmenlik ve din görevliliği uygulamasında olduğu gibi, Bitirme Ödevini teslim etmeyenlere de Fakülte Çıkış Belgesi düzenlenmemektedir.

13 – Lisans Üstü Öğretim

İlâhiyat Fakültesi, ilk yıllardan başlayarak lisans üstü eğitim ve öğretim faaliyetlerini de sürdürmektedir. İlk olarak 1982’de (Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde) alınan araştırma görevlilerine yüksek lisans yaptırarak başlayan lisans üstü eğitim öğretim daha sonra aynı elemanlara doktora yaptırarak devam etmiştir. Ondan sonraki dönemlerde ise, lisans üstü eğitim öğretim faaliyetleri ara verilmeksizin her anabilim dalında, hem yüksek lisans ve hem doktora seviyesinde devam ettirilmiştir.

Lisans üstü eğitim öğretimle, bir taraftan araştırma görevlisi olarak Fakülte kadrosuna alınan elemanlar yetiştirilirken, diğer taraftan U. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü kadrosuna alınan araştırma görevlileri de yetiştirilmiştir. Ayrıca, Fakülte ve Sosyal Bilimler Enstitüsü kadroları dışında, -dışarıdan- yüksek lisans ve doktora yapmak isteyen elemanlarla, diğer bazı İlâhiyat Fakültelerinin kadrolarında bulunan bazı araştırma görevlilerine de lisansüstü eğitim ve öğretim yaptırılmıştır. Keza: U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesinden bilhassa Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı gibi bazı anabilim dallarının araştırma görevlileri de, lisans üstü eğitim ve öğrenimler ile tezlerini İlâhiyat Fakültesinin ilgili öğretim elemanlarından yapmışlardır. Netice itibariyle 1982-1983 öğretim yılından bu yana U. Ü. İlâhiyat Fakültesi öğretim

elemanlarından ders olarak ve tez yaparak yüksek lisans ve doktora seviyesinde öğrenimlerini tamamlayanların sayıları yüzleri bulmuştur.

1980'li yıllarda yüksek lisansta da doktora da bölümlere göre öğrenci alınarak lisansüstü eğitim yaptırılmıştır. 1990'lı yıllarda anabilim dallarına göre öğrenci alınmıştır. 1998-1999 öğretim yılından itibaren ise tekrar bölümlere göre öğrenci alınmaya başlanmıştır.

Her uygulama döneminde yüksek lisans ve doktora ders programları yeni baştan gözden geçirilmiştir. Burada bir örnek olması bakımından 1998-1999 öğretim yılına kadar anabilim dallarına göre yüksek lisans ve doktora seviyesinde uygulanan ders programlarını vermek istiyoruz. (1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan program ise anabilim dallarının derslerinin önemli bir kısmının bölümlerde birleştirilmiş halidir).

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı : İSLÂM FELSEFESİ

Programı : Yüksek Lisans

Dönemi : 1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Felsefeye Giriş	4	Z
Ontoloji I	4	Z
Epistemoloji I	4	S
Kindi'de Felsefe Terimlerinin Teşekkülü	4	S
Egzistansiyalist Felsefelerde Din Problemi: Kierkeg	4	S
Aristoteles Metafizigi	4	S
İslâm Felsefesi Metinleri I	4	S

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı : İSLÂM FELSEFESİ

Programı : Yüksek Lisans

Dönemi : 2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Ontoloji II	4	Z
İslâm Felsefesinin Teşekkülü II	4	Z
Epistemoloji II	4	S
İslâm Felsefesi Metinleri II	4	S
İhvan-ı Safa Felsefesi	4	S
Felsefe Metinleri	4	S
Egzistansiyalist Felsefesi ve Din Problemi: Sartre	4	S

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı : İSLÂM FELSEFESİ

Programı : Doktora

Dönemi : 1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Hellenistik Felsefenin İslâm Kültür Çevresine Girişi	4	Z
Metefizik I	4	Z
Çağdaş Felsefe Akımları I	4	S
Farabi Metafizigi	4	S
Din Felsefesinin Problemleri I	4	S
Metin Tahlilleri I	4	S
Sudurcu Felsefe Metinleri I	4	S

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı : İSLÂM FELSEFESİ
Programı : Doktora
Dönemi : 2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Metafizik II	4	Z
İslâm Felsefesinin Metafizik Problemleri	4	Z
Çağdaş Felsefe Akımları II	4	S
Din Felsefesinin Problemleri II	4	S
Sudurcu Felsefe Metinleri II	4	S
Metin Tahlilleri II	4	S
Farabi'nin Devlet Felsefesi	4	S

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı : DİN SOSYOLOJİSİ
Programı : Yüksek Lisans
Dönemi : 1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Din Sosyolojisinde Akımlar I	3	Z
Kurumlar Sosyolojisi I	3	Z
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri I	3	S
Din Psikolojisinde Metot ve Kaynaklar	3	S
Sosyal Bilimlerde Yöntem	3	S
Durkheim Sosyolojisi I	3	S
Çağdaş Psikolojide Temel Kavramlar	3	S
Din Sosyolojisinin Meseleleri I	3	S
Bilgisayarlı İstatistik I	3	S

Anabilim Dalı : FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı : DİN SOSYOLOJİSİ
Programı : Yüksek Lisans
Dönemi : 2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Din Sosyolojisinde Akımlar II	3	Z
Kurumlar Sosyolojisi II	3	Z
Durkheim Sosyolojisi II	3	S
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri II	3	S
Psikanaliz ve Din	3	S
Din Sosyolojisinin Meseleleri II	3	S
Bilgisayarlı İstatistik II	3	S
Sosyolojik Metin Tahlilleri	3	S
Motivasyon ve İdrak Psikolojisi	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN SOSYOLOJİSİ
Programı :Doktora
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Weber Sosyolojisinin Ana Problemleri	3	Z
Sosyoloji Tarihi I	3	Z
Din Fenomenolojisi I	3	S
Dinler ve Sosyo-Kültürel Değişmeler I	3	S
Dini Davranış Teorileri I	3	S
Kişilik Teorileri I	3	S
Sosyal Bilimlerde İstatistik Metodlar I	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN SOSYOLOJİSİ
Programı :Doktora
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Weber Sosyolojisinin Ana Problemleri II	3	Z
Sosyoloji Tarihi II	3	Z
Din Fenomenolojisi II	3	S
Dinler ve Sosyo-Kültürel Değişmeler II	3	S
Dini Davranış Teorileri II	3	S
Kişilik Teorileri II	3	S
Sosyal Bilimlerde İstatistik Metodlar II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN PSİKOLOJİSİ
Programı :Yüksek Lisans
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Çağdaş Psikolojide Temel Kavramlar	3	Z
Din Psikolojisinde Metod ve Kaynaklar	3	Z
Klasik Psikolojide Temel Kavramlar I	3	S
Din Sosyolojisinde Akımlar I	3	S
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri I	3	S
Psikoloji Tarihi I	3	S
Kurumlar Sosyolojisi I	3	S
Bilgisayarlı İstatistik I	3	S
Sosyal Bilimlerde Yöntem	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN PSİKOLOJİSİ
Programı :Yüksek Lisans
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Motivasyon ve İdrak Psikolojisi	3	Z
Psikanaliz ve Din	3	Z
Klasik Psikolojide Temel Kavramları II	3	S
Din Sosyolojisinde Akımlar II	3	S
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri II	3	S
Psikoloji Tarihi II	3	S
Kurumlar Sosyolojisi II	3	S
Bilgisayarlı İstatistik II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN PSİKOLOJİSİ
Programı :Doktora
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Dini Davranış Teorileri I	3	Z
Kişilik Teorileri I	3	Z
Sosyal Psikoloji I	3	S
Sosyoloji Tarihi I	3	S

Din Fenomenolojisi I	3	S
Dinler ve Sosyo-Kültürel Değişmeler I	3	S
Sosyal Bilimlerde İstatistik Metodlar I	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN PSİKOLOJİSİ
Program :Doktora
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Dini Davranış Teorileri II	3	Z
Kişilik Teorileri II	3	Z
Sosyal Psikoloji II	3	S
Sosyoloji Tarihi II	3	S
Din Fenomenolojisi II	3	S
Dinler ve Sosyo-Kültürel Değişmeler II	3	S
Sosyal Bilimlerde İstatistik Metodlar II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİNLER TARİHİ
Program :Yüksek Lisans
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi I	3	Z
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri I	3	Z
Kutsal Kitap İncelemeleri I	3	S
Yahudi Mezhepleri I	3	S
Kurumlar Sosyolojisi I	3	S
Çağdaş Psikolojide Temel Kavramlar	3	S
DinlerTarihi Araştırmaları I	3	S
Sosyal Bilimlerde Yöntemler	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİNLER TARİHİ
Program :Yüksek Lisans
Dönem :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Karşılaştırmalı DinlerTarihi II	3	Z
Din Bilimlerinin Doğuşu ve Ana Meseleleri II	3	Z

Kutsal Kitap İncelemeleri II	3	S
Yahudi Meshepleri II	3	S
Kurumlar Sosyolojisi II	3	S
Psikanaliz ve Din	3	S
Dinler Tarihi Araştırmaları II	3	S

*** Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ**

Bilim Dalı : DİNLER TARİHİ

Program :Doktora

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Din Fenemenolojisi I	3	Z
Hristiyan Mezhepleri I	3	Z
Kilise Tarihi I	3	S
Kitab-ı Mukaddes Tarihi I	3	S
Sabiilik I	3	S
Sosyoloji Tarihi I	3	S
Dini Davranış Teorileri I	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :DİNLER TARİHİ

Program :Doktora

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Din Fenomenolojisi II	3	Z
Hristiyan Mezhepleri II	3	Z
Kilise Tarihi II	3	S
Kitab-ı Mukaddes Tarihi II	3	S
Sabiilik II	3	S
Sosyoloji Tarihi II	3	S
Dini Davranış Teorileri II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :DİN FELSEFESİ

Program :Yüksek Lisans

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Din Felsefesine Giriş	4	Z

Yeni Platon.Augustinus Üze.Kiliseye Etkisi.I	4	Z
Egzistansiyalist Felsefelerde Din Problemi: Kiergaard	4	S
Ontoloji I	4	S
Nietzsche'de Tarih Felsefesi I	4	S
Felsefeye Giriş I	4	S
Aristoteles Metafiziği	4	S
Eudaimonist Ahlak Öğretileri I	4	S
Din Felsefesinde Epistemolojik Problemler I	4	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN FELSEFESİ
Programı :Yüksek Lisans
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Yeni Platon.Augustinus Üze.Kiliseye Etkisi II	4	Z
Kant'ın Metafizik Anlayışı	4	Z
Ontoloji II	4	S
Nietzsche'de Tarih Felsefesi II	4	S
Felsefeye Giriş II	4	S
Eudemonist Ahlâk Öğretileri II	4	S
Egzistansiyalist Felsefelerde Din Problemi: Sartre	4	S
Felsefe Metinleri	4	S
Din Felsefesinde Epistemolojik Problemler II	4	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN FELSEFESİ
Program :Doktora
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Teolojik Hermönetik	4	Z
Din Felsefesi Metinleri I	4	Z
Çağdaş Felsefe Akımları I	4	S
Farabi Metafiziği	4	S
John Locke'de Din Felsefesi	4	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN FELSEFESİ
Program :Doktora
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Din Felsefesinin Temel Problemleri	4	Z
Din Felsefesi Metinleri II	4	Z
Çağdaş Felsefe Akımları II	4	S
Farabi'nin Devlet Felsefesi	4	S
Tanrı'nın Bilgisi ve İnsan Hürriyeti	4	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN EĞİTİMİ
Program :Yüksek Lisans
Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Kur'an'da Eğitim Metodları I	3	Z
Din Eğitiminin Temel Sorunları I	3	Z
Din Eğitiminde Metod ve Kaynaklar I	3	S
Çağdaş Eğitim Akımları I	3	S
Yaygın Din Eğitimi I	3	S
Din Psikolojisinde Metod ve Kaynaklar	3	S
Din Eğitimi Tarihi I	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ
Bilim Dalı :DİN EĞİTİMİ
Program :Yüksek Lisans
Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Kur'an'da Eğitim Metodları II	3	Z
Din Eğitiminin Temel Sorunları II	3	Z
Din Eğitiminde Metod ve Kaynaklar II	3	S
Çağdaş Eğitim Akımları II	3	S
Yaygın Din Eğitimi II	3	S

Psikanaliz ve Din	3	S
Din Eğitimi Tarihi II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :DİN EĞİTİMİ

Program :Doktora

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâm Eğitimcileri ve Metodları I	3	Z
Pedagoji Tarihi I	3	Z
Hadislerde Eğitim Metodları I	3	S
Gençlik Dönemi ve Din Eğitimi I	3	S
Sosyal Psikoloji I	3	S
Kişilik Teorileri I	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :DİN EĞİTİMİ

Program :Doktora

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâm Eğitimcileri ve Metodları II	3	Z
Pedagoji Tarihi II	3	Z
Hadislerde Eğitim Metodları II	3	S
Gençlik Dönemi ve Din Eğitimi II	3	S
Sosyal Psikoloji II	3	S
Kişilik Teorileri II	3	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :MANTIK

Program :Yüksek Lisans

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Mantık Tarihi I	4	Z
Bilgi Teorisi ve Mantık I	4	Z
Eğzistansiyalist Felsefelerde Din Problemi: Kiergaard	4	S
Aristoteles Metafiziği	4	S
Ontoloji I	4	S

Anabilim Dalı :FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ

Bilim Dalı :MANTIK

Program :Yüksek Lisans

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
Mantık Tarihi II	4	Z
Bilgi Teorisi ve Mantık II	4	Z
Felsefe Metinleri	4	S
Eğzistansiyalist Felsefelerde Din Problemi: Sartre	4	S
Ontoloji II	4	S

Anabilim Dalı :İSLAM TARİHİ VE SANATLARI

Bilim Dalı :

Program :Yüksek Lisans

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâm Kültür ve Medeniyet Tarihi I	3	Z
Epiğrafi I	3	Z
Türk- İslâm Edebiyatı Tarihi I	3	S
Klasik İslâm Tarihi Metinleri	3	S
Tarihi Metinlerde Muhteva Analizi I	3	S
İslâm Tarihi Metodolojisi I	3	S
Edebiyat Terimleri	3	S
Fars Dili Edebiyatı I	3	S
Manzum Metin Şerhi	3	S
Türk Dili Tarihi	3	S

Anabilim Dalı :İSLÂM TARİHİ VE SANATLARI

Bilim Dalı :

Programı :Yüksek Lisans

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
İslâm Kültür ve Medeniyet Tarihi II	3	Z
Epiğrafi II	3	Z

Türk- İslâm Tarihi Edebiyatı Tarihi II	3	S
Yakın Dönem İslâm Tarihi Metinleri	3	S
Tarihi Metinlerde Muhteva Analizi II	3	S
İslâm Tarihi Metodolojisi II	3	S
Tasavvuf Edebiyatı	3	S
Fars Dili ve Edebiyatı II	3	S
Mensur Metin Şerhi	3	S
Çağdaş Türk Edebiyatında Dini Motifler	3	S

Anabilim Dalı :İSLÂM TARİHİ VE SANATLARI

Bilim Dalı :

Programı :Doktora

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti Tarihi I	3	Z
İslam Tarih Felsefesi I	3	Z
Osmanlı Diplomatiği I	3	S
Emeviler Devri	3	S
Fars Dili ve Edebiyatı I	3	S
Hız.Ebubekir ve Ömer Devri	3	S
Türk- İslâm Edebiyatında İnşa I	3	S
Edebiyatı Manzum Metin Şerhi I	3	S
Edebi Sanatlar I	3	S

Anabilim Dalı :İSLÂM TARİHİ VE SANATLARI

Bilim Dalı :

Programı :Doktora

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti Tarihi II	3	Z
İslâm Tarihi Felsefesi II	3	Z
Osmanlı Diplomatiği II	3	S
Abbassiler Devri	3	S
Fars Dili ve Edebiyatı II	3	S
Hız.Osman ve Ali Devri	3	S
Türk- İslâm Edebiyatında İnşa II	3	S
Edebiyatı Manzum Metin Şerhi II	3	S
Edebi Sanatlar II	3	S

Anabilim Dalı :TEMEL İSLAM BİLİMLERİ**Bilim Dalı :****Programı :Yüksek Lisans****Dönemi :1**

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâmi Bilimler Tarihi I	2	Z
Belağat I	2	Z
Kelamın Temel Meseleleri I	3	S
Kelam Metinleri I	3	S
Kelam Tarihi ve Ekolleri I	3	S
Tasavvuf Metinleri I	2	S
Tasavvuf Felsefesi I	3	S
Tasavvuf Terimleri I	3	S
Selçuklu Dönemi Tasavvuf Hareketleri I	2	S
Hadis Usûlü I	3	S
Hadis İlimleri I	3	S
Kur'an Sünnet İlişkisi I	3	S
İslâm İktisadı I	3	S
Mukayeseli İslâm Hukuku I	3	S
İslâm Hukukuna Giriş I	3	S
Arap Lugatçılığı I	2	S
Günümüz Arap Dili Çalışmaları I	3	S
Arap Edebiyatında Temel Kaynaklar	2	S
Arapçada Çeviri İlkeleri I	2	S
Tefsir Metinleri I	3	S
Kur'an İlimleri I	3	S
Tefsirde Dirayet Ekolleri I	3	S

Anabilim Dalı :TEMEL İSLAM BİLİMLERİ**Bilim Dalı :****Programı :Yüksek Lisans****Dönemi :2**

Dersin Adı	Kredisi	Türü
Seminer	0	-
İslâmi Bilimler Tarihi II	2	Z
Belağat II	2	Z
Kelamın Temel Meseleleri II	3	S
Kelam Metinleri II	3	S

Kelam Tarihi ve Ekolleri II	3	S
Tasavvuf Metinleri II	2	S
Tasavvuf Felsefesi II	3	S
Tasavvuf Terimleri II	3	S
Osmanlı Dönemi Tasavvuf Hareketleri II	2	S
Hadis Usûlü II	3	S
Hadis İlimleri II	3	S
Kur'an Sünnet İlişkisi II	3	S
İslam İktisadı II	3	S
Mukayeseli İslâm Hukuku II	3	S
İslâm Hukukuna Giriş II	3	S
Arap Lugatcılığı II	2	S
Günümüz Arap Dili Çalışmaları II	3	S
Arap Edebiyatında Temel Kaynaklar II	2	S
Arapçada Çeviri İlkeleri II	2	S
Tefsir Metinleri II	3	S
Kur'an İlimleri II	3	S
Tefsirde Dirayet Ekolleri II	3	S

Anabilim Dalı :TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

Bilim Dalı :

Programı :Doktora

Dönemi :1

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâm Düşüncesi Tarihi I	2	Z
Arapça Klasik Dini Motinler I	2	Z
Karşılaştırmalı Kelam Metinleri I	3	S
İtikadi Mezhepler Tarihi I	3	S
Günümüz İnanç Problemleri I	3	S
Tasavvufun Temel Kaynakları I	3	S
Tasavvuf Düşüncesinin Teşekkülü I	3	S
Tasavvuf Müesseseler Tarihi I	3	S
Hadis Kitiği I	3	S
Mukayeseli Şerh Metinleri I	3	S
Sünnetle İlgili Tartışmalar I	3	S
Günümüzde Fıkıh Toplum İlişkisi I	3	S
İslâm Hukukunda Külli Kaideler	3	S
İslâm Kamu Hukuku I	3	S
Çağdaş Arap Edebiyatı I	2	S

Arap Dili Anlam Bilimi I	2	S
Arap Dilinin Problemleri I	2	S
Arapça Klasik Tarihi Metinler I	2	S
Kur'anda Temel Fikirler I	3	S
Rivayet Tefsiri Metinleri I	3	S
Fıkhi ve Kelâmî Tefsirler I	3	S
Edebi Tenkid I	2	S

Anabilim Dalı :TEMEL İSLAM BİLİMLERİ

Bilim Dalı :

Programı :Doktora

Dönemi :2

Dersin Adı	Kredisi	Türü
İslâm Düşüncesi Tarihi II	2	Z
Arapça Klasik Dini Metinler II	2	Z
Karşılaştırmalı Kelâm Metinleri II	3	S
İtikadi Mezhepler Tarihi II	3	S
Günümüz İnanç Problemleri II	3	S
Tasavvuf'un Temel Kaynakları II	3	S
Tasavvuf Düşüncesinin Teşekkülü II	3	S
Tasavvuf Müesseseler Tarihi II	3	S
Hadis Kitiği II	3	S
Mukayeseli Şerh Metinleri II	3	S
Sünnetle İlgili Tartışmalar II	3	S
Günümüzde Fıkıh Toplum İlişkisi II	3	S
İslâm Hukukunda Külli Kaideler II	3	S
İslâm Kamu Hukuku II	3	S
Çağdaş Arap Edebiyatı II	2	S
Arap Dili	2	S
Anlam Bilimi II	2	S
Arap Dilinin Problemleri II	2	S
Arapça Klasik Tarihi Metinler II	2	S
Kur'anda Temel Fikirler II	3	S
Rivayet Tefsiri Metinleri II	3	S
Fıkhi ve Kelami Tefsirler II	3	S
Edebi Tenkid II	2	S

NOT: Z Zorunlu Ders

S Seçmeli Ders

14. U.Ü.İlâhiyat Fakültesi Rehberlik ve Danışma Merkezi (İREM) ve Faaliyetleri

Bilindiği gibi hangi seviyede olursa olsun eğitim ve öğretim yalnızca sınıflarda ve ders saatleri içerisinde gerçekleştirilemez. Çünkü sınıf içindeki faaliyetin adı, eğitimin bir kısmını oluşturan öğretimdir. Eğitim ise, daha ziyade sınıf/ders dışındaki faaliyetlerle gerçekleştirilir. Onun için, ilköğretimden üniversiteye kadar bütün eğitim ve öğretim konularında sınıf/ders dışı faaliyetlerin özel bir yer ve önem verilmelidir. Çünkü öğrencilerin bilgiye ihtiyaçları olduğu kadar hatta ondan da fazla eğitime ve problemsiz bir şekilde veya en az problemli olarak sosyal hayata hazırlanmaya ihtiyaçları vardır. Bunun için de eğitim ve öğretim kurumlarında sosyal, kültürel sportif vb. faaliyetlerin yanında rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin de gerçekleştirilmesi gereklidir.

İşte bu düşünceden hareketle ve yıllardan beri fakültede öğrencilerde müşahade edilen birtakım özel veya genel durumlar dikkate alınarak, kısaltılmış adı İREM olan “U.Ü.İlâhiyat Fakültesi Rehberlik ve Danışma Merkezi” kurulmuştur. Eylül 1999’da fiilen faaliyete başlayan İREM’in kuruluş amacı ve faaliyetleri şu şekilde özetlenebilir:

- Fakülteye yeni gelen öğrencilere fakülteyi tanıtmak ve öğretim elemanlarıyla tanışmalarını sağlamak.
- Tarihi ve kültürel amaçlarla geziler organize etmek
- Öğrencilerin psikolojik ve kişisel problemlerinde ilk başvuru mercii olarak yardım hizmeti sunmak.
- Akademik ve kültürel yönden kendilerinden istifade edilebilecek şahsiyetleri ve bilim adamlarını davet ederek öğrencilerin ufkunu genişletecek sohbet, konferans, panel ortamları oluşturmak.
- Öğrencileri ilgilendiren hususlarda bilgilendirici broşürler hazırlayarak istifadelerine sunmak.
- Her öğretim yılı başında, fakülteye yeni gelen öğrencilerin beklenti ve problemlerine yönelik “**problem tarama anketleri**” uygulamak.
- Çeşitli zamanlar yapılan araştırma ve anket sonuçlarını raporlar haline getirerek öğretim elemanlarının ve öğrencilerin bilgi ve istifadelerine sunmak...

İREM’in belirlenen amaçlarından biri olan psikolojik danışma ve rehberlik konusunda öğrencilere 1999-2000 öğretim yılının ilk yarısında Doç.Dr. Mehmet Emin Ay, Dr. İbrahim Gürses ve Arş.Gör. Nebile Aslan yardımcı olmaya çalışmışlardır. II. yarıyıl da ise bu görevi üstlenenler arasına Yard.Doç.Dr. Mehmet Akif Kılavuz ve Öğr.Gör. Akif Hayta katılmıştır.

15 – Öğrenci Dernekleri ile Klüpleri ve Faaliyetleri

a) Yüksek İslâm Enstitüsü Döneminde

Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde öğrencilerin kurdukları “Yüksek İslâm Enstitüsü Talebe Derneği” vardı. Öğrenciler, dernekleri vasıtasıyla birtakım sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunuyorlardı. Öğretim yılı başlarında Enstitüye yeni kayıt yaptıran öğrenciler için “Tanışma Toplantıları”, sene sonlarında “Mezuniyet Geceleri” düzenliyorlardı. Bazan Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretim Üyelerine, bazan çeşitli üniversite öğretim elemanlarına, tanınmış düşünür, fikir ve bilim adamlarına konferanslar verdiriyorlardı. . . vs.

Ancak, Yüksek İslâm Enstitüsünün İlahiyat Fakültesine dönüşmesi üzerine sözkonusu derneğin faaliyetleri de sona ermiş oldu.

b) İlahiyat Fakültesi Döneminde

İlahiyat Fakültesinin ilk 10 (on) yılında resmen kurulmuş ve faaliyet gösteren herhangi bir öğrenci derneği sözkonusu olmamıştır. Ancak, 28 Mayıs 1993 tarihinde “Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrencileri Derneği” (İLDER) kurulmuştur.

İLDER, kuruluş amacına uygun olarak sosyal, kültürel, mesleki ve ilmi birtakım faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu cümleden olarak, gerek Fakülte öğretim üyelerine, gerekse diğer İlahiyat Fakülteleri ile başka bazı üniversite veya fakülte öğretim elemanlarına yahut gazeteci ve yazarlara seminerler ve konferanslar verdirmiş, paneller düzenlemiştir. Özellikle panellere zaman zaman öğrenci temsilcileri de katılarak görüş ve düşüncelerini anlatma imkanları bulmuşlardır. Ayrıca İLDER, bazı yıllarda Fakülteye yeni kayıt yaptırmış öğrenciler için “tanışma toplantıları”, bütün öğrenciler için “eğlence geceleri” ve son sınıflar için ise “mezuniyet geceleri” düzenlemiştir.

İLDER’in en önemli ve kalıcı faaliyeti ise, “Revizyon” adlı ve en son 6. sayısını yayınladıkları dergidir. Derginin 7. sayısını ise 2000 yılı içerisinde yayınlamak üzere hazırlıklarını sürdürmektedirler.

İLDER’in dışında, Fakültedeki bir grup öğrencinin çıkardığı “Alize” dergisinin en son 5. sayısını yayınlamıştır.

Bir başka öğrenci grubunun ilgilendiği “Ahenk” adlı dergi, 27 sayı yayınlanmıştır.

Keza bir diğer öğrenci grubu ise, ilk sayısı Mayıs 2000’de yayınlanan “Çığrık” adlı dergiyi çıkarmaya başlamışlardır.

Her dört dergide de öğrenciler, kendi şiir ve yazılarını yayınladıkları gibi, Fakülte öğretim elemanlarından da yazılar almışlar veya onlarla röportajlar/mülakatlar yaparak yayınlamışlardır. Ayrıca ülkemizdeki çeşitli edebiyatçı, şair, düşünür, fikir ve ilim adamlarının yazılarına da yer vermektedirler.

İlahiyat Fakültesi öğrencilerine mahsus bu tür faaliyetlerin yanında, bir de “Uludağ Üniversitesi Geleneksel Türk Sanatları Klübü” adıyla 1999’da

kurulmuş klübün faaliyetleri sözkonusudur. Bu klüpte, yalnızca bir fakültenin değil üniversitenin bütün fakülte ve yüksek okullarının öğrencileri ortaklaşa faaliyet göstermektedirler. Klübün, İlahiyat fakültesindeki uzantısında özellikle seçmeli **Ebru ve Hüsn-i Hat** dersleri alan öğrenciler yoğun olarak faaliyet göstermeye başlamışlardır. Bu cümleden olarak daha klübün kuruluşunun ilk yılında İlahiyat Fakültesi öğrencileri Ebru ve Hüsn-i Hat sergisi açarak, tarihi ve kültürel değeri olan yerlere geziler düzenleyerek kültürel etkinliklerde bulunmaya başlamışlardır. Bundan sonra da bu tür faaliyetlerini arttırarak sürdürecektir.

16 – Spor Faaliyetleri

Spor faaliyetlerine de daha Yüksek İslâm Enstitüsünün ilk yıllarında başlayan öğrenciler, şimdiye kadar birçok başarıya imza atmışlardır. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) kurulmadan önce, Üniversiteler, Akademiler ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çok sayıdaki yüksek okullar arasında yapılan spor müsabakalarına 1977 yılından itibaren katılmaya başlayan Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü öğrencileri, daha ilk yıldan itibaren kendi varlıklarını hissettirmişlerdir. 1977’de kurulan Yüksek İslâm Enstitüsü Spor Birliğinin Başkanlığını 6 yıl boyunca fiilen şu satırların yazarı yapmıştır. Ata sporumuz olan güreş başta olmak üzere, futbol, voleybol, basketbol, masa tenisi. . . vb. spor dallarında önce il, sonra Batı Bölgesi, daha sonra da Türkiye Birinciliği müsabakalarına katılmışlar ve birçok başarı elde etmişlerdir.

Özellikle güreş müsabakalarında, ferdi olarak kilolarında çok sayıda Bursa, Batı Bölgesi ve Türkiye Birincilikleri kazanmışlardır. 1978 yılında Samsun’da ilk defa katıldıkları Üniversite, Akademi ve Yüksek Okullar arası Greko-Romen güreş müsabakalarında takım halinde Türkiye 2. si olmuşlardır. O dönemde mevcut ve öğrencileri arasında Türkiye güreş milli takımının önemli elemanları bulunan 3 ayrı (İstanbul, Ankara ve Manisa) Spor Akademilerinin, Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri de bulunan birçok Eğitim Enstitüsünün, onbinlerce öğrencisi olan üniversitelerin öğrencilerinin katıldıkları güreş müsabakalarında, toplam 450-500 civarında bir öğrenciye sahip mütevazı bir yüksek okul öğrencileri olarak her zaman, hem ferdi planda yaptıkları dereceleri ve hem de takım olarak elde ettikleri başarıları ile çoğunlukla ilk üç sıradan birini kazanarak dönmüşlerdir. Başarılarının hatırası olarak, bir kısmı sporcuların kendilerinde kalan, bir kısmı ise halen Fakülte Dekanlık katında özel bir dolapta teşhir edilen kupaları, madalyaları ve şiltleri getirmişlerdir.

Diğer spor dallarında ise, Türkiye çapında dereceye girememişlerse de Bursa ilinde ve Bölge müsabakalarında dereceler elde etmişlerdir.

Yüksek İslâm Enstitüsünün, İlahiyat Fakültesi adını alarak Uludağ Üniversitesinin bir Fakültesi haline gelmesinden sonra ise, spor işlerinin sorumluluğunu Üniversitenin Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Ondan sonraki yıllarda artık, İlahiyat Fakültesinin sporcu öğrencileri Üniversite içinde fakülte ve yüksek okullar arasında yapılan yarışmalarda kendi adlarına katılırken, Bursa dışında üniversiteler arası yarışmalarda ise, Uludağ Üniversitesi adına katılmaya başlamışlardır. Onlar bu şekilde katıldıkları spor müsabakalarında da önemli başarılar elde etmişlerdir. Buna örnek olarak ise, İlahiyat Fakültesi

öğrencilerinin 1998-1999 öğretim yılında Uludağ Üniversitesi Futbol Şampiyonu olmalarını gösterebiliriz.

17- Öğrenci ve Mezun Sayıları

İlâhiyat Fakültesine, Yüksek İslâm Enstitüsünün açılış yılı olan 1975-1976 öğretim yılından şu satırların yazıldığı tarihe göre son defa öğrenci kaydı yapılan 2000-2001 öğretim yılına kadar kayıt yaptıran öğrencilerle, ilk mezunlardan (1978-1979) son mezunlara (1999-2000) kadar öğrenci ve mezun sayıları TABLO 4. te gösterilmiştir.

**U. Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ VE MEZUN SAYILARI
(YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ DÖNEMİ DAHİL)**

TABLO 4.

YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ										
ÖĞRETİM YILI	ALINAN ÖĞRENCİ SAYISI				TOP.	MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI				TOPL. MEZUN ÖĞR. SAY.
	1. ÖĞR.		2. ÖĞR.			1. ÖĞR.		2. ÖĞR.		
	K	E	K	E		K	E	K	E	
1975-1976	-	75	-	-	75	-	-	-	-	-
1976-1977	-	150	-	-	150	-	-	-	-	-
1977-1978	1	152	-	-	153	-	-	-	-	-
1978-1979	-	118	-	-	118	-	59	-	-	59
1979-1980	3	104	-	-	107	-	143	-	-	143
1980-1981	5	128	-	-	133	1	156	-	-	157
1981-1982	3	162	-	-	165	-	128	-	-	128
TOPLAM	12	889	-	-	901	1	486	-	-	487
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ										
1982-1983	10	75	-	-	85	3	124	-	-	127
1983-1984	37	302	-	-	339	4	125	-	-	129
1984-1985	52	299	-	-	351	2	102	-	-	104
1985-1986	19	253	-	-	272	2	92	-	-	94
1986-1987	20	268	-	-	288	11	89	-	-	100
1987-1988	7	165	-	-	172	17	123	-	-	140
1988-1989	5	179	-	-	184	45	173	-	-	218
1989-1990	6	129	-	-	135	20	195	-	-	215
1990-1991	27	115	-	-	142	12	140	-	-	152
1991-1992	26	107	-	-	133	7	109	-	-	116
1992-1993	39	125	6	31	200	4	129	-	-	133

1993-1994	39	98	10	32	179	6	109	-	-	115
1994-1995	81	197	29	72	379	17	90	-	-	107
1995-1996	83	211	33	93	420	27	92	-	-	119
1996-1997	85	244	42	105	476	34	124	6	14	178
1997-1998	105	259	59	129	652	43	128	4	18	193
1998-1999	49	103	18	55	225	60	110	24	54	248
1999-2000	84	83	-	-	167	1	1	-	-	2
2000-2001	104	74	-	-	178	48	104	27	98	277
TOPLAM	878	3286	197	517	4878	363	2159	61	184	2767
GEN.TOP.	890	4175	197	517	5779	364	2645	61	184	3254

TABLO 4.'e göre; Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde (1975-1982 yılları arasında) 12'si kız, 889'u erkek toplam 901 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Mezun sayısı ise; 1'i kız, 486'sı erkek olmak üzere toplam 487'dir.

İlâhiyat Fakültesi döneminin 1. Öğretimine, 1982-2000 yılları arasında 878'i kız, 3286 erkek toplam 4164; 2. öğretime ise; 1992-1999 yılları arasında 197 kız, 517 erkek toplam 714 öğrenci kaydolmuştur. 1. ve 2. öğretime kayıt yaptıranların toplamı ise, 4878'dir.

1. öğretimden 363 kız, 2159 erkek toplam 2522 öğrenci mezun olurken, 2. öğretimden 61 kız, 184 erkek toplam 245 öğrenci mezun olmuştur. 1. ve 2. öğretimden mezunların toplamı ise, 2767'dir.

Yüksek İslâm Enstitüsü dönemi dahil genel toplama bakıldığında ise; 1975'ten 2000'e kadar: 2. öğretim dahil 1087 kız, 4692 erkek olmak üzere toplam 5779 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

Buna karşılık; 2. öğretim dahil 425'i kız, 2829'u erkek olmak üzere toplam 3254 öğrenci mezun olmuştur.

2000-2001 Öğretim Yılında Öğrenime Devam Eden Öğrenci Sayısı

Yukarıda anlatıldığı gibi, 1998-1999 öğretim yılından itibaren Bursa dahil İlâhiyat Fakültelerinin 9'unda, 1999-2000 öğretim yılında ise birinde daha olmak üzere toplam 10 İlâhiyat Fakültesinde, İlâhiyat lisans programlarının yanında bir de İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümü açılmıştır. Bu gelişme üzerine, yıllardan beri uygulamada olan Hazırlık Sınıfı istisnasız bütün İlâhiyat Fakültelerinden kaldırılmış ve bölümlere göre 4'er yıllık (8 yarıyıllık) yeni bir lisans programına geçilmiştir. Ancak, önceden kayıt yaptıran ve Hazırlık Sınıfı okuyarak 1998-1999 öğretim yılında 1. sınıfa geçmiş olanlar eski programa göre

eğitim ve öğrenimlerini devam ettirme haklarını korudular. Aynı öğretim yılında (1998-1999'da) kayıt yaptıran 1. sınıf öğrencileri ise, yeni programdan sorumlu oldular. Bu öğretim yılında ilk ve son defa yeni program için 2. öğretime de öğrenci alınmıştır. Bunun neticesi olarak, aynı yıl Fakültede biri eski programı, diğeri yeni programı uygulayan iki tip 1. sınıf ortaya çıkmış oldu. 1999-2000 öğretim yılında ise, eski programın Hazırlık ve 1. sınıfına yeni öğrenci alınmadığı için Fakültede bu programı takip eden 3. ve 4. sınıflar öğrenimlerini devam ettirmektedirler. (Bk. TABLO 5.)

**2000-2001 ÖĞRETİM YILI GÜZ YARIYILI ÖĞRENCİLERİ
(ESKİ PROGRAMA DAHİL OLANLAR)**

TABLO 5.

SINIFLAR	1. ÖĞRETİM			2. ÖĞRETİM			GENEL TOPLAM
	KIZ	ERKEK	TOPL.	KIZ	ERKEK	TOPL.	
HAZIRLIK	-	-	-	-	-	-	-
1. SINIF	-	-	-	-	-	-	-
2. SINIF	-	-	-	-	-	-	-
3. SINIF	50	124	174	60	114	174	348
4. SINIF	56	137	193	38	95	133	326
TOPLAM	106	261	367	98	209	307	674

Yeni programa göre öğrenim görenlerin ise, henüz 1. 2. ve 3. sınıfları mevcut, 4. sınıfları yoktur. (Bk. TABLO 6.)

**2000-2001 ÖĞRETİM YILI GÜZ YARIYILI ÖĞRENCİLERİ
(YENİ PROGRAMA DAHİL OLANLAR)**

TABLO 6.

SINIFLAR	İLÂHİYAT LİSANS PROGRAMI 1. ÖĞRETİM			İLÂHİYAT LİSANS PROGRAMI 2. ÖĞRETİM			İLKÖĞRETİM DİN KÜLT. VE AHLÂK BİL. ÖĞR. BÖL.			GEN. TOP.
	K	E	TOPLAM	K	E	TOPLAM	K	E	TOPLAM	
1. SINIF	52	30	82	-	-	-	52	44	96	178
2. SINIF	67	39	106	-	-	-	39	58	97	203
3. SINIF	34	50	84	18	43	61	12	42	54	199
4. SINIF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	153	119	272	18	43	61	103	144	247	580

Bu demektir ki; 2001-2002 öğretim yılı sonunda eski programa göre öğrenimini sürdüren öğrenci kalmayacaktır. Yeni programa göre öğrenim görmeye başlayanlar ise, ilk mezunlar olarak hayata atılacaklardır.

18. Yabancı Uyruklu Öğrenciler

U.Ü. İlahiyat Fakültesine ilk defa 1980'li yıllarda Batı Trakya'dan (Yunanistan'dan) birkaç öğrenci gelerek öğrenim görmüştü. Ancak yabancı uyruklu öğrencilerin sayısı 1990'lı yıllarda birden artmıştır. Şöyle ki;

Türkiye'deki birçok üniversitenin çeşitli bölümlerine 1990'lı yılların başından başlayarak, Batı Trakya ile Kafkaslar ve Orta Asya'daki Türk ve akraba topluluklarından öğrenciler gelerek öğrenim görmeye başlamışlardır. Bu öğrencilerden bir kısmı, Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili devletler arasında yapılan "kültür anlaşmaları ve karşılıklı öğrenci mübadelesi" çerçevesinde gelmektedirler. Bir kısmını Türkiye'deki bazı "Gönüllü Kuruluşlar" (Vakıflar) getirterek okutmaktadır.

Bu yollarla gelen öğrencilerden bir kısmı da Türkiye'deki muhtelif İlahiyat Fakültelerinde ve tabii olarak U. Ü. İlahiyat Fakültesinde öğrenim görmeye başlamışlardır. Onlardan bir kısmı mezun olarak ülkelerine dönerken, bazıları yüksek lisans ve doktora yapmaya başlamışlardır. Bir kısmı ise, halen lisans öğrenimlerini sürdürmektedirler.

1991-1992 öğretim yılından itibaren U. Ü. İlahiyat Fakültesine öğrenim görmeye gelen öğrencilerin ülkeleri ile sayıları şöyledir: (Bk. TABLO 7.)

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLER

TABLO 7.

GELDİĞİ ÜLKE (UYRUĞU)	ÖĞRETİM YILLARI										
	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994--1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	TOPLAM
Afganistan	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Arnavutluk	-	-	-	1	1	1	1	1	-	1	6
Azerbeycan	-	2	3	1	1	1	1	1	1	-	11
Bulgaristan	-	-	-	-	1	1	2	1	1	8	14
Çeçenistan	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
Dağıstan	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
İran	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Kazakistan	-	1	2	-	1	1	-	-	-	-	5
Kırgızistan	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
Makedonya	-	2	2	-	-	8	5	-	-	1	18
Özbekistan	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Türkmenistan	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	6
Ukrayna (Kırım)	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
Yugoslavya	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3
Yunanistan	1	1	3	1	-	1	-	1	-	2	10
TOPLAM	1	7	18	13	5	14	10	5	3	11	88

19 – Fakülte İdari Personeli

U.Ü. İlahiyat Fakültesi'nin kuruluşunun 25. yılı dolayısıyla hazırlanan bu tarihte, yıllardan beri hizmet veren idari personelin de yer almasının uygun olacağını düşündük. Onları da; halen çalışan, başka kurumlara ayrılan ve emekli olanlar olmak üzere üç grup halinde sıralayacağız.

Fakültenin idari personeli arasında en kıdemli olanı halen şef Yusuf Demiröz'dür. Yusuf Demiröz, Yüksek İslâm Enstitüsü döneminden beri (1977) görevini sürdürmektedir.

Yüksek İslâm Enstitüsü'nün İlahiyat Fakültesi haline dönüşmesinden hemen sonra, eski İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi personeli iken fakülte sekreter olarak gelip göreve başlayan ve sonradan kadrosu onaylanan Mehmet Aksoylu da halen bu görevini sürdürmektedir.

İlahiyat Meslek Yüksek Okulu ilk sekreteri Hüseyin Durmuş idi. Ancak Hüseyin Durmuş'un görev yerinin değişmesi üzerine 28.09.1999 tarihinden itibaren bu görevi Kasım Aydın yürütmektedir.

Bu kısa ön bilgidен sonra, idari personeli şu şekilde sıralayabiliriz:

a. Halen Çalışan İdari Personel

Mehmet Aksoylu, Fakülte Sekreteri; Kasım Aydın, İMYO Sekreteri; Yusuf Demiröz (Şef), Nursen Eken (Şef), Güldemir Orak (Şef), Gülcan Dindar (Şef), Nurhan Açar (Şef), Bekir Becermen (Şef), Mehmet Eken, Ayniyat Saymanı; İlmiye Çalışgünü, Dekan Sekreteri;

Diğer personel ise, İbrahim Ürüt, Vasfi Yayla, Cengiz Çakmak, Osman Dikmen, Hüseyin Karabey, Hüseyin Seymen, Cemalettin Çekiç, Ali Tosun, Salih Çetin, Hasan Bulut, İbrahim Ekmekçiler, Sema Budak, Adem Yılmaz, Kadriye Cengiz, M.Fethi Er, İzzet Albey, Azmi Ayan, Eyüp Başıl, Bedriye Mutlu, Harun Yılmaz, Ethem Esen.

b. Başka Fakültelere veya Kurumlara Geçen Yahut Görevden Ayrılanlar

Mustafa Ürüt, Ahmet Şahin, Adnan Kırtepe, Ahmet Özkarabüber, Ekrem Konuş, Melek Tekerli, Hüseyin Durmuş, Ahmet Koç, Mürsel Ayan, Kemal Kaynak, Halim Özcan, Metin Orak, Nazmi Koca, Salim Altıntaş, Ayşe Yaprak, Gülcan Tuncel, Sebahattin Savaş, Zeki Boz, Hüseyin Arıcı, Arife Soykan, Çiğdem Şahin, Türkan Özcan, Mukadder Seçkin, Emine Şen, Halil Yavuz, Adem Bulantekin, , Alişir Demirci.

c. Emekli Olanlar

Hasan Özcan, H.Hüseyin Gurulkan, Bünyamin Koçoğlu, Azize Göl, Şahinde Orak, Nesrin Hepgüler, M.Ali Sessiz, Ali Hoşgöl, Nedim Boylu, Mehlika Güney, Halil İbrahim Çalış, Mehmet Kaya, İlyas Özcan (vefat).

20 – Fakülte Hizmet Binaları

a)Öğretim Binası

Baş tarafta, Yüksek İslâm Enstitüsünün ilk defa ve geçici olarak (1975'te) Mudanya yolu üzerindeki Geçit Köyü Sıfış İlköğretim Okulunun bir kısmında öğretime başladığını belirtmiştik. Bir dönem (yarıyıl) sonra ise, Bursa şehir

merkezindeki İpekçilik Araştırma Enstitüsü binasına taşındığını, tarihi İpekçilik binasının yetersizliğinden dolayı 12 derslikli ek bina yapıldığını da anlatmıştık.

Bu gelişmeler devam ederken, dönemin Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü Halis Ayhan'ın ve bu okullara gönül vermiş Bursa'lı bazı zevatın gayretleri ile Milli Eğitim Bakanlığı –o zaman köy, şimdi ise, Nilüfer İlçesinin bir mahallesi olan-Fethiye'de 50 dönüm arazi tahsisi yaptı. Ayrıca Bakanlık bu arsaya kendi tip projelerinden birine uygun olarak bir de okul binası yaptırdı. Yüksek İslâm Enstitüsü İlahiyat Fakültesi olduktan sonra bir yıl daha İpekçilik'te eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürdü. 15 Kasım 1983'ten itibaren Fethiye'deki bu yeni binasına taşındı. Taşınan bu bina, halen Fakültenin ana öğretim binasını oluşturmaktadır. Çünkü sınıfların çoğunluğu bu binadadır.

Dekanlık, 1983'ten, Sosyal Tesisler adıyla yapılan binadaki yerine taşınıncaya kadar bu binada idi.

Bu ilk bina, kuruluşundan beri İlahiyat Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğünü de bünyesinde barındırmıştır. Ayrıca, binanın üst katının tamamı ile birinci katının bazı bölümlerinde ve arka tarafa doğru uzantı şeklindeki kısmın –ki önceden Dekanlık, şimdi ise İlahiyat Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü bulunan- üst katının tamamında öğretim elemanlarının bir kısmının çalışma odaları mevcuttur. Zemin katı ise, yemekhane, öğrenci kafeteryası ve kantin hizmetleri vermektedir.

b)Uludağ Üniversitesi Kültür Merkezi

Uludağ Üniversitesi Rektörlüğünce, İlahiyat Fakültesi bahçesi içerisine “Uludağ Üniversitesi Kültür Merkezi” adıyla çok amaçlı kullanılabilecek şekilde geniş bir salon yaptırılmıştır. Binanın yapımına 1985'te başlanmış 1990'da tamamlanmıştır. 1140 (binyüz kırk) koltuk sayısı ile halen, yalnız Üniversitenin değil Bursa'nın en büyük kapalı salonuna sahip olan Kültür Merkezi'nin sorumluluğu ve işletme hakkı Rektörlük tarafından Uludağ Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı'na verilmiştir. Üniversitenin açılış ve kapanış törenleri ile fakültelerin ve yüksek okulların mezuniyet geceleri veya törenleri genellikle burada yapılmaktadır. İlahiyat Fakültesi de gerekli olduğu her zaman, -konferans, panel, sempozyum gibi- her tür bilimsel ve kültürel faaliyetlerini, öğrencilerce düzenlenen eğlence gecelerini ve fakülte mezuniyet gecelerini burada gerçekleştirmektedir.

Ayrıca Kültür Merkezi, gece-gündüz birtakım kültürel etkinliklerde bulunmak isteyen resmi veya özel kurum ve kuruluşlara kiraya verilmektedir. Kezâ; bazı Esnaf Odalarının, Spor Klüplerinin.... vb. kongreleri dahi burada yapılmaktadır.

Bazan muhtelif sanat etkinliklerinin icrası için de kiraya verilebilmekte olan Kültür Merkezinden, Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı dolayısıyla Uludağ Üniversitesi önemli maddi gelir sağlamaktadır.

c)Sosyal Tesisler Binası

Rektörlükçe, Fakültenin öğretim binası ile Kültür Merkezinin arka tarafına “Sosyal Tesisler” adıyla bir bina daha yaptırılmıştır. Üç katlı olarak inşa edilen bu bina, 1994 yılı başında tamamlanmıştır.

Binanın kullanıma açılmasından sonra Dekanlık buraya taşınmıştır. Ayrıca bazı tadilatlarla öğretim elemanlarının bir kısmına çalışma odaları yapılmıştır. Fakülte Sekreterliği ile Öğrenci İşleri de bu binadaki yerlerini almışlardır.

Binanın kullanıma açıldığı yıl -önceleri öğretim binasının üst katında bulunan- kütüphane de bu yeni binanın üst katına taşınmıştır.

Daha sonra yeniden yapılan tadilatlarla, binanın birinci ve ikinci katlarında dersaneler/sınıflar da oluşturulmuştur. Bu şekilde, başlangıçta Sosyal Tesisler adıyla yapılan bu bina artık, Fakülte Dekanlığını, öğretim elemanlarının bir kısmının çalışma odalarını, kütüphaneyi ve dersaneleri içerisinde barındıran bir bina haline dönüşmüştür.

d) Cami

"İlâhiyat Fakültesi Tatbikat Camii" adıyla 29 Mayıs 1992'de temeli atılan Fakülte Camiinin, önce "çok amaçlı salon" olarak planlanan alt kısmı tamamlanarak 11 Şubat 1994 Cuma günü ibadete açılmıştır. Böylelikle bir taraftan bu kısım, büyük bir ihtiyaç olan ve sıkıntısı çekilen cami görevini ifa ederken, diğer taraftan üst kattaki asıl camiin inşaatı devam ettirilmiştir. Camiin inşaatının tamamlanarak ibadete açılma tarihi ise, 29 Mayıs 1998'dir. Camiin yapılış tarihini bu cümlelerle özetledikten sonra kısaca özelliklerinden de bahsetmek istiyoruz:

Cami, girişindeki son cemaat mahallinin üstünde yer alan, iki taraftan merdivenlerle çıkılan ve hanımlara tahsis edilmiş olan üst "mahfel" dahii 800 (sekizyüz) kişi kapasitelidir.

Cami, klasik mimari üslûbunda ve betonarme olarak inşa edilmiştir. Yaklaşık 31,5 x 27,5 m. çapındadır. Üç tarafı revaklarla çevrilidir. Bu bölüm, kemerlere oturan 11 küçük kubbe ile örtülüdür. Camiin haremîni arkada yan yana üç kubbe ile bir merkezi kubbe örtmektedir. Kubbe çapı yaklaşık 20 m. Yüksekliği ise, 24 m. dir. Kubbe ısı, ses ve özellikle rutubetin izolasyonu düşüncesiyle çift kubbe olarak yapılmıştır. İki kubbe arasında tepe noktasında 80 cm. lik bir açıklık vardır.

Camiin, 52 m. yüksekliğinde ve birer şerefeli iki minaresi vardır. Ustası Necmettin İmir'dir.

Revakların altında, sağda İlâhiyat Fakültesi Vakfına ait oda ile misafir odaları, solda ise imam ve müezzin lojmanları yer almaktadır. Abdest alma mahalleri ile gasilhane de revakların altındadır.

Camiin kapıları, mihrabı, minberi ve va'z kürsüsü ahşap kündekârî tekniği ile yapılmıştır. Ustası Hasan Ercan'dır.

Cümle kapısı, va'z kürsüsü, minber ve mihrab yazıları Hattat Hüseyin Çelebi'ye, kubbe ve duvar yazıları ise Hattat Hüseyin Kutlu'ya aittir. Tezyinat Semih İrteş tarafından yapılmıştır. Üç değişik tipteki müzeyyen pencereler (vitraylar) Abdulkadir Aydın Ustanın eseridir.

Endirekt aydınlatmaya ağırlık verilen cami alttan (tabandan) ısıtılmaktadır.

Camiin inşaatı, U. Ü. İlâhiyat Fakültesi Vakfı tarafından hayırsever vatandaşlarımızın katkıları ile yapılmıştır.

21 – U.Ü.İlâhiyat Fakültesi Vakfı ve Hizmetleri

Fakültenin 25 yıllık mazisini anlatırken kısaca vakıf ve hizmetlerinden de bahsetmek istiyoruz.

Vakıf, ilk defa 30.01.1980’de dönemin Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü ve bu müesseseye gönül vermiş birkaç insan tarafından **“Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü Vakfı”** adıyla kurulmuştur. Kurucular Kurulu ve dolayısıyla ilk Mütevelli Heyeti şu isimlerden oluşmuştur:

Halis Ayhan, (Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü ve Vakıf Mütevelli Heyeti Başkanı) Halil Aydoğan (Emekli Müftü), Hasan Demirciler (İş Adamı), Ahmet Kuranoğlu (İş Adamı), Hamdi Sünnetçioğlu (İş Adamı), Yakup Özendim (Din Görevlisi), Selahattin Celap (İş Adamı), Faik Demirci (İş Adamı), Hüseyin Algül (Öğretim Üyesi).

Kuruluş Amacı: öğrenci ve öğretim elemanlarına kitap yardımı yapmak, yurt temin etmek, yurt içi ve yurt dışında yapılacak ilmi araştırmalara maddi destek sağlamak, öğrencilere burs vermek...vs.

Yüksek İslâm Enstitüsünün İlâhiyat Fakültesine dönüştürülmesinden sonra **“Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Vakfı”** adını alan vakıf amaçlarına uygun olarak hizmet vermeye devam etmektedir. Gerek kurucuların ve gerekse hayırsever birçok insanın maddi ve manevi katkı ve destekleri ile vakıf her yıl yüzlerce öğrenciye **“ihtiyaç bursu”** verdiği gibi, çalışkan ve başarılı öğrencilere de ayrıca **“teşvik bursları”** vermiştir, vermeye de devam etmektedir. Hem Yüksek İslâm Enstitüsü hem de Fakülte döneminde bu müessesenin birtakım maddi ihtiyaçlarını vakıf karşılamıştır. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi Fakülte Camii hayırsever vatandaşların destek ve katkılarıyla vakıf aracılığı ile yapılmıştır.

C. İLÂHİYAT MESLEK YÜKSEK OKULU (İMYO)

Burada yalnızca U. Ü. İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu (İMYO)'ndan bahsederek, anlatılması ve anlaşılması zor olacaktır. Onun için, önce hem Türkiye'deki bütün İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarının açılış şekli ve yerlerinden bahsedeceğiz ve hem de onlarla birlikte U. Ü. İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Meslek Yüksek Okulunun açılışını ve mevcut durumunu açıklığa kavuşturacağız.

1 – İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarının Açılışı

İlâhiyat Fakültelerinin yanında bir de İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu adıyla ikinci bir dini yüksek öğretim kurumunun açılmasını gerekçeleri ile birlikte 1987 yılında Samsun'da yapılan bir sempozyumda –bilebildiğimiz kadarıyla- ilk defa Biz gündeme getirmiştik.¹⁰ Daha sonra da, 1988'de Ankara'da yapılan “Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri” konulu tartışmalı ilmi toplantının açılışında yaptığı konuşmada dönemin Diyanet İşleri Başkanı Mustafa Sait Yazıcıoğlu aynı konuyu gündeme getirmiş ve gerekçeleri ile birlikte böyle bir yüksek okulun açılmasının lüzumundan bahsetmişti.¹¹

Sonradan Diyanet İşleri Başkanlığı ile Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) mensupları arasında gerekli ön görüşme ve yazışmalar yapılmıştır. Neticede YÖK Yürütme Kurulu 29. 12. 1988 tarihli toplantısında, Ankara, Marmara (İstanbul), Dokuz Eylül (İzmir) ve Uludağ (Bursa) Üniversitesi İlâhiyat Fakülteleri Dekanlıklarına bağlı 2 (iki) yıl öğretim süreli 4 (dört) İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu açılmasını kararlaştırmıştır. Alınan karar, 23. 01. 1989 tarih ve 01395 sayılı yazı ile Diyanet İşleri Başkanlığına ve ilgili Üniversite Rektörlüklerine bildirilmiştir.

Kuruluş amacı; din görevlilerinin mesleki yönden gelişmelerine yardımcı olmak ve dini hizmetlerin seviyesini yükseltmektir. Belirlenen bu amaç sebebiyle öğrenci olarak bu yüksek okullara girecekler için; İmam-Hatip Lisesi mezunu ve Diyanet İşleri Başkanlığında en az 2 (iki) yıl görev yapmış olma şartı konulmuştur.

İlk olarak, 1989-1990 öğretim yılında Marmara (İstanbul) ve Dokuz Eylül (İzmir) Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dekanlıkları İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarını öğretime açtılar. Açıldıkları bu ilk yılda her iki yüksek okula 50 (elli)şer öğrenci kontenjanı verildi. Açılışı için ilk defa onay verilen U. Ü. İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu ise, 1992-1993 öğretim yılında 40 öğrenci ile Fakülte binasının çatısı altında öğretime başladı.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Yürütme Kurulu'nun 03.06.1991 tarih ve 91.25.713 sayılı kararıyla Atatürk Üniversitesi (Erzurum) İlâhiyat Fakültesine bağlı olarak Erzincan'da yeni bir İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu açılması kararlaştırıldı. Ancak bu yüksek okulun, Yüksek Öğretim Kurulunun 123.09.1991 tarih ve 91. 33. 1014 sayılı kararıyla öğretime başlaması kesinleşti. İlk defa 1991-1992 öğretim yılında 29 öğrenci kayıt yaparak eğitim ve öğretim faaliyetlerine başladı.

¹⁰ Bk. Öcal, Mustafa; “İlâhiyat Fakültelerinde Programlar ve Bölümleşme”, Yüksek Öğretimde Din Bilimleri Öğretimi Sempozyumu, (21-23 Ekim 1987), Samsun 1988, s. 171-194.

¹¹ Bk. Yazıcıoğlu, Mustafa Sait; Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, (8-10 nisan 1988), Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. Ankara 1991, s. 8-12.

1994-1995 öğretim yılında YÖK'ten çıkan bir onayla, Karadeniz Teknik Üniversitesine bağlı olarak Trabzon'da ve Yüzüncü Yıl (Van) Üniversitesi İlahiyat Fakültesine bağlı olarak Van'da İlahiyat Meslek Yüksek Okulları açıldı. Böylelikle bu yüksek okulların sayısı 6'ya yükselmiş oldu.

Ancak, ilk defa açılacaklar arasında adı geçen ve onay çıkan Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlahiyat Meslek Yüksek Okulu maalesef hiç açılmamıştır. Üstelik bu yüksek okulları açtıran dönemin Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mustafa Sait Yazıcıoğlu, bu görevden ayrıldıktan sonra yıllarca Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığı yapmıştır ve şu satırların yazıldığı dönemde de halen bu görevini sürdürmekte idi.

İMYO'ların tarihçesi ile ilgili olarak verdiğimiz bu özet bilgiden sonra, bir hususu açıklamak istiyoruz:

1995-1996 öğretim yılında üniversite (fakülte, bölüm, yüksek okul) tercihleri için hazırlanan "1995 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı İkinci Basamak Kılavuzu" adlı kitapçığın 46. sayfasındaki 16. maddede İMYO öğrencileri için konulan: "Bu programa yalnız İmam-Hatip Liseleri çıkışlı olup halen mesleğinde çalışıyor olanlar alınacaktır" açıklaması öğrenciler tarafından yanlış anlaşılmıştır. Çünkü önceden İMYO'lara giriş için konulan ön şartlardan: "en az iki yıl Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapmış olmak" şartı vardı. Kılavuz kitapçığındaki bu ifadede ise; "en az iki yıl çalışmış olmak" yerine, -zaman sınırlaması kaldırılarak- yalnızca "çalışıyor olmak" yeterli görülmüştür. Yani İmam-Hatip Lisesi mezunu bir genç göreve henüz başlamış olsa bile, onun İMYO'ları tercih etmesine imkan sağlanıyordu. Ancak, bahsedildiği gibi, bu ifadenin yanlış anlaşılması veya yorumlanması neticesinde, görevli-görevsiz bütün İmam-Hatip Lisesi çıkışlılar İMYO'ları tercih etmişlerdir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından da, görevli olup olmamalarına bakılmaksızın, yani onları baştan ayırma tabi tutmaksızın, büyük çoğunluğu yeni mezun olan ve yeterince puan alan herkesin "kazananlar" listesine alınarak İMYO'lara gönderilmesi üzerine sıkıntılı bir durum ortaya çıkmıştır. Bu durumun son anda farkına varan veya haberdar edilen Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ise, derhal İMYO Müdürlüklerine bir faks çekerek, yeni mezun ve görevsiz olanların kayıtlarının yapılmamasını istemiştir. Bunun üzerine İMYO'lar, yalnızca durumu şartlara uyanların, yani Diyanet İşleri Başkanlığında görevli olanların kayıtlarını yapmak durumunda kalmıştır. Adları kazananlar listesinde olduğu halde, durumları şartlara uymayan büyük çoğunluk ise, kayıt yaptıramadan geri dönmek zorunda kalmıştır. Bir örnek vermemiz gerekirse, kısaca tarihçesinden bahsettiğimiz U. Ü. İlahiyat Fakültesi İlahiyat Meslek Yüksek Okulunu kazanan 100 kişiden yalnızca 7 (yedi) si kayıt yaptırabilmiş, 93'ü ise geri dönmüştür.

Ancak, belki de bu tecrübeden sonra, Diyanet İşleri Başkanlığında çalışıyor olma şartı kaldırılmadığı takdirde İMYO'ların öğrencisiz kalma ihtimali ortaya çıktığı için, 1996-1997 öğretim yılından itibaren bu şart da kaldırılmıştır. Ondan sonraki yıllarda ise, Diyanet İşleri Başkanlığında çalışsın-çalışmasın İmam-Hatip Lisesi mezunu olup da kazanabilen herkesin İMYO'lara girebilmelerine imkan sağlanmıştır.

2 – Ders Programları

İlâhiyat Meslek Yüksek Okulları için hazırlanıp Yüksek Öğretim Kurulunca onaylanarak gönderilen ilk ders programı daha ziyade dini hizmetler düşünülerek hazırlanmıştı. Ancak İlâhiyat Fakültesi ders programından bahsedilirken açıklanan ve 5/İ dersleri olarak bilinen dersler de unutulmamıştı. Ayrıca, kuruluş amacı öğretmen yetiştirmek olmamakla birlikte, 6 çeşit ve toplam 18 kredi/saatlık Pedagojik Formasyon dersleri de ilave edilmişti. Bu dersler herhalde, mezunların aynı zamanda Kur'an Kurslarında öğreticilik de yapabilecekleri düşünülerek konulmuştu.

Kanaatimizce İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarının programları arasına Pedagojik Formasyon derslerinin ilavesi isabetli olmuştu. Fakat mezunlara resmen öğretmenlik hakkı verilmesi söz konusu olmadığı için olsa gerek, bu derslerin kredisi öğretmen adayları için zorunlu tutulan en az 21 krediyi doldurmamakta idi. Bu durum dikkatimizi çekmişti. Her ne kadar İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarının mezunları resmen öğretmen olamayacaklarsa da onlara, belki bir taraftan din görevliliğini yürütürken, diğer taraftan da –dışarıdan- köyün, kasabanın veya mahallenin İlköğretim Okulunun Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerine girebilme imkanının tanınabileceği ihtimali aklımıza geldi. Ayrıca, –yukarıda bahsettiğimiz- Samsun sempozyumunda sunduğumuz bildirimizdeki konu ile ilgili teklifimizin gerekçeleri arasında da olduğu için İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarının programları arasına konulmuş olan Pedagojik Formasyon derslerinin kredi / saatının öğretmen yetiştiren eğitim yüksek okulları ve eğitim fakülteleri ile dolayısıyla İlâhiyat Fakültesi ile aynileştirilmesi gerektiğini düşündük. Bu düşüncemizi bir teklif halinde ilettiğimizde dönemin Fakülte ve yüksek okul yönetimince de makul karşılandı. Teklifimiz değerlendirildi ve –yalnızca U.Ü.İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Meslek Yüksek Okuluna mahsus olmak üzere- ders programları arasında yer alan Pedagojik Formasyon dersleri Fakülte programındakilerle isim ve kredi/saat bakımından aynileştirilmiş, yani 21 kredi/saata çıkarılmıştır. Teorik olarak yüksek okul programları arasında bu dersleri alan öğrencilere, tıpkı fakülte öğrencileri gibi ve onlarla beraber okullarda “Öğretmenlik Uygulaması” da yaptırılmıştır. Mezun olduklarında da, diplomalarının arkalarına; “öğretmenlik için gerekli pedagojik formasyon derslerini alarak mezun oldukları”na dair şerh düşülmüştür. Yani, bir nevi “Öğretmenlik Sertifikası” düzenlenmiştir. Bu şerhten (sertifikadan) istifade ile mezunlardan bazıları İlköğretim okullarında dışarıdan derslere de girmeye başlamışlardır. Ancak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1990'lı yıllarda öğretmen olabilmek için en az 4 yıllık bir yüksek tahsil mecburiyetinin getirilmesi ve bu sertifikanın da İMYO mezunlarına kesin ve devamlı öğretmenlik hakkı ve imkanı sağlamaması üzerine öğrencilerin istekleri de dikkate alınarak 1998-1999 öğretim yılından itibaren bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Yani, Pedagojik Formasyon Dersleri program dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla 1998-1999 öğretim yılı sonunda İMYO'dan mezun olanlara öğretmenlik sertifikası düzenlenmediği gibi, en son 1999-2000 öğretim yılında mezun olacaklar için de düzenlenmeyecektir.

Ders programları ile ilgili olarak vermeye çalıştığımız bu bilgilerden sonra şimdi de İMYO'da okutulan derslerin yarıyıllara göre dağılımlarına bir göz atalım: (Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 9.)

**YÜKSEK ÖĞRETİM KURULUNDAN GELEN
İLÂHİYAT MESLEK YÜKSEK OKULLARINA AİT İLK DERS DERS
DAĞILIMI (1989-1990)**

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 9.

D E R S L E R	1. SINIF		2. SINIF		TOPLAM
	I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	
I. ESAS DERSLER					
Kur'an- Kerim	6	6	6	6	24
Arapça Metinler	2	2	-	-	4
Tefsir	-	-	2	2	4
Hadis	2	2	-	-	4
İslâm Dini Esasları	3	3	4	4	14
Türk İslâm Düşüncesi Tarihi	-	-	3	3	6
İslâm Ülkeleri Tarih ve Coğrafyası	2	2	-	-	4
Din Eğitimi	2	2	-	-	4
Din Hizmetleri Sosyolojisi ve Psikolojisi	-	-	2	2	4
Hitabet	-	-	2	2	4
Dinler Tarihi (Yaşayan Dinler)	-	-	2	2	4
Dini Mûsikî	1	1	1	1	4
TOPLAM	18	18	22	22	80
II. PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ					
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	3
Eğitim Psikolojisi	3	-	-	-	3
Ölçme ve Değerlendirme	-	-	3	-	3
Genel Öğretim Metodları	3	-	-	-	3
Özel Öğretim Metodları	-	3	-	-	3
Rehberlik	-	-	-	3	3
TOPLAM	6	6	3	3	18
III. ORTAK ZORUNLU DERSLER					
Türk Dili	-	-	2	2	4
Yabancı Dil	4	4	4	4	16
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2	1	1	6
Beden Eğitimi /Güzel Sanatlar	2	2	-	-	4
TOPLAM	8	8	7	7	30
HAFTALIK DERS TOPLAM SAAT	32	32	32	32	128

Yüksek Öğretim Kurulundan gelen ve ilk açılan İlâhiyat Meslek Yüksek Okullarında uygulanmaya başlanan ders programı yukarıda verildiği gibi idi. Ancak, U. Ü. İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu öğretime açıldıktan sonra, YÖK'ten gelen program üzerinde Fakülte Kurulu kararıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca yukarıda ifade ettiğimiz gibi, Pedagojik Formasyon dersleri de Fakülte'deki derslerle aynileştirilmiştir. Bu şekilde yeni ve yalnızca U. Ü. İ. F.

İlâhiyat Meslek Yüksek Okulunda uygulanan aşağıdaki program ortaya çıkmıştır.
(Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 10.)

U. Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ İLÂHİYAT MESLEK YÜKSEK OKULU
DERS DAĞILIMI (1993-1994)
DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 10.

D E R S L E R	1. SINIF		2. SINIF		TOPL.
	I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	
ESAS DERSLER					
Kur'an-ı Kerim	6	6	6	6	24
Arapça Metinler	2	2	-	-	4
Hadis	2	2	-	-	4
İslâm Dini Esasları	3	3	2	4	12
Siyer ve İslâm Tarihi	2	2	2	2	8
İslâm Ülkeleri Tarih ve Coğrafyası	2	2	-	-	4
Din Eğitimi	2	2	-	-	4
Tefsir	-	-	2	2	4
Türk İslâm Düşüncesi Tarihi	-	-	3	3	6
Din Hizmetleri Sosyolojisi ve Psikolojisi	-	-	2	2	4
Hitabet	-	-	2	2	4
Dinler Tarihi (Yaşayan Dinler)	-	-	2	2	4
TOPLAM	19	19	21	23	82
ORTAK ZORUNLU DERSLER					
Türk Dili	2	2	-	-	4
Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca)	2	2	-	-	4
Atatürk İlke ve İnkılapları	2	2	-	-	4
BederEğitimi/Güzel Sanatlar(Türk Din Mûsikîsi)	2	2	-	-	4
TOPLAM	8	8	-	-	16
PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ					
Eğitim Bilimlerine Giriş	3	-	-	-	3

Öğretim İlke ve Yöntemleri	-	3	-	-	3
Eğitim Sosyolojisi	-	-	2	-	2
Ölçme ve Değerlendirme	-	-	3	-	3
Özel Öğretim Yöntemleri	-	-	3	-	3
Eğitim Psikolojisi	-	-	-	3	3
Türk Eğitim Tarihi	-	-	-	2	2
Rehberlik	-	-	-	2	2
TOPLAM	3	3	8	7	21
GENEL TOPLAM	30	30	29	30	119

1998-1999'da ise İlâhiyat Meslek Yüksek Okulunun programları Müdürlük ve Fakülte Kurulu kararıyla bir daha gözden geçirilmiş ve bazı değişiklikler yapılmıştır. Aşağıda verilen program incelendiğinde de açıkça görülecektir ki, bazı derslerin sayısı artırılmıştır. Önceden olmadığı halde Tasavvuf dersi konulmuştur. Mesleki Tatbikat ilave edilmiştir. Buna karşılık, mezunlarına öğretmenlik hakkı vermediği için Pedagojik Formasyon dersleri program dışı bırakılmıştır. Bu düzenleme sonucu ortaya çıkan ders dağıtım çizelgesi şu şekilde belirlenmiştir: (Bk. DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 11.)

U. Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
İLÂHİYAT MESLEK YÜKSEK OKULU DERS DAĞILIMI (1998-1999)

DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ 11.

D E R S L E R	1. SINIF		2. SINIF		TOPL.
	I. YY	II. YY	III. YY	IV. YY	
Kur'an-ı Kerim	6	6	6	6	24
Tefsir	-	-	2	2	4
Hadis	2	2	-	-	4
İslâm Dini Esasları	4	4	4	4	16
Siyer ve İslâm Tarihi	2	2	2	2	8
Tasavvuf Tarihi	-	-	-	2	2
Yaşayan Dinler	-	-	2	-	2
İslâm Ülkeleri Tarih ve Coğrafyası	2	-	-	-	2
Türk İslâm Düşüncesi Tarihi	-	-	2	2	4
Din Hizmetleri Sosyolojisi ve Psikolojisi	-	-	2	2	4

Arapça Metinler	2	2	-	-	4
Din Eğitimi	-	2	-	-	2
Osmanlıca	2	2	-	-	4
TOPLAM	20	20	20	20	80
ORTAK ZORUNLU DERSLER					
Türk Dili	2	2	-	-	4
Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca)	2	2	-	-	4
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2	-	-	4
Beden Eğitimi/Güzel Sanatlar (Türk Din Mûsikîsi)	-	-	2	2	4
Güzel Konuşma (Hitabet)	-	-	2	2	4
Mesleki Tatbikat (Staj)	-	-	2	2	4
TOPLAM	6	6	6	6	24
GENEL TOPLAM	26	26	26	26	104

3 – Müdürleri

U. Ü. İlahiyat Fakültesi İlahiyat Meslek Yüksek Okulunun ilk ve kurucu müdürü Prof. Dr. Selman Başaran idi. Selman Başaran, 10. 02. 1993 tarihinden, vefat ettiği tarih olan 09. 10. 1993'e kadar Müdürlük görevini yürütmüştür.

29. 11. 1993 tarihinden itibaren ise, Prof. Dr. Abdurrahman Çetin Müdürlük görevini üstlenmiştir. Abdurrahman Çetin bu görevi 30. 12. 1997 tarihine kadar yürütmüştür.

İMYO'nun üçüncü ve son müdürü ise, 30. 12. 1997 tarihinden itibaren göreve başlayan Prof. Dr. Mustafa Kara'dır. Mustafa Kara ise, -aşağıda anlatılacağı gibi- 1999-2000 öğretim yılından itibaren İMYO'lara öğrenci alınması durdurulduğu için kapanma sürecine giren bu yüksek okulun -belki de- son müdürü olacaktır.

Halen, İMYO Müdür Yardımcılıklarını ise, Yrd. Doç. Dr. Tevfik Yücedoğru ile Yrd. Doç. Dr. Ali Kaya yürütmektedir.

4 – Öğretim Elemanları

İlahiyat Meslek Yüksek Okulu için, ilk yıllar kadrolu öğretim elemanları ataması yapılmamıştır. Derslerin tamamı, İlahiyat Fakültesi öğretim elemanlarınca okutulmuştur. Ancak, ilk defa İlahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim öğretim elemanlarından Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öztürk'ün kadrosu 18. 1. 1994 tarihinde Fakülteden Yüksek Okula aktarılmıştır.

Keza; Araştırma Görevlisi İbrahim Gürses ile Araştırma Görevlisi Adem Apak'ın kadroları 29. 7. 1998'de İMYO'ya aktarılmıştır. Salih Çift 18.12.1998'de,

Abdullah Karahan ise 31. 12. 1998 tarihinde Araştırma Görevlisi olarak İMYO kadrosuna atanmışlardır.

Ancak, her ne kadar adları geçen öğretim elemanlarının kadroları İMYO'ya geçirilmiş ise de, kendileri hem yüksek okulda ve hem de fakülte de derslere girmektedirler. Keza; ilk yıldan itibaren olduğu gibi, Fakülte öğretim elemanları da İMYO'da derslere girmeye devam etmektedirler.

5 – Öğrenci ve Mezun Sayıları

İlâhiyat Meslek Yüksek Okuluna 1992-1993 öğretim yılından, en son öğrenci alındığı yıl olan 1998-1999 öğretim yılına kadar toplam 209 kız, 228 erkek olmak üzere toplam 437 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

İlk mezunlarını verdiği 1993-1994 öğretim yılından 1999-2000 öğretim yılına kadar 159 kız, 112 erkek olmak üzere 271 öğrenciye diploma vermiştir. (Bk. TABLO 8.)

İLÂHİYAT MESLEK YÜKSEK OKULU ÖĞRENCİ VE MEZUN SAYILARI

TABLO 8.

YILI	KAYIT OLAN ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM	MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI
	KIZ	ERK		KIZ	ERK	
1992-1993	6	34	40			
1993-1994	-	29	29	4	8	12
1994-1995	18	33	51	1	32	33
1995-1996	-	8	8	10	10	20
1996-1997	72	38	110	6	13	19
1997-1998	74	50	124	43	18	61
1998-1999	39	36	75	72	22	94
1999-2000	-	-	-	23	9	32
TOPLAM	209	228	437	159	112	271

İMYO, 1999-2000 öğretim yılından itibaren yeni öğrenci alamamıştır. En son mezunlarını bu öğretim yılı sonunda vermiştir. Ancak, İMYO'da normal öğretim fiilen sona ermesine rağmen, 2000-2001 öğretim yılı itibarıyla 20'si kız, 40'ı erkek olmak üzere toplam 60 öğrenci bazı derslerden başarısız oldukları için beklemektedirler. 2000-2001 öğretim yılı sonu itibarıyla bu öğrencilerin de mezun

olmaları halinde: $159+20=179$ 'u kız, $112+40=152$ 'si erkek olmak üzere toplam 331 öğrenci mezun olmuş olacaktır.

İMYO'ya kayıt yaptıran toplam öğrenci sayısı ile, mezunlar toplamı arasında fark (azalma) sözkonusudur. Bu öğrencilerin önemli bir kısmı yeniden ÖSYM sınavlarına girerek İlahiyat Fakültesini veya başka bazı fakülteleri kazanarak ayrılanlardır. Bir kısmı ise, özellikle ilk yıllarda, Diyanet İşleri Başkanlığında en ez 2 yıl çalışmış veya halen çalışıyor olmak şartından dolayı, görevli bulundukları illerden –ki Türkiye'nin hemen her bölgesinden öğrenci bu yüksek okulu kazanabilmekte idi- Bursa'ya görev nakli yaptıramadıkları için kayıt yaptırdıkları halde öğrenimlerini sürdüremeden ayrılmak zorunda kalan veya devamsızlık sebebiyle öğrenim haklarını kaybedenlerdir.

Bu konuda son olarak şu hususu da belirtmek isteriz: Bütün 2 yıllık yüksek okul öğrencileri gibi, İlahiyat Meslek Yüksek Okullarından da her yıl mezun olan öğrencilerden notları itibarıyla en başarılı ilk % 10'unun da “dikey geçiş” yaparak lisans öğrenimini tamamlama hakları vardı. Bu haklarından yararlanan 25 civarında İMYO mezunu da İlahiyat Fakültesine “dikey geçiş” yaparak lisans öğrenimlerini tamamlamış veya tamamlamaya çalışmaktadır. En son mezun olacaklar da tabii olarak bu haklarından yararlanabileceklerdir.

6 – İlahiyat Meslek Yüksek Okullarına Öğrenci Alımının Durdurulması

İlahiyat Meslek Yüksek Okullarının ömrü –maalesef- çok kısa olmuştur. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının (YÖK'ün) 20. 05. 1999 tarih ve 932/11468 sayılı ve Başkan Vekili Prof. Dr. Uğur Buget imzalı yazısı ile Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi bünyesinde İlahiyat Önlisans Programının açılışı gerekçe gösterilerek, bu yüksek okullara “mevcut öğrencilerin statülerinin korunması şartıyla” 1999-2000 öğretim yılından itibaren öğrenci alınmayacağı bildirilmiştir. Bu karar sebebiyle İMYO'lara 1999-2000 öğretim yılında yeni kayıt yapılamamıştır. Sona kalan 20'si kız, 40'ı erkek toplam 60 öğrenci de 2000-2001 öğretim yılı sonunda öğrenimlerini tamamladıklarında, bu yüksek okullar fiilen tarihe mal olmuş olacaklardır.

Kimbilir, bahsedilen ve öğrenci alımını durduran kararlar bu yüksek okullar –fiilen kapatılıp- resmen kapatılmadıklarına göre, gelecek yıllarda ileri sürülen gerekçenin ortadan kalkması halinde belki de yeniden öğrenci alımına da başlanabilir. Ancak son cümle olarak ifade etmek isteriz ki; Bizim öteden beri kanaatımız İlahiyat Fakültelerinde “Din Görevliliği Bölümleri”nin açılmasının gerekliliği doğrultusundadır. Diler ve temenni ederiz ki; eğer bu konuda yeni bir gelişme olacaksa, bu doğrultuda olsun... Yani bu yüksek okullar, İlahiyat Fakültelerinin “Din Görevlileri yetiştiren bölümü” olarak yeniden hayatiyet kazansın...

D. TÜRKMENİSTAN MAHDUMKULİ DEVLET ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

U. Ü. İlâhiyat Fakültesinin tarihçesi ve gelişmeleri hakkında bilgi verirken, bu fakültenin bilimsel desteği ile açılmış olan Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi hakkında da bilgi vermek istiyoruz.

1 – Açılışı, Amacı ve Uygulanan Program

Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi: “Dinin, onun tarihinin ve felsefesinin meseleleri üzerine yüksek hünarlı, din ve vicdan hürriyetine saygılı, çağımızın ilgili müsbet ilimleri ile donanmış İlâhiyatçılar yetiştirmek amacıyla”, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Saparmurat Türkmenbaşı’nın 17 Haziran 1994 gün ve 1832 sayılı kararı ile 1994-1995 öğretim yılında açılmıştır.

Fakültenin işleyişi, eğitim öğretim ile ilgili düzenlemeleri, Türkiye Cumhuriyetini temsilen Türkiye Diyanet Vakfı ile Türkmenistan Bilim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Söz konusu iki taraf arasında yapılan ve imzalanan protokol gereği bu İlâhiyat Fakültesi, Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi ile irtibatlandırılmıştır. Buna göre:

Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinin eğitim öğretim müfredatını esas almakta ve aynen uygulamaktadır. Özellikle mesleki (=dini) derslerin öğretim elemanlarının bir kısmını öncelikle bu fakülte karşılarken, Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezleri ve T.D.Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi öğretim elemanlarından da destek almaktadır. Türkmenistan’la ilgili dersler ise, bu ülkenin öğretim elemanlarınca okutulmaktadır.

2 – Dekan ve Dekan Yardımcıları

İmzalanan protokol gereği, ilk yıllarda Fakültenin Dekanı Türkmenistan tarafından, yardımcısı ise Türkiye (U. Ü. İlâhiyat Fakültesi) tarafından atanmakta idi. Ancak bu protokola rağmen, ilk iki Dekan Türkmenistan’dan atanmakla birlikte, son iki Dekan ise yine Türkmenistan tarafından fakat U.Ü. İlâhiyat Fakültesi öğretim elemanları arasından görevlendirilmiştir.

Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi eğitim öğretim faaliyetlerine başladığı ilk yıldan itibaren Dekan ve Dekan Yardımcısı olarak görev yapanlar şöyledir:

Adı ve Soyadı	Görevi	Görev Süresi
1 - Doç. Dr. Seyit Öveznepesov	Dekan	Haziran 1994 - Temmuz 1997
2 – Prof. Dr. Çarı Yazlıyev	Dekan	Temmuz 1997 - Şubat 1999
3 – Doç. Dr. Yaşar Aydınli	Dekan	Şubat 1999 - Eylül 1999
4 – Yrd. Doç. Dr. M. Asım Yediylidiz	Dekan	Eylül 1999 -

Adı ve Soyadı	Görevi	Görev Süresi
1-Doç. Dr. Yaşar Aydınlı	Dekan Yardımcısı	Ekim 1996- Şubat 1999
2 – Yrd. Doç. Dr. Beğmurat Veisov	Dekan Yardımcısı	Temmuz 1997 -

Yard. Doç. Dr. Akif Köten ise U.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanlığı tarafından Türkiye'deki Türkmenistan'lı öğrencilerin eğitim, öğretim ve çeşitli ihtiyaçlarının organizasyonunda yönetici ve koordinatör olarak görevlendirilmiştir.

Daha önce de aynı görevi, Prof.Dr.Süleyman Uludağ ile Doç.Dr. Ahmet Güç yürütmüşlerdi.

3 – U. Ü. İlahiyat Fakültesinden Türkmenistan'da Görev Yapan Öğretim Elemanları

Türkiye'ye gelen Türkmenistan'lı öğrencilerin Hazırlık ve 1. sınıflarındaki derslerini U.Ü. İlahiyat Fakültesinin aynı sınıflarında bu dersleri okutan öğretim elemanları okutmaktadırlar.

Türkmenistan'da Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde ders vermek üzere görevlendirilen U.Ü. İlahiyat Fakültesi öğretim elemanları, branşları ve görev yaptıkları yarıyıl veya yıllar ise şöyledir:

U. Ü. İlahiyat Fakültesince Görevlendirilen Öğretim Elemanlarının Adı ve Soyadı

Adı ve Soyadı	Branşı	Görev Yılı
1- Yrd. Doç. Dr. Remzi Kaya	Kur'an-ı Kerim	1996-1997
2- Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Kurt	Din Sosyolojisi	1996-1997
3- Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öztürk	Kur'an-ı Kerim	1997-1998
4- Doç. Dr. Ahmet Güç	Dinler Tarihi	1997-1998
5- Prof.Dr. Süleyman Uludağ	Tasavvuf Tarihi	1998-1999
6- Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalar	Arapça	1998-1999
7- Yrd. Doç. Dr. Cağfer Karadağ	Kelâm	1999-2000
8- Dr. İsmail Güler	Arapça	1999-2000
9- DoçDr.Mefail Hızlı	İslâm Tarihi	2000-2001
10- Yrd.Doç.Dr.Ali Kaya	İslâm Tarihi	2000-2001
11- Dr.İbrahim Gürses	Din Psikolojisi	2000-2001

4. Öğrencilerin Seçimi, Öğretim Süresi ve Yerleri

Türkmenistan'daki 9 yıllık zorunlu eğitimi tamamlayan öğrenciler için bu ülkenin muhtelif şehirlerinde önceden ilan edilmiş günlerde sınavlar yapılmaktadır. Sınav komisyonları, şehir şehir dolaşarak mülakat yapmakta ve başarılı olanlar arasından fakültenin kontenjanı kadar öğrenci seçmektedirler.

Öğretim süresi; Hazırlık Sınıfı (1) + 4 = 5 yıldır.

Öğrenciler Türkiye'ye gelerek, Türkçe, Arapça ve Kur'an-ı Kerim'in öğretildiği Hazırlık sınıfı ile 1. sınıfı Bursa'da Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde okumaktadırlar. Ancak, Fakültenin öğretime başladığı ilk yılda

(1994-1995'te) gelen öğrencilere Bursa'da barınabilecekleri yer temin edilemediği için onlar Hazırlık sınıfını Manisa'daki Türkiye Diyanet Vakfına ait Eğitim Merkezi binasında kalarak okumaya başlamışlardır. O yıl, bu ilk öğrencilere Kur'an-ı Kerim dersi vermek üzere Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öztürk, Arapça dersi vermek üzere Yrd. Doç. Dr. Osman Aşçıoğlu ile İslâm Dini Esasları dersi vermek üzere Prof. Dr. Hüseyin Algül devamlı Manisa'ya gidip-gelmek zorunda kalmışlardır. Ancak, 1995-1996 öğretim yılından itibaren ise öğrenciler, bir yıl T.D.V. Görükle Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurdu'nda kalmışlar, daha sonra Bursa'nın Nilüfer ilçesi Hamitler Mahallesinde Türkiye Diyanet Vakfı Osmangazi Şubesinde yaptırılan "Osman Gazi Öğrenci Yurdu"na nakledilmişlerdir. O tarihten itibaren, sözkonusu yerde ikamet eden Hazırlık ve 1. sınıf öğrencileri, dersleri İlahiyat Fakültesinde almaktadırlar. İlk yıllarda ayrı sınıflar halinde ders gören Türkmenistan'lı öğrenciler, 1998-1999 öğretim yılında birlikte ders görebilmeleri için Türkiye'li öğrencilerin sınıflarına/şubelerine dağıtılmışlardı. 1999-2000 öğretim yılının 2. yarısında ise, Türkmenistanlı öğrenciler tekrar ayrı bir şubede toplanmışlardır.

Yine imzalanan protokol gereği, Türkmenistan'lı öğrenciler Hazırlık ve 1. sınıfı U. Ü. İlahiyat Fakültesinde okuduktan sonra memleketlerine dönmekte ve 2. 3. 4. sınıflarını ise orada tamamlamaktadırlar.

İlk defa Türkiye'ye gelerek Hazırlık ve 1. sınıfı burada okuduktan sonra 1996-1997 öğretim yılında Türkmenistan'a dönen öğrenciler bir yıl Aşgabat yakınındaki Kıpçak Obasında bulunan Saparmurat Mescidi Külliyesinde öğrenimlerini sürdürmüşlerdir. 1997-1998 öğretim yılından itibaren ise, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Aşgabat'ta yaptırılan İlahiyat Fakültesi binasına taşınmışlardır.

5. Öğretim Dili

Öğrenciler Türkiye'ye ilk geldiklerinde önce Türkiye Türkçesi öğrendikleri için burada derslerini Türkçe olarak okumaktadırlar. (Onlar, Türkiye Türkçesini öğrenmek için ilk yıllarda Ankara Üniversitesi'nin bir kuruluşu olan Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)'nin Bursa'daki şubesine devam etmişlerdir. Son üç yıldan beri ise, Türk Dili okutmanları Ali Can Yıldız, Erdoğan Ona ve Mustafa Çolban Türkiye Türkçesi öğretmektedirler).

Ayrıca Hazırlık Sınıfında Arapça öğrenmektedirler.

Türkmenistan'da ise, Türkiye'den giden öğretim elemanları ile yine Türkçe olarak ders işlerken, kendi ülkeleri ile ilgili dersleri Türkmen hocalarla ve Türkmen Türkçesi ile takip etmektedirler. Bazı derslere ise Rus asıllı öğretim elemanları girmektedirler. Bu öğretim elemanları ise derslerini Rusça işlemektedirler.

Öte yandan yabancı dil olarak ise İngilizce okutulmaktadır.

6 – Öğrenci ve Mezun Sayıları

Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesine ilk yıldan beri kayıt yaptıran, halen öğrenime devam eden öğrencileri ile mezun sayısı şöyledir: (1999-2000 öğretim yılı itibariyle):

<u>Kayıt Yılı</u>	<u>Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı</u>	<u>Devam Eden Öğrenci Sayısı</u>	<u>Mezun Sayısı</u>
1994-1995	30.....	22.....	-.....
1995-1996	30.....	24.....	-.....
1996-1997	34.....	22.....	-.....
1997-1998	18.....	19.....	-.....
1998-1999	19.....	18.....	22.....
1999-2000	20.....	20.....	-.....

Türkmenistan Mahdumkuli Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1998-1999 öğretim yılında, 22 kişilik ilk mezunlarını vermiştir. Bu ilk mezunlardan bazıları Türkmenistan'da öğretmen, din görevliliği, Diyanet İşleri Başkanlığında il ve ilçe yönetimlerinde Danışmanlık gibi önemli görevler üstlenirken, 3 tanesi Türkiye'ye (U. Ü. İlahiyat Fakültesine) gelerek Temel İslâm Bilimleri Bölümünde (Tefsir, Fıkıh ve Kelâm Anabilim Dallarında) Yüksek Lisans yapmaya başlamışlardır.

1999-2000 Öğretim Yılında Öğrenime Devam Eden Öğrenciler:

Hazırlık Sınıfı (Bursa'da)	20.....	Öğrenci
1. sınıf (Bursa'da)	18.....	"
2. sınıf (Türkmenistan'da)	19.....	"
3. sınıf (Türkmenistan'da)	22.....	"
4. sınıf (Türkmenistan'da)	24.....	"
T O P L A M	103.....	Öğrenci

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyetinin ilanından sonra, her alanda olduğu gibi eğitim ve öğretim faaliyetlerinde ve bu arada din eğitimi ve öğretimi alanında köklü ve ciddi birtakım değişiklikler ve olumlu-olumsuz gelişmeler olmuştur. Şöyle ki:

6 Mart 1924'te yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu sonrasında medreselerin kapatılması, buna karşılık İmam ve Hatip Mektepleri ile Daru'l-Fünun İlahiyat Fakültesinin açılması yeni bir sürecin başlangıcını oluşturmuştur. Ancak ne var ki; 1930'lu yılların başında hem İmam ve Hatip Mekteplerinin, hem de İlahiyat Fakültesinin tekrar kapatılmaları din eğitimi öğretimi ve dini hayat adına ülkeyi olumsuz bir mecraa yöneltmiştir. Ayrıca, 1924'ten başlayarak 1930'lu yılların başına kadar bütün ilk ve ortaöğretim kurumlarının programları arasında yer alan dini derslerin program dışı bırakılması da bu olumsuzluğa katkı sağlamıştır. Neticede, 1940'lı yılların sonuna gelinceye kadar Türkiye'de resmi olarak din eğitimi ve öğretiminin yasak olduğu bir dönem yaşanmıştır.

Din eğitimi ve öğretiminin yasak olduğu bu dönemde, din adına ortalığı koyu bir cehalet ve taassup kaplamıştır. Bir takım batıl inanışlar din kuralı gibi halk arasında yaygınlaşmıştır. İnsanlarımız, ortaya çıkan birçok yanlış görüş ve uygulama biçiminden hangisinin dinle alakalı, hangisinin alakasız olduğunu dahi bilemez hale gelmiştir. Köylerde, kasabalarda mihraba geçip namaz kıldırabilecek, ölen insanların tekfin ve defin işlemlerini yapabilecek din görevlileri bulunamaz olmuştur.

İşte böyle bir dönemde demokrasiye geçilmiştir. Demokratik gelişme ve değişimlerle birlikte yine her alanda olduğu gibi din eğitimi ve öğretimi alanında da yeniden olumlu gelişmelerin yaşandığı bir süreç başlamıştır. 1949 yılında İlkokulların programları arasına yeniden Dinbilgisi dersi konulmuştur. Aynı yıl, dini yüksek öğretim kurumlarının ilki olan Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi açılmıştır. 1959'da ise, ikinci bir dini yüksek öğretim kurumu olan İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü devreye girmiştir. Öte yandan 1951 yılından itibaren İmam-Hatip Okulları/Liseleri açılmaya başlanmıştır. İşte, din eğitimi ve öğretimi alanında görülen böylesine yeni ve olumlu gelişmeler insanlarımızın tekrar ve sağlıklı bir şekilde dini bilgiler edinebilmelerine imkan sağlamış ve bundan dolayı halkımız memnuniyet duymuştur. Özellikle A. Ü. İlahiyat Fakültesinin ve 10 yıl sonra İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün açılması ve sonraki yıllarda bunların sayılarının artması ve 1982'den itibaren hepsinin İlahiyat Fakültesi adıyla isim birliğine gidilerek Üniversitelere bağlanması ise bu alanın en önemli gelişmelerinden birisi olarak nitelendirilebilir. Çünkü bu gelişmeler, adeta ölmeye ve yok olmaya yüz tutmuş dini bilgilerin yeniden canlanmasına sebep olduğu gibi, dini konuların ilmi bir anlayışla ele alınarak incelenmesi ve sonuçların hem kendi halkımızın ve hem de bütün insanlığın istifadesine sunulabilmesine imkan sağlamıştır.

20. yüzyılın ikinci yarısında din eğitimi ve öğretimi ve dolayısıyla memleketimiz ve milletimiz adına son derecede olumlu olan bu gelişmelerin bir halkasını da şüphesiz ki Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi oluşturmuştur. 1975'te, Yüksek İslâm Enstitüsü adıyla açılan ve 1982'de İlahiyat Fakültesi haline dönüştürülerek Uludağ Üniversitesine bağlanan bu güzide dini yüksek öğretim kurumu, 25 yıldan beri başarılı bir şekilde eğitim ve öğretim faaliyetlerini

sürdürmektedir. Kurulduğu ilk yıldan itibaren Yüksek İslâm Enstitüsü ve İlâhiyat Fakültesi dönemlerinde toplam 5779 öğrenci bu dini yüksek öğretim kurumuna kayıt yaptırmıştır. Ayrıca bu Fakülteye bağlı olarak açılan İlâhiyat Meslek Yüksek Okuluna ise, 437 öğrenci kayıt yaptırmıştır. 2000-2001 öğretim yılına kadar Fakülteden 3254, İlâhiyat Meslek Yüksek Okulundan 271 öğrenci mezun olarak diploma almış, memleketimizin ve milletimizin hizmetine koşmuştur.

21. yüzyılın başında ise, en kıdemli öğretim elemanından en yeni araştırma görevlisi dahil toplam 79 öğretim elemanı ve 2000-2001 öğretim yılında kayıtlı bulunan 1254 Fakülte, 60 İlâhiyat Meslek Yüksek Okulu öğrencisi olmak üzere toplam 1314 öğrenci ile yüksek seviyede din eğitimi ve öğretimi faaliyetlerini başarı ile sürdürmektedir.

Kurulduğu ilk yıllardan itibaren yıllarca dışarıdan devamlı dekan ve öğretim elemanı yardımı ve desteği alan Fakülte artık, gerek Uludağ Üniversitesinin bazı fakülte veya bölümlerine, gerekse başka bazı üniversitelere ve hatta Türkmenistan ve Malezya gibi bazı ülkelere dekan ve öğretim elemanları göndererek onlara yardımcı olmakta ve destek sağlamaktadır.

U.Ü. İlâhiyat Fakültesi, fakülteden ve İMYO'dan verdiği mezunları ile özellikle ve öncelikle hem Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yürütülen din eğitimi ve öğretimi faaliyetlerine hem de Diyanet İşleri Başkanlığındaki din hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlayarak ve ayrıca burada tek tek sayamayacağımız daha birçok hizmet alanındaki faaliyetleri ile memleketimizin ve milletimizin manevi ve kültürel kalkınmasında ve gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu haliyle İlâhiyat Fakültesi artık, hem Uludağ Üniversitesi, hem de memleketimizdeki bütün yüksek öğretim kurumları arasındaki vazgeçilmez yerini almıştır.

Nice 25. yıllara ...